

— In zilele noastre, ziaristul american, Malkin, merită de asemenea să fie trecut în cartea de aur a memoriei. Într-o zi, în mijlocul unei adunări, ziaristul ceru unui prieten să citească cu voce tare un ziar. După ce prietenul îi satisfăcu dorința, Malkin repetă toate articolele, cuvânt cu cuvânt, fără să stea nici un singur moment îngândurat.

Ziaristul însă pretindea că asta nu însemna mare lucru și că dinsul era în stare să spună pe derost tot cuprinsul ziarului, începând de la coadă.

Și cum cei mai mulți surădeau cu oarecare ironie, ziaristul se execută, spre uimirea generală.

Ne putem da ușor seamă cât de greu este lucrul acesta, încercând să spunem pe din afară numai două-trei fraze începând de la sfârșit.

Dar Malkin avea un creier cu totul special.

Vetor.

MAYNE REID

O vânătoare de jaguari

Într-o zi, un indian anume Guapo, îmi propuse ca să-l însoțesc la o vânătoare pe care voia să o facă într-o pădure apropiată. Primii cu plăcere îi plecarăm. Amândoi ne puserăm în urmărirea fiarelor sălbatice; dar după câtva timp avui nesocotința să mă despărț de el. Ajuns aproape de un torent care mugea îngrozitor între două mari masse de piatră, văzui pe malul opus două trupuri galbene cari căutau să se ascundă în tufișuri: erau doi jaguari de o talie colosală, cari se vede că erau dușmani. Intinsei arcul și dădui drumul la săgeată. Unul dintre animale atins la cap, se răsuci de vre-o câte-va ori împrejur, și mai apoi căzu în fundul prăpastiei. Cât despre celalt, cu ochii fulgerând de mânie, privi un moment prăpastia care se deschidea în fața lui, despărțindu-l de adversarul său, și cu privirea păru că măsoară distanța; se depărtă atunci cu câțiva pași, pe urmă se întoarse de odată și se propti pe picioare ca să se repeadă. Tineam toporul în mână, gata să primesc pe musafirul nepoftit. Așteptarea mea nu fu lungă. Dintr-o singură asvârlitură, jaguarul spintecă aerul și căzu pe malul celalt. Numai labele sale dinainte atinseră malul și cu toate acestea jaguarul își înfipsea zdravăn ghiarele în pământ, în timp ce restul corpului suspendat de-asupra prăpastiei, căuta un loc de sprijin pe asperitățile stâncii. Încă vre-o câte-va momente și el ar fi ajuns lângă mine, și atunci nenorocire mie.

Dar aceste câteva momente nu-i fură îngăduite; îi venea greu ca să sfârșească cu bine acea săritură îndrăznească, când îi dădui o lovitură

teapănă de topor. Lovitura fusese rău aplicată, asta fără îndoială, căci el stetea ca un demon agățat de stâncă. Nărâbdător de a înoi atacul, mă apropiai prea mult de el, în cât simții o ghiară înfiptă adânc în piciorul meu. Desnodământul părea că trebuie să-mi fie fatal: deja începusem să mă aplec în jos din cauza durerii provocate

Dar în acest moment sosi Guapo, ca și cum ar fi avut presimțirea nenorocirii mele; el se furișe între picioarele mele și îndreptă cocoșul pusteii sale între ochii animalului. O detunătură îngrozitoare răsună, și în același timp auzii zgomotul provocat de un nou corp care cădea în ucigătorul torent.

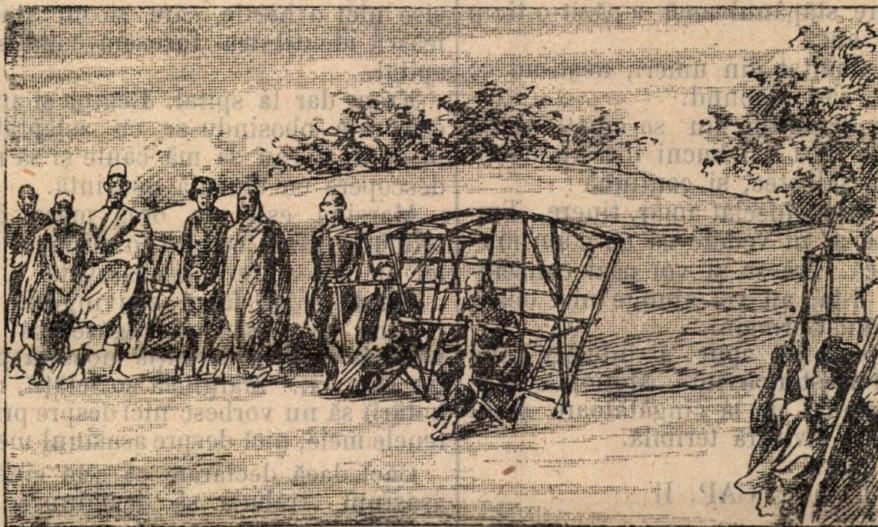
Trad. de P. G. Georgescu.

Obiceiuri din Africa

Tubușii, poporul negru care locuiește în regiunea Bilmei, și-a păstrat — cu toată vecinătatea lui cu Tuaregii musulmani — toate obiceiurile raselor fetișiste. Printre acestea, unul dintre cele mai ciudate este aceea numită «lutumia».

Sub numele acesta se ascunde un fel de coteț mare. Când unui tubuș îi moare

zugrăvit pe frunte câte-va figuri cabalistice cu un fel de vopsea galbenă, îi pune de-asupra cotețul (care n'are fund) și fixează un timp în care cel închis nu are voie să se miște nici un milimetru în nici o parte; apoi trage o linie pe pământ. Dacă linia e ștearsă (și pentru aceasta mai mulți paznici veghiază) vrăjitorul îl supune la o amendă potrivită cu averea lui. Și până azi nu există nici un exemplu care

tatăl sau mama, sau când o femeie tubușă își pierde bărbatul, lutumia își face apariția. Vrăjitorul tribului așează la pământ pe cel care e în doliu, după ce i-a

Bilma este o oază în Sahara centrală, pe drumurile dintre Fezzan și Bornu.

să arate că lutumia n'a trecut peste linia făcută pe nisip, căci vrăjitorul fiind un adânc psiholog, fixează durata acestei pedepse potrivit cu puterea de rezistență a individului, care e silit să stea fără să se miște și să bea, să mănânce, să doarmă și... etc., în nemișcare. Mig.

CELE TREI AVENTURIERE

— Mare roman de aventuri senzaționale —

— Urmare —

— Ei și? întrebai eu, doritor să sfârșesc cât mai repede cu această convorbire.

— Ei, tinere, îmi răspunse individul, nu te mai grăbi așa. Am avut curiozitatea de a vedea cine erau acei cari au scăpat cu viață, și de aceea am așteptat sosirea *Australia-nului*. Atunci te-am văzut pe d-ta și pe acele blestemate fete, pe cari le credeam în fundul mării Antilelor.

Banditul părea că vorbește cu oare-

care emoție. M'am convins că telegrama căpitanului spunea adevărul în privința oamenilor salvați. Acum aș voi să știu dacă și restul este adevărat.

— Care rest? Pierderea vaporului «Oazaca»?

— Nu asta. Dacă a fost naufragiu, evident că vaporul a fost perdut. Alt ceva mă interesează pe mine. Aș voi să știu dacă tot echipajul a perit în valuri.

Înțelegeam. Banditul era neliniștit de dispariția șefului său.

Dar eu nu puteam sta să povestesc omului această dramă petrecută pe ocean în timpul furtunii. De aceea i-am răspuns scurt:

— Nu pot afirma nimic cu siguranță. Tot echipagiul a plecat pe șalupe lăsându-ne pe noi de sfărâmurile corăbiei.

— Orsoni se afla și dânsul pe una dintre șalupe?

— Da.

Fața robustului italian trăda o emoție adâncă.

Dar fu numai licărirea unui moment, căci îndată, Matiolo deveni stăpân pe sine, și continuă sfidându-mă.

— Și-acum, te pregătești de sigur să pleci spre Paris? Crezi că de vreme ce Orsoni a murit, nimic nu te mai împiedecă să ajungi la Saint-Germain și să pui mâna pe averea pe care stăpânul meu a păzit-o timp de 17 ani?

Am înălțat din umeri, neștiind ce trebuie să-i răspund.

Dar banditul nu se emoționează de tăcerea mea; izbucni într'un hohot de râs sălbatec, și continuă:

— Te-ai înșelat amar, tinere. Trebuie să ai în vedere că eu n'am murit încă. Trăesc și voi păzi consemnul; d-ta nu vei ajunge nici odată la Saint-Germain.

Și până să apuc a înțelege bine rostul acestor cuvinte, Matiolo scoase un pumnal de la cingătoare și-mi aplică o lovitură teribilă.

CAP. II

La spital

Am citit în viața mea puține romane; dar în toate cari întâmplător mi-au căzut în mână—fie simplă întâmplare, fie manie a scriitorilor am observat că persoanele cari se deșteaptă dintr'un leșin mai lung, am aceeași întrebare: «Unde mă aflu?»

E o întrebare cât se poate de naturală; cu toate acestea, voi cere scuze tuturor domnilor romancieri, pentru că, după câte îmi aduc amintesc, eu nu m'am deșteptat de loc în modul acesta.

Nu trebuie să se uite însă că eu povestesc lucruri trăite în adevăr, și prin urmare e foarte natural ca între ficțiune și realitate să se găsească unele deosebiri.

Singurul lucru important însă este că am mai putut privi odată în jurul meu, ceea ce dovedește că bunul domn Matiolo, nu reușise să mă ucidă.

Mărturisesc că memoria nu mi-a revenit dintr-o dată. M'am mirat foarte mult când m'am văzut culcat într'un pat de fer, într-o sală foarte înaltă și foarte lungă.

În fața mea erau două rânduri de paturi, și în fie-care pat se afla câte un suferind.

Am întors capul pentru a vedea dacă și în rând cu mine erau aceleași paturi. Odată cu căpătarea acestei convingeri am simțit și o durere vie la piept.

Atunci mi-am recăpătat îndată memoria. Nimic nu fixează mai bine ideile de cât durerea.

M'am privit, m'am pipăit; eram peste tot înfășurat, bandajat. Să-mănam bine cu o mumie egipteană.

Așa dar eram pansat. Era evident că cineva mă ridicase din strada întunecoasă unde căzusem! Cine mă ridicase, și unde fusesem condus?

Paturile cele numeroase și mărirea sălii, răspundeau destul de bine întrebării mele.

Fusesem ridicat din mijlocul drumului și cum asupra mea nu se găsise nici o hârtie care să-mi stabilească identitatea, fusesem condus la spital.

Eram dar la spital. Regina și amicele sale obosindu-se cu așteptatul la gară, aveau să mă caute și să mă descopere cu destulă ușurință.

Marsilia este un oraș mare, dar totuși o crimă comisă în mijlocul zilei nu putea trece neobservată.

După ce m'îmi făcui convingerea că Regina avea să mă regăsească, având în vedere situația noastră puțin cam la... marginea societății, mă hotărâi să nu vorbesc nici despre prietenele mele, nici despre asasinul meu.

Căci dacă declarăm că știu cine e asasinul, trebuia să destăinuesc și motivele crimei.

Aceasta avea să atragă după sine povestirea tuturor aventurilor mele și prin urmare puteam să-mi compromit prietenele.

Îmi spuneam că tăcerea mea mă putea face să-mi pierd și numele și averea principilor de Valberyl; dar soluția aceasta mi se părea cu mult mai puțin gravă decât cea dintâi.

Nu mă puteam de loc împăca cu ideea că un magistrat oare-care va da epitetul de pungășoaică logodnicei mele.

Ah, cât de mult s'au schimbat de un an încoace și sufletul meu și concepția mea despre morală.

Cu un an mai înainte aveam pentru orice lucru părerea strimță a unui copil. Astăzi împrejurările mi-au dat sufletul unui bărbat și înțeleg bine că judecata asupra unui lucru nu se poate face cu ușurință.

Dar dacă eu tăceam, Matiolo, în cazul când avea să fie prins, n'avea nici un motiv să facă la fel. Dinsul avea să vorbească, dacă nu ca să-și ușureze sarcina, dar măcar din spirit de răzbunare.

Voiam să aflu fără întârziere care

era situația. Făcând oare-cari sforțări, am reușit să scot un strigăt slab.

Din fericire o infirmieră mă auzi și se apropie îndată de mine.

— Așa dar te-ai deșteptat, îmi zise dînsa.

— Cum am ajuns aici, doamnă? întrebai, fără să pierd din vedere scopul meu de a avea cât mai de grabă amănunte.

— Ai fost ridicat din stradă, unde zăcea într'un lac de sânge. Natural, ai fost transportat la spitalul cel mai apropiat. Dar te rog să nu te emoționezi; rana d-tale nu este tocmai gravă. Cuțitul a alunecat între coaste și tot răul provine mai cu seamă din faptul că ai pierdut mult sânge. Va trebui să stai multă vreme în spital. Dar important este că ai scăpat de primejdie, nu-i așa?

O privii drept în față. Fără îndoială, femeea aceasta spunea adevărul.

— Dar acela care m'a lovit?—întrebai după o pauză.

— Tocmai asta voiam să te întreb și eu, răspunse infirmiera, surizând.

Întrebarea sa era pentru mine răspunsul așteptat. Asasinul nu era cunoscut.

Cu toate acestea nu voi să-mi arăt mulțumirea.

— Așa dar asasinul n'a fost arestat?

— Nu. Dar comisarul de poliție ne a lăsat vorbă că îndată ce vei fi în stare să-i poți răspunde, să trimetem după el.

— Și pentru ce?

Pentru ca să-l poți pune pe urmele asasinului.

— Eu?

— Încearcă să rid; dar cum această sforțare îmi provocă dureri mari la piept, renunțai.

— Când se află cineva în starea d-tale, n'are voie nici să ridă, zise infirmiera. Și apoi nici nu vād ce lucruri vesele mi-ai fi putut spune acum...

— Cred că nu d-ta dorești să afii amănunte, ci comisarul...

— Și nu este oare lucrul cel mai natural?

— Ei bine! Am debarcat în port. Străbăteam orașul, îndreptându-mă spre gară, de unde voiam să iau trenul pentru Paris. N'am mai fost nici odată la Marsilia și nu cunosc pe nimeni.

Infirmiera era uimită.

— Cel puțin știi cine este omul care te-a lovit? L'ai văzut?

Făcui un semn negativ din cap.

— Asta este cu neputință!—exclamă infirmiera.

(Va urma).

TOTI ABONAȚII LA
«**ZIARUL CALĂTORIILOR**»

PARTICIPĂ,

cu începere de azi, la următoarele mari și de valoare premii:

1) O sobă «**Godin**» No. 3, cumpărată de la cunoscuta casă : Industria Metalică «**Marcu**», B-dul Elisabeta, No. 5.

2) Una pușcă fină de vânătoare, cu 2 țevi, cal. 12, din vechia și renumita fabrică **Pieper-Bayard**.

3) Un pistol automat de buzunar, **Pieper-Bayard**, modelul cel mai nou, fiind de calibru mare, 7 65, însă format redus, foarte portativ.

4) Una carabină de mare precizie, cal. 22, **Pieper-Bayard**, semi-automată.

Toate aceste 3 arme sunt cumpărate de la marele magazin **B. D. Zisman**, 44, calea Victoriei, furnizorul Curții Regale.

5) Una oglindă mare venețiană de cristal ;

6) Una măsuță de toaletă, cu oglinzi de cristal ;

7) Una mașină de cusut de mână ;

8) Două frumoase tablouri.

Toate aceste 5 obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de mobile **Marco Dattelkremer**, str. Carol, No. 62.

9) Una pendulă de birou ;

10) Una chisea de argint de China, foarte frumoase obiecte, cumpărate de la magazinul de încredere **Schmith & Stratulat**, calea Victoriei, 53.

11) Un gramofon perfecționat ;

12) Una mandolină, din lemn de palisandru, ornată cu sidef, cumpărate de la marele magazin de muzică **Jean Feder**, calea Victoriei, 54.

13) Una fructieră, argintată și aurită, cu 12 cuțite pentru desert, aurite, cumpărată de la cunoscutul magazin de bijuterie **Th. Radivon**, B-dul Elisabeta, 9 bis.

14) Una toaletă de bambu veritabil, cumpărată de la bine asortatul magazin de mobile de trestie și bambu, **D. Litmann**, strada Lipscani, No. 3.

15) O duzină crema «**Flora**».

16) O » săpun «**Flora**».

17) O » pudră «**Flora**».

18) 2 ceasornice de argint, pentru bărbat.

19) 5 abonamente pe 6 luni la ziarul umoristic «**Veselia**».

20) 5 abonamente pe 3 luni la ziarul «**Universul literar**».

Toate aceste frumoase premii se oferă cu începere de azi, prin tragere la sorți, abonaților «**Ziarului Călătoriilor**».

Prețul abonamentului lei 5 p. un an, 2.60 p. 6 luni.

NOUILE PREMII

ALE ZIARULUI

„UNIVERSUL”

Cu începere de astăzi, ziarul „Universul” oferă abonaților săi următoarele mari și de valoare premii:

O VILA LA SINAIA

construită anume anul acesta pentru abonații noștri, în pozițiunea cea mai încântătoare a Sinaiei, pe str. Furnica

Un dormitor de bronz

foarte elegant, de mare valoare, cumpărat de la „INDUSTRIA METALICA MARCU”, Bulevardul Elisabeta, No. 5

UN DIVAN-PAT

și

Un sa'onaș modern

cumpărate de la marele magazin de mobile „La Centrala”, Marcu Dettelkremer, str. Carol, No. 62

Un mare piedestal de marmoră sculptat

pentru flori

Un ceasornic de aur pentru bărbat și

O pereche cercei cu 6 pietre de diamant

cumpărate de la cunoscutul magazin „Ceasornicăria Colței”

Una pendulă de perete artistică lucrată

bătând orele

O elegantă pendulă de birou și

Două fructiere

cumpărate de la marele magazin de horologerie și bijuterie Theodor Radivon, Bulevardul Elisabeta, No. 9

Cu toate că acordă aceste mari premii, „Universul” menține aceleași prețuri de abonament; adică:

Lei 18 pentru un an; lei 9.15 pentru 6 luni; lei 4.65 pentru trei luni.

Abonații mai primesc gratuit „Universul Literar”, iar cei ce se abonează cu începere de azi mai primesc un volum din:

MEMORIILE REGELUI CAROL I

Spre a participa la aceste premii, abonații pentru un an primesc 30 bonuri: pe 6 luni 14 bonuri; pe 3 luni 5 bonuri

Una bicicletă, o pușcă de vânătoare

și

Un pistol automat,

cumpărate dela marele magazin de arme B. D. Zisman, calea Victoriei, 44

Un gramofon

perfecționat

și

Una vioară

sistem Stradivarius

cumpărate dela marele magazin Jean Feder, calea Victoriei, No. 54

Un flaut ornat cu fildeș

cumpărat dela magazinul La Harpa, calea Victoriei 5.

Un inel de damă cu piatră antică de valoare

10 tablouri aquarele

Șase ceasornice pentru bărbați

Șase ceasornice „Réveil”

20 abonamente pentru 6 luni

la ziarul „Veselia”

10

”

”

6

la „Ziarul Calătorilor.”

ZIARUL CĂLĂTORILOR

ȘI AL ÎNTÂMPLĂRILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI

Lei 5.—Pe un an în toată țara
• 2.60 • 1/2 •

Redacția și Administrația

No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORILOR

Apare odată pe săptămână

— MARȚEA —

Îl băgară de viű într'un cuptor aprins. — (Vezi pag. 4744).

ABONAMENT

LA

„ZIARUL CALATORIILOR”

Pentru 1 an 5 lei; jum. an 2.60

Un bandit bulgar in Balcani

Când ne gândim la situația agitată a provinciilor europene din Turcia, și mai cu seamă a Bulgariei și a Rumeliei—unite mai degrabă de cât separate prin Balcani—s'ar crede că un astfel de mediu trebuie să fie favorabil desfășurării brigandajului. În realitate nu e așa; actele de violență se exercită în masse și iute iaș proporțiunile unor războaie de rasă.

Iată și curioasa istorie a unui brigand bulgar, care a fost, sunt douăzeci de ani de atunci, spaima—și gloria—unui întreg ținut din Balcani. Era cunoscut sub numele de Kuștu-Oglu, adică Fiul Păsărarului, nume care i se trăgea probabil, din pricina ocupației tatălui său. Acest fiu al fiului om inofensiv, care-și petrecuse viața prinzând hulubi în lațurile sale, arăta din copilărie încă un caracter zvăpăiat și independent. Se născuse în valea Tșomdere, una dintre cele mai sălbatice văi din Balcani, unde sunt șapte sate locuite în cea mai mare parte de musulmani. Valea aceasta inspiră o atât de mare frică călătorilor, în cât ei fac un mare ocol pentru a nu trece prin ea. E un loc periculos, un refugiu pentru bandiți.

Kuștu creșcu prin aceste locuri, învăța degrabă să se cațere pe stânci, să descopere ascunzătorile unde ori ce cercetare ar fi fost zadarnică. Nici o răpă, nici o vizuină nu-i rămase necunoscută. Deveni un vânător neobosit petrecându-și vremea în urmărirea căprioarelor și a vulpilor, a căror piei le vindea. Nimeni nu știa ca dânsul, să ia cuiburile pasărilor de pradă. Dobândise reputația de cel mai bun trăgător din împrejurimi.

Cu toate acestea trebuia să-și aleagă o profesiune:—să facă păzitorul unor turme, proprietatea unui bogat turc.

Păștea oile în câmpiile Balcanilor vara, și apoi le cobora la poale când omătul acoperea munții.

O călătoare, dna Carolina Sușodolska ne-a schițat portretul acestui viitor brigand. Era un om frumos, înalt, robust și bine făcut. Avea un păr abundent, fața bronzată, o expresie aspră la care se mai adăuga o

cicatrice pe buza superioară, puțin ascunsă de niște mustăți stufoase. Atrăgea îndată luarea aminte fetelor de țară. Și nu una era subiectul viselor sale când se reîntorcea de la joc, ori de la horă. Nimeni ca dânsul nu știa să poarte mai bine jocul acesta și să-l înveselească.

Kuștu era preferatul tuturor fetelor din ținut. Fie-care vrea să fie aleasa lui. Era frumos, puternic și nu s'ar fi lăsat umilit fără să fi pedepsit pe umilitor, chiar dacă acesta ar fi fost un turc. Tinerii turci îl respectau și ei. Și călătoria care ne povestise cele de mai sus, adăuga: Închisoarea, în aparență așa de severă, a femeilor turce la orașe, se îndulcește mult la țară. În oraș sunt trândave și se veștejesc în haremurii; dar femeia țărânului turc e silită a lua și ea parte la munca câmpului. Ele iaș parte la culesul viilor, seceră, cotorăsc via, tae lemne; deci, în asemenea condițiuni le este foarte greu de a fi neconținut voalate.

Era o tânără bulgară, pe care o chema Marița și care, dintre toate, făcu o impresie adâncă asupra lui Kuștu-Oglu. Tatăl ei avea un bordei, câte-va «diminus»¹⁾ de pământ și o mică turmă de berbeci. Era puțin pentru mulțimea copiilor ce-i avea, dar Marița era încântătoare! De talie mijlocie, avea niște ochi frumoși albaștri, gene mari, nasul fin, guă grațioasă. Trebuia s'o fi văzut îmbrăcată în portul țării sale, cu fruntea strânsă într'un cerc de metal, lat de trei degete, împodobit cu flori, cu pietre strălucitoare și monezi mici; de sub această coroană se furișau frumoase șuvițe de păr aurii.

Portul femeilor bulgare, care de și nu are nimic cochet în el, o prindea de minune. Haina sa de dimie, țesută de ea însăși, brodată la piept, lăsa să se vadă o cămașă cu cusături, brodate cu lănuiri de diferite culori vii, un ștergar brodat îi strânge talia subțire, o pestelcă scurtă și fără falduri cădea pe fusta, bătută în fluturi, desculță, picioarele îi erau un fin model.

Kuștu o admira mai cu seamă când o întâlnea venind de la fântână aducând căldările de aramă pline cu apă, prinse în coromăslă și cu o mână în sold. Ea trebuia să fi știut că-i sta bine și era grațioasă, căci îi plăcea să aducă apă tocmăi când putea să o vadă Kuștu.

La joc, Kuștu numai pe Marița o ținea de mână. Tânărul ar fi voit din tot sufletul să fie considerat ca logodnic, dar era sărac; trebuie deci să aștepte și să muncească... Până atunci, Marița îi făgăduise că-i va fi credincioasă.

Kuștu, în fruntea unei turme de berbeci, fu trimis de stăpânul lui la Dobrudja, care este o deltă formată de diferite guri ale Dunărei. E o călătorie lungă când se face pe jos!

Tinerii se despărțiră cu greu...

Dar când fiul păsărarului se reîntoarce, Marița îl uitase și se măritase cu un altul mai spălătel pe care-l cunoscuse ducându-se în oraș.

În întreaga Bulgaria, când sosește vremea secerișului, muntenii (a'i nu mai au de lucru, se cobor la șes cu familiile lor pentru a se tocmi pe la fermele unde lipsesc brațe. Se văd trecând caravane alcătuite din bărbați, femei și copii; cai încărcăți cu bagajele familiei și cu proviziuni.

Marița și cu tatăl ei care făceau parte dintr-o caravană se înturnau la Slivna pentru ca să intre în vre-un serviciu pe la proprietarii de ferme. Fata și tatăl se tocmiră la unul dintre cei mai bogați proprietari din Tșairli, la o depărtare de două ceasuri de Slivna, pe țărmurile râului Tundja care izvorăște din Balcani.

Printre secerători, Marița se deosebea prin hărnicia și gentileța sa. Ea atrase luarea aminte a stăpânilor moșiei. Secerișul să isprăvise de mult, când sârmanul dus, întorcându-se de la Dobrudja, află că-și clădise fericirea pe temelie de nisip...

Întâmplarea aceasta trebuia să hotărască soarta fiului păsărarului, și să-l îndrumeze pe o cale care să-l săl facă așa de tot. Legăturile care țineau această natură așa de viguroasă se rupseră de odată; energia sa se preschimbă în ură și dorință de război. Se mânia pe societate și-i declară război—un război de pradăciune, înșelătorie, violență, la ori ce ocazie i se va prezenta: lăsa frâu liber pasiunilor sale adormite sau stăpânite până atunci.

Curând deveni spaima Balcanilor, cutreerându-i cu tovarășii lui, pe cari îndrăzneala și instinctul său de dominațiune îi grupase împrejurul lui, răzându-și de jandarmi (zapci) cari umblau să-l prindă și făcându-și complici din nenorociții munteni, cari sufereau opresiunea lui știindu-i de frică. Femeile ori unde deveneau auxiliarele sale cele mai credincioase și mai devotate. Era ceva în el care le captiva și le ferecea.

În Turcia, a trăi alături de lege, înseamnă a exercita o profesiune care nu-i de loc pătată de rușine, ca în multe din țările civilizate. Se povestesc tremurând strașnicele isprăvi ale briganzilor, însă cu un fel de admirație.

Kuștu-Oglu sfârși prin a se reîntoarce în valea sa natală. Precedat de un renume de curaj și îndrăzneală, nu-i vor lipsi tovarășii bravi și puțin scrupuloși, capabili de a-l însoți în

1) Măsură agrară indigenă.

întreprinderile sale aventuroase. El ştia că ori-cari ar fi fost actele ce i s'ar fi putut reproşa, nu se va găsi un trădător care să-l denunţe. Dealtminte, ar putea cineva să-l prindă pe dinsul care cunoştea aşa de bine locurile cele mai inaccesibile din munţi?

După un timp oare-care dela reîntoarcerea sa, Mariţa auzi într-o seară detunătura unei arme de foc. Frământată de o presimţire tristă, eşi afară şi zări în întuneric un om care fugea. Mai în aceeaşi clipă dădu cu piciorul peste un corp nemişcat trântit la pământ. Plecându-se, nenorocita îşi recunoscu bărbatul. Murise lovit de un glonte drept în inimă.

Mariţa nu putu să reziste acestei; când fu în stare să vorbească, un cântec îi zbură de pe buze.

Printre prietenii din copilărie ai lui Kuşşu-Oglu se afla şi un tânăr Weisi, care părea foarte entuziasmat de dinsul. Kuşşu şi Weisi îşi reînnoiră repede cunoştinţa şi se înţelesesă îndată. Weisi şi cu un oare-care Karabela, originar din Tşomdere, om voinic, dar cu mintea mărginită, deveniră tovarăşii cei mai credincioşi şi mai fanatici ai lui Kuşşu-Oglu, locotenentii acestui nou şef de bandă, executorii orbi ai răzbunărilor, prădăciunilor şi ciudatei lui dreptăţi, pe care îi plăcea une-ori s'o facă apărând pe cel slab contra celui tare, a apăsătorului contra apăsătorului.

Sălbaticul bandit se arăta totdeauna nemilos şi crud cu Turcii; îi omora fără cruţare. S'ar fi zis că voia ca pe capetele lor să cadă întreaga mână îngremădită în sufletul lui şi să se răzbune de cruda desamăgire care l'pusesse pe drumul crimei.

Banda feciorului de păsărar era, după împrejurări, mai mult sau mai puţin numeroasă: Dacă era vorba de o afaceră bună, uşor găsea recruţi. În timpul iernei, o parte dintre bandiţi redeveneau păstori, tăetori de lemne şi se ascundeau prin sate. Cât ţinea timpul puţin favorabil expediţiunilor, Kuşşu se refugia în vre-un colţ al Balcanilor, unde era mai puţin cunoscut, şi nu se sfia să se ducă chiar şi la Bucureşti. Aci îşi cheltuia profitul campaniei sale de vară în ospete, joc şi în excese de tot felul.

Kuşşu-Oglu izbuti curând să-şi însuşească un drept de zeciuială asupra muntenilor: el încasa impozite în natură dela sărmanii oameni cari, tremurând, se executau cu o exactitate pe care receptorul turc nu o obţinea nici odată, chiar făcând uz de bătae.

Bălciurile sau iarmaroacele dădeau prilej şefului bandei de a face o bogată pradă. Pentru ca să se ducă la aceste bălciuri, drumeţii se adunau, pentru mai mare siguranţă, în caravane cu lungi fringhii împletite din

păr de cal, numite «mekere», de cari se atârna în echilibru, de-o parte şi de alta, baloturi cu marfă.

Înştiinţat de trecerea vre-uneia dintre aceste caravane care se înapoia la Târnova, compusă numai din Greci, Kuşşu pleca cu banda sa s'o aştepte în vre-o strimtoare periculoasă din Balcani. Briganzii dezarmau pe călători, ucideau pe acei cari se încercau să reziste, iar pe alţii îi lăseau cu mâinele şi picioarele legate, până când alţi trecători le veneau în ajutor.

Într-o zi o ţarancă fu bănuită de Kuşşu-Oglu că îl spiona pentru ca să-l denunţe; jură să o pedepsească şi pentru aceasta îi atrase copilul într'un loc singuratec, unde îl înjunghie ca pe un miel, apoi îl aşază în drumul ce conducea la bordeiul mamei lui.

Plângerile soseau din toate părţile la starostele din Slivna. Acesta puse în mişcare toţi jandarmii, dar fără nici un rezultat. Atunci recurse la o stratagemă, foarte uzitată în Turcia: a descoperi un brigand cu ajutorul altui brigand.

În timpul acela se afla în închisoarea din Slivna un bandit, care şi el făcuse să tremure călătorii şi nenorocii de munteni. Era un turc numit Hadji-Husein, care de mulţi ani suferea pedeapsa cătuşelor. I se făgădui libertatea dacă va fi în stare să aducă, viu sau mort, pe teribilul bandit bulgar. Turcul primi cu bucurie şi îndată se puse pe lucru.

Se întâlni cu banda, povesti că reuşise să fugă din închisoare şi ceru să fie primit în serviciul lui Kuşşu. Luă parte la mai multe expediţiuni şi se silea să câştigea încrederea tovarăşilor săi, arătându-se, la ocazii, mai crud decât danşii.

Aceştia însă nu se încredeau în el. Unele absenţe pe cari nu putu să le justifice, îl făcură suspect; începură a-l spiona şi eapătară convingerea că avea relaţiuni cu «mudiri» (primarii) de prin localităţile pe unde trecea banda. Procesul brigandului Husein fu scurt şi executarea sa promptă. Karabela şi Weisi, cei doi locotenenţi ai şefului, îl băgară de viu într'un cuptor de cărbuni.

Abil şi îndrăzneţ, Kuşşu Oglu izbuti să lege relaţiuni amicale cu nişte bey puţin scrupuloşi, cari primeau daruri dela dinsul şi îi debarasa, la nevoie, de vre-un duşman, de vre-un rival sau criminal incomod.

În schimb aceşti turci doseau pe fiul păsărarului şi-l scăpau de orice urmărire. Numai astfel putu să stea cincisprezece zile în Slivna, chiar în casa muftiului, în deplină siguranţă, pe când zapcii cutreerau ţinutul.

Se povesteşte că acest faimos brigand făcea une-ori şi fapte generoase. Aşa, o femeie văduvă, mamă a mai

multor copii, se văzu rămasă pe drumuri într-o noapte, din pricina unui incendiu care i nimicise puţinul ei avut. Caritatea vecinilor veni în ajutorul sărmanei femei şi făcu faţă primelor nevoi. Kuşşu însă, care prăda ținuturile vecine, trimise văduvei o sumă de bani cu care şi rezidi căsuţa. Multe biserici de rit grec primiră bogate ofrande dela acest tâlhar, care credea poate că astfel îşi va uşura întru catva suferinţele în lumea cealaltă.

Mişcarea bulgară din 1857 îi dădu un rol lui Kuşşu-Oglu. Prădăciunile insurgenţilor fură atribuite vajnicului bandit, care la rândul său, profitând de împrejurări, îşi îndoi îndrăzneala. Turcii reprimară unele tentative aparente de agitaţiune cu o energie pe care situaţia nu o cerea poate. Ca urmare a acestei desfăşurări de supraveghere neobişnuită în Balcani, Kuşşu şi banda sa fură urmăriţi cu o îndărătnicie grozavă.

Muntenii, atâta vreme exploataţi, văzându-se însfârşit susţinuţi părăsiri pe fiul păsărarului în voia soartei. Cei doi ajutoari preţioşi, Weisi şi Karabela, fură denunţaţi de un copil. Prinşi şi aruncaţi în temniţă, se lăudau cu isprăvile lor ca cu nişte fapte mari. Cât despre şeful lor, incolţit de pretutinden, rătăcea prin împrejurimile Slivnei, căutând un refugiu în ținuturile cele mai pustii.

O turcoaică bătrână, Befiş Hanum, însoţită de un popă, declară într-o zi că ea cunoaşte locul unde brigandul era ascuns; ea îi ducea adese ori pâine şi rachiu. Dar obosită de această servitute, dela care n'avea curajul să se sustragă, mărturisi totul autorităţilor şi se puse sub protecţia lor. De data asta se părea că vor scăpa de îndrăzneţul rău-făcător.

Dar soldaţii cari fură trimişi la Tşotera îl căutară în zadar: escadara stâncile, scotociră munţii, după indicaţiunile date de bătrână; totul însă fu de geaba. Fata femeii Befiş-Hanum, îndrăgostită în taină de bandit, plecase noaptea, desculţă, singură şi-l înştiinţase de ceea ce i se pregătise. Şi brigandul scăpă şi de astădată.

Din clipa aceea nu se mai auzi vorbindu-se de dinsul. Mersese zvonul că ar fi intrat în serviciul guvernatorului vilaetului Dunărei, care îi făgăduise că l'va erta de faptele lui, voind astfel să se folosească în împrejurări grele de cunoştinţele lui cu privire la localităţi şi la obiceiurile locuitorilor. Alţii pretindeau că s'ar fi refugiat la Bucureşti, aşteptând prilejul de a-şi relua vechiul său fel de trai.

Cât despre Mariţa, ea trăia încă. Nebunia ei nu e vătămătoare. Trecătorii o văd străbătând ulicioarele din

Tșomdere, pe care nu voește cu nici un chip să'l părăsească; cu capul împodobit cu flori, nesimțitoare la frig ca și la căldură, la vânt ca și la ploaie; culcându-se când sub bolta instelată, când într-o mizerabilă coicioabă părăsită, nutrindu-se cu ceca ce îi dau femeile bulgare.

Există în Orient o credință curioasă, aceea că nebunii sunt considerați ca niște ființe sfinte pe cari le-a atins degetul lui Dumnezeu. Marița, sub îngăduiala acestei credințe naive, nu întâmpină decât compătimire în cale. Lumea s'a obișnuit să o audă amestecând în cântecile sale, pe cari le improvizează, numele blestematului fiu al păsărarului.

N. Nefini.

ABRUDUL

Din punct de vedere istoric, cultural, economic și național

În Ardeal, „țara mândră și binecuvântată între toate țările semănate de Domnul pe pământ” (Bălcescu), cea mai aleasă parte e: „Țara Moților” (Munții apuseni), partea vestică, unde fiecare stâncă, fiecare culme amintește faptele mărețe ale străbunilor noștri și fiecare pârâias de munte duce în lumea mare amintirile scumpe de eroii legendari ce și-au avut lașagul în creșterea acestor munți falnici și măreți.

Capitala acestor munți, de unde viața românească sbucnește în toată puterea, e Abrudul, oraș vechi, vechi ca și numele ce-l purtăm.

La Abrud. — La Abrud se poate ajunge prin 3 puncte.

1) Dinspre țara ungurească trecând pe lângă „Gorunul lui Horia, ce adăpostește sub umbra ramurilor îmbătrânite, mormântul regelui Munților apuseni — Avram Iancu — la Tebea, făcând un drum de 50 klm. E drumul, pe care în 48 Hatvani și-a adus puternica-i armată ungurească cu gândul hain de a zdrobi pe Moți, la ei acasă; dar piepturile oțelite ale Moților noștri au fost zidul, de care lovindu-se urgia ungurească, s'a frânt.

În acest drum călătorul lăsând orașul Brad, cea mai de frunte localitate a Zarandului de odinioară, cu un liceu românesc pentru completarea căruia, se fac eforturi uriașe, în urma lipsei materiale, străbate frunțașă comuna Criștior, scaunul de pe vremuri a unui voivodat saș cnezat român, 1404. (N. Densușeanu în „Revoluțiunea lui Horia”).

Astăzi sunt aici cele mai moderne instalații pentru lucrarea băilor de aur ce se găsesc în acele părți, proprietatea unei societăți nemțești. Trecând prin comuna Zdrăpți, calea duce prin comuna românească Mihăileni, — unde sunt bunurile liceului din Brad, — la Buceș, și de acolo, părăsind valea Crișului, urcă în serpentină dealul cu același nume, ce poartă pe coama sa colosul de stâncă, Vulcanul, stând ca o strajă de pază la intrarea în Munții apuseni.

Lăsând Vulcanul la stânga, coborâm în Abrud-sat. O comună puternică, românească, păstorită de 4 preoți, între cari cel dintâi vrednicul părinte Iosif Gomboș.

Imediat e Abrudul.

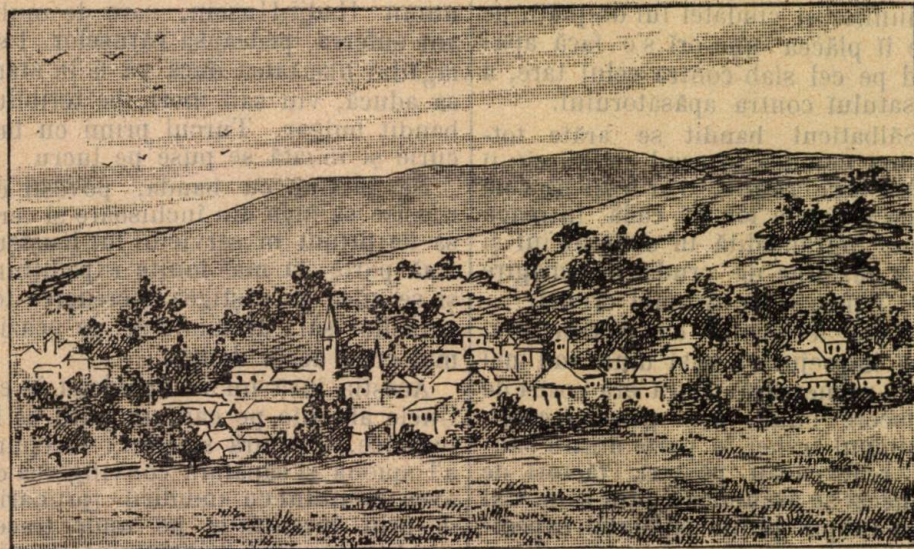
Drumul dela Brad la Abrud se face cu trăsura în 5 ore și costă 15—18 coroane.

2) Dela Turda.

Acest drum, pe o întindere de 97 klm. până la Abrud, e cel mai frumos.

Călătorul, pe tot parcursul drumului, are parte de priveliști încântătoare. Deoparte Arieșul, cristalinul râu de munte, în cursu-i zburdalnic purtând pulberea de aur până adânc în inima țării, vărsând-o în apele line ale Mureșului; de altă parte ținuturi romantice, cu stânci prăpăstioase de formele cele mai ciudate, atingând înălțimea cerului.

Plecând din Turda, drumul duce pe malul drept al Arieșului prin satele Săn Mihael, Șomfalău și Orfălu. Aici apucând pe malul stâng al Arieșului trece prin satele Barn, Lungești, Vidolm, Lunca și Sălcina. După un popas făcut la Lunca ori Sălcina, trecând prin Brezești și Sartos atinge micul oraș Ofenbaia, care e scaunul unui protopresbiterat gror. În Ofenbaia sunt și mine de aur, cari în timpurile de mai înainte se exploatau cu multă putere, astăzi însă sunt în nelucrare.

Abrudul

Însoțit de cântecul îngănător al Arieșului ce vine și trece, drumul tae comunele Muncel și Rupșa și lăsând la stânga Mușca trece prin una din cele mai frumuse comune: Bistra, locul nașterii episcopului unit Petru Paul Aron, întemeietorul școalelor din Blaj, și parohia păstorită pe vremuri de preotul protopop, mai târziu Mitropolit unit, Alexandru Sterca Suluț de Cărpeneș.

De aci prin Cămpeni, azi un mic și cochet oraș de munte, în patruzeci și opt carierul general a lui Iancu, trecând prin Cărpiniș, obârșia celor 2 tovarăși ai lui Horia în revoluția din 1784: Cloșca și Crișan, și lăsând la stânga drumul la Roșia de munte, sântem la Abrud.

Drumul de la Turda se face tot cu trăsura și e foarte costisitor: 40—50 coroane.

Dela Alba-Iulia (Bălgărad, Gyulafehérvár, Karlsburg, Apulum) cetatea, în care înainte cu 5 veacuri s'au intrupat dorurile noastre românești, când Mihael-Vodă Viteazul înființându-se într'ansa era Domnul tuturor plaiurilor locuite de români.

În Alba-Iulia, luăm un tren mic de munte (taxa 1 k: 20—2 k: 40), care pu-făind greoiu și oprindu-se la halte, face drumul până la Zlatna, (30 klm.), în decurs de 3 ore. Lăsând satele Micești și Șard, așezate în câmpie și trecând prin comunele: Totfalău, Meteșd, Poiana, Prasaca, Galați, Feneș și Pătrângenii, culcate în văgăunile munților, adumbrate de stânci vâroase și spălate de multe pârâiașe ce aleargă de pe culmile împrejmuitoare în râulețul Ampoiu, care din sus de Alba-Iulia se varsă în Mureș, suntem la Zlatna. (Auraria major), unde se termină linia ferată.

Dela Zlatna drumul se face cu trăsura. Costă 8 ori 10 cor. Cum eșim din Zlatna, la mâna stângă, pe malul stâng al Ampoiului, e șesul numit Troian, până unde a ajuns și a poposit împăratul Traian (dela care și-a luat numele) urmărind pe Daci. De aici lăsând la stânga comuna Trimpoele, unde în revoluția anului 48

a avut loc o vehementă ciocnire între unguri și români conduși de tribunul Mateiu Nicola și care s'a sfârșit cu înfrângerea totală a ungarilor, drumul — o șosea admirabilă — tae dealungul Valea-dosului, răzlățită pe o întindere de 12 klm. și urcă în serpentină „Dealul mare”, acoperit de o frumoasă pădure seculară de fag, proprietatea erariului. Din vârful Dealului mare, drumul coboară repede, trecând pe lângă un monument de piatră, ridicat în amintirea călătoriei pe aici a lui Ferdinand I, dar care nouă ne spune, că aci aproape e strămoșia în care rămășițele armatei lui Hatvani, în fuga lor nebună după înfrângerea din Abrud, au fost zdrobite cu desăvârșire. Apoi, lă-

sând la dreapta drumul ce duce la Bucium, și altul ce duce la Corna, ajungem în Abrud.

Situația geografică. — Abrud e așezat pe ambele maluri ale râulețului „Valea Abrudului”, care în Abrud-sat se împreună cu o altă vâlcea: Cernița iar din jos din Abrud-sat cu pârâul Roșiei și împreună se varsă în Arieș, din jos de Câmpeni. De jur împrejur e înconjurat cu dealuri, parte acoperite cu păduri de fag și ici colo de brad, parte cu livezi frumoase. Cel mai înalt dintre dealurile împrejmuitoare e Știurțul. Privind din Abrud spre Miazăzi se vede o frumoasă pădure de fag, pe o întindere de câteva sute de pogoane, până mai e rălățieră proprietatea unei familii ungurești, azi însă proprietatea institutului de băni românesc Auraria și a fruntașului de toți iubiți dr. Laurențiu Pop, avocat în Abrud, cumpărată cu prețul de 180 mii coroane. De trei părți Abrudul e înconjurat de comuna Abrud-sat, de care e despărțit numai politicește, natura însă n'a pus nici o metă despărțitoare.

Abrudul străns între dealuri, și în mare parte ridicat chiar pe coastele acestor dealuri are o singură stradă principală strimță și o mulțime de ulicioare și mai strimte. Din toamna anulului trecut are conduct de apă, iar în prezent se lucrează la instalația luminei electrice și să speră, că se va îndrepta cât mai în grabă și pavagiul.

Cu toate acestea Abrudul are și edificii, ce-l fac cinstite, între cari cel dintâi e școala română de fete, ce se înalță falnică chiar din strada principală, apoi edificiul școlii elementare de stat ungurească, al celor civile ungurești, casa orașului, judecătoria cercuală și cazarma. Piața este încadrată de case frumoase cu etaj, aproape toate proprietate românească.

Locuitorii și ocupațiunea lor. — Numărul locuitorilor e de abia 3400. Din-aceștia peste 2000 sunt români gr. or. și gr. cat., restul unguri de toate confesiunile. Majoritatea românilor sunt mineri, lucrând în băile de aur, parte ca proprietari, parte pentru plată. Băile sunt pe hotarele comunelor: Corna, Roșia și Bucium. Cum însă în timpul din urmă, băile nu se pot exploata mai intensiv, din lipsa capitalului necesar, o mare parte a băeșilor noștri emigrează la Petroșeni în băile de cărbuni, ori în Zarand la băile de aur, ori chiar în America.

Singurul ram al economiei, e producerea fânului, care e de o calitate superioară și se face din abundență.

Abrud-săteni români — se ocupă și cu economia de vite și de oi, dacă dispun și de un teritoriu ceva mai mare de pășunat.

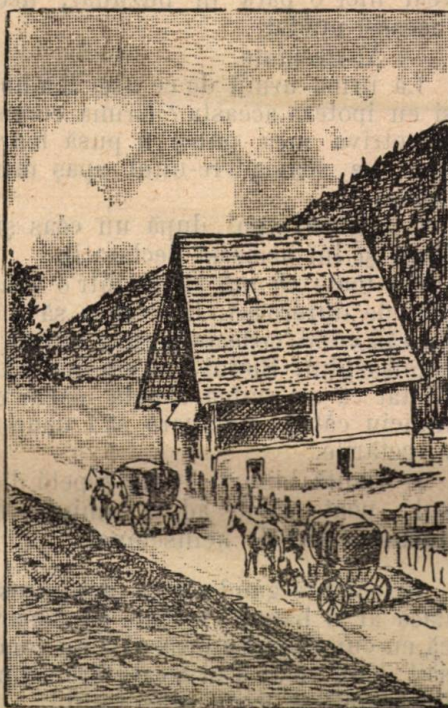
Starea culturală și economică. — Din punct de vedere cultural se poate zice, că între localitățile munților apusei, Abrudul stă cel mai bine. Are două școli de băieți, școală gr.-or. și gr.-cat. române și o școală de fete susținută de Reuniunea femeilor române din Abrud.

Dar oricât de mulțamitor e sporul celor 2 școli de băieți, nici pe departă nu e astfel, cum ar fi fost în cazul dacă s'ar fi dat ascultare arhierului nemuritor, Șaguna, care la anul 1853 a propus ambelor confesiuni să împreune școlile. Cum însă cei dela cărma acelor școli

erau oameni mici de suflet, n'au înțeles glasul cel chema spre propășire, nu s'au putut înțelege cu privire la caracterul confesional al respectivei școli.

În schimb însă școala de fete, care n'are caracter confesional, se achiță perfect de rolul ei în educația fetițelor române spre mulțămirea și bucuria generală. Luptă însă cu greutate materiale enorme, căci afară de institutul de băni „Auraria” nimenea nu-i vine în ajutor și apoi e greu să susții o școală, să plătești anuități după un împrumut de 20 mii cor., contractat pentru zidirea localului, din un capital de 20 mii cor., alocat cu 6% pe lângă favor deosebit, nemai vorbind de alte greutăți, cu cari luptă de altcun toate 3 școlile noastre românești.

Românii din Abrud au și societate de lectură: Casina română. Se luptă din răspuțuri pentru înjgheburile unei reuniuni a meseriașilor români, pe lângă toate piedicile ce se pun din partea unguirilor.

Casa în care s'a născut Avram Iancu

E și o frumoasă inteligență în Abrud cu 4 avocați, 2 medici, 2 preoți, 3 funcționari de bancă, directori de mine, 2 învățători, 2 învățătoare, etc., iar clasa meseriașilor numără la 70 de măestri. În privința economică n'am putea spune că Abrudul stă bine, asta însă e a se atribui înrăirii băilor de aur. Institutul de credit „Auraria”, însă pe lângă conducerea înțeleaptă din trecut și de astăzi și-a pus o bază atât de solidă, că oricând poate veni, precum și vine, în ajutorul poporului de aici și din împrejurime, de câte ori are lipsă.

Abrudul e Scaunul unui protopop român gr.-or. în frunte cu harnicul protă Petre Popoviciu.

Starea socială și politica. — Pătura cultă a societății românești din Abrud, în număr e mică față de pătura cultă a societății ungurești. Asta provine de acolo, că nouă ne sunt închise

toate căile dela oraș, judecătoria, oficiul montan, camera pentru schimbul aurului, oficiul silvanal, unde sunt numai și numai unguri afară de un singur judecător și de un senator al orașului, ajuns în aceste posturi în impurile, când șovinismul unguresc nu era atât de pronunțat.

De aci provine că în privința politică, în Abrud Români nu se pot impune, în schimb însă orice mișcare națională din munți își ia începutul din Abrud, unde sunt bărbați devotați cu tot sufletul cauzei românești și cari luptă din răspuțuri, spre a ridica și poporul românesc pe aceeaș treaptă apolitică, pe care să afle poporul unguresc. Dureri, că aceasta nu se poate spune în general de fiecare dintre intelectuali români ai Abrudului căci, sunt și de aceea, cărora le mai place să-și vadă exclusiv de afacerile lor personale egoiste, noroc că sunt puține la număr răsându-și în pumnii de visătorii luptători cari jertesc ori ce interes propriu marelui interes al binelui de obște.

Românii din Abrud, în privința socială trăiesc în bune relații, neturburate de micile patimi neînțelese cari se ivesc aproape în toate centrele românești. Asta e și cauza că petrecerile românilor abrudeni sunt atât de vesele și atât de animate.

Ospitalitatea abrudenilor e proverbială. Oaspele străin sosit în Abrud e primit cu o dragoste, cum nu se vede și după vorba românească „*il omoară cu omenia*”. Și dacă această dragoste se manifestă față cu orice român sosit în Abrud, ea se mărește când e vorba de un frate din Regatul liber.

Ce se poate vedea în și din Abrud. — Înainte de a intra în Abrud, scoborând dela „Dealul mare”, la stânga, se aude încă din depărtare șgomotul cel-l fac săgețile de steampuri, sdrobind piatra ce conține aur. Văzându-le îți vine în minte vorba Crișenilor: „*Cine dracu a mai văzut să cânte apa și să joace lemnele*”.

Între șteampurile dela „Dealul mare” și până în Abrud—ba în întreg ținutul—cele mai frumoase și mai bine întreținute sunt proprietatea doamnei vâd. Ana Filip, sufletul societății din Abrud, și ale d-rului Laurențiu Pop.

Inconjurată jur împrejur de parcuri elegante, având drumuri șerpuitoare în sus spre vârful muntelui, și n'față cu o grădină admirabilă de pomi.

Aici—mai ales când sunt oaspeți străini în Abrud—își petrece societatea românească cele mai frumoase și vesele după amiezii, în căldurile de vară, căci e răcoare în văzduh și dragălașie în sufletele proprietarilor.

Intrând în Abrud, colțul stâng din piața mare, sunt casele în care se ținea sfatul căpitanilor lui Iancu, la patruzeci și opt, când Hatvani, intrat în Abrud, voia să-i prindă. Au scăpat cu toții; singur Dobra, sărind pe fereastră, a fost omorât. Casa e proprietate ungurească, donată de Apafi bisericei reformate.

Traversând piața mare, cotind la dreapta spre Abrudsat într-o ulicioară ce trece în fața bisericei unite, e casa în pînățelă căreia a fost găsit și omorât Dragoș după trădarea lui mișlească; peste ulicioară, în față, e un arbore ma-

re, la umbra căruia a fost aruncat trupul lui Dragoș.

Și sunt și altele atâtea și atâtea de văzut, dar nu se poate să le înșirî cu deamănuntul.

Din Abrud apoi se fac cele mai frumoase excursii în toate părțile, căci în împrejurimile Abrudului sunt locuri frumoase și interesante; iată câteva:

Dacă e vorba să se cerceteze băile de aur, se pleacă din Abrud la Roșia, Corna ori Bucium, cu trăsura. Baia cea mai sistematic lucrată e „Concordia” (Bucium) proprietate românească.

Dacă ne urcăm pe culmea dealurilor, ce împrejmuesc Abrudul, vom zări în partea apuseană o puternică stâncă lată și pleșuvă, care dominează dealurile dimprejur. E Vulcanul. Din vârful Vulcanului, prin prejur e o prievliște admirabilă, la depărtări colosale. Spre Miază zi până departe peste Mureș și Streiu, până unde Rătezatul învălit în ceață albăstrie împiedică privirile de a străbate și pe plaiurile României iubite. Spre Răsărit se văd stâncile „Detunata” Flocoasa și „Geamăna”, și puțin mai la stânga „Cetatea romană”, și spre Miază noapte muntele „Biharia”.

La „cetatea romană” drumul se face cu trăsura prin Roșia, ori pe jos urcând dealul din dreapta Abrudului. („Dealul bășilor”).

E cetatea mare și cetatea mică. Ele par a fi niște ruinate, din care cauză li par a fi niște ruine, din care cauză li s'a dat și numele acesta.

Sosii în lăuntru ne surprinde măreția icoanei ce ni s'infățișează, căci nu-ți poți da seama, dacă ești în craterele unui vulcan stins, ori în interiorul unei adevărate cetăți, ce-ți poartă de vremurile de mult apuse. Jur împrejur stânci puternice, crăpate și colturoase și printre ele multe guri de băi despărțite prin galerii.

Mare și admirabilă operă a Românilor!

Vestita stâncă „Detunata” compusă din stâlpi de bazalt, cari par a fi așezați de mână omenească, se vizitează tot din Abrud. Plecând din Abrud trecem în lungul comunei Bucium, deasupra căreia (la Miază noapte) să înalțe mândră și puternică stâncă aceasta cu un nume atât de vestit. În drum spre „Detunata” călătorul străin e surprins de frumusețea femeii buciomane: „înaltă, cu ochi ca mura, cu părul castaniu, cu obrazul rumen, cu buzele subțiri și trandafirii și cu dinții ca două șiruri de mărgăritare, încât par'că e ruptă din soare, când merge Lunea la târg la Abrud, cu bărbatu său, tot atât de frumos și de voinic ca și ea”. (Frâncu—Candrea).

Deunata” stă ca un mărgean în mijlocul unei romantice regiuni, înconjurată de păduri frumoase de brad și de livezi.

Și vin străini din depărtări colosale, ca să vadă această minune a naturii.

Sunt toate sfintele acestea locuri, și cine le-a călcat și-a stat de vorbă cu oamenii cari se stăpânesc, a rămas pentru totdeauna legat cu sufletul și de oameni și de locuri!...

IOAN SIMU

Din rev. „Foaia noastră”.

București. Abonamentul 5 lei pe an.

CELE TREI AVENTURIERE

— Mare roman de aventuri senzaționale —

— Urmare —

— Nu știu dacă este sau nu cu putință, dar știu că așa stau lucrurile. Mergeam foarte repede, pentru că nu știam exact la ce oră pleacă trenul și nu voiam să ajung prea târziu. Deodată cineva m'a lovit; am deosebit numai o umbră care fugea și pe urmă nu mai știu ce s'a petrecut cu mine.

— Trebuie să fi fost cineva care a voit să te prade, declară infirmiera.

— De unde știi?

— Raționamentul mă face să ajung la această concluzie. Te duceai spre gară. Prin urmare aveai bani pentru bilet. Când ai ajuns aici n'aveai nici o para în buzunar, deci, fusesesși prădat.

— Ai dreptate.

La urma urmei de ce n'aș fi admis și eu ipoteza aceasta? Crima comisă împotriva mea putea fi pusă foarte bine pe seama vre-unui apaș marsilian.

Comisarul veni după un ceas și-î făcu și lui aceleași declarații.

Cu toate că mă aflam într-o stare atât de dureroasă, imi venea să mor de răs când vedeam figura mirată a comisarului. Bietul om era foarte tristat că nu putea căpăta măcar un indiciu cât de mic care să-î ușureze cercetările.

— Caută bine, d-le, imi repetă din-sul; poate că i-ai aduci aminte un amănunt cât de neînsemnat.

Și când te gândești că omul acesta dacă ar fi bănuț măcar pe departe că eu cunoșteam adevărul și nu voiam să-l spun, m'ar fi bruscăt, fără să mai ție seamă că eram grav rănit!

Dar nu i-am spus nici un cuvânt; nu văzusem nimic; nu știam nimic.

După plecarea comisarului, m'am simțit obosit; bietul om, doritor să descopere pe asasin, mă cam necăjise cu întrebările.

Infirmiera mea, d-na Leblan, imi aduse ceva de băut.

Pe urmă am adormit adânc.

Pe la orele cinci după amiază m'am deșteptat și infirmiera mi-a adus din nou de mâncare.

Am adormit iarăși și nu m'am deșteptat decât a doua zi dimineața cu o poftă de mâncare ne bună.

Doctorul veni în vizita obișnuită și fu foarte mulțumit de starea mea. El recomandă infirmierei să mă aibă sub îngrijirea ei, lăsându-i cea mai deplină libertate în ce privea alimentația.

— Vezi ce încredere are doctorul în mine?— imi șopti infirmiera, apro-

piindu-se; poți să mănânci fără teamă ori-ce-ți voi da.

Dar aceasta era o recomandare de prisos, căci eu așteptam ora dejunului cu nerăbdare.

De aceea și infirmiera, când imi aduse masa, exclamă:

— Știi că-mi faci plăcere? Mă aștept par'că as fi drăguța d-tale! E un lucru destul de măgulitor pentru o femeie care are cincizeci de ani.

Ai fost așa de bună cu mine, încât nici nu știu cum să-ți mulțumesc.

Dinsa fu mișcată de aceste cuvinte și se așeză lângă mine, servindu-mă. Pentru întâia oară în viața mea pricepeam, măcar pe departe, ce însemna o mamă; înțelegeam de ce comoară fusesem lipsit în ziua în care o pierdusem pe a mea.

Nici odată, de câte ori fusesem bolnav până atunci nu mă putusem bucura de asemenea îngrijire duiosă.

De-odată însă, fără să-mi dau bine seamă, ideea zilei de 23 Iulie începu să mă chinuiască.

— În câte avem azi?

— În 23.

— Ah!

Cu toate că ar fi trebuit să fiu mai prudent, nu mi-am putut opri această exclamare:

— Așa dar în ziua de 23 nu voi putea fi la Saint Germain!

Infirmiera mă privi uimită:

— Care Saint Germain? Nu cunoșc asemenea localitate în împrejurimile Marsiliei.

Sărmana femeie! E drept însă că o femeie nu prea are nevoie de multe cunoștințe geografice.

I-am explicat că Saint-Germain e o localitate lângă Paris și că într-ocolo mă îndreptam când mi s'a aplicat lovitura de cuțit.

— Dacă ești așteptat, imi răspunse dinsa, am putea telegrafia că nu poți veni până peste opt zile. Nu cred să-ți dea drumul doctorul mai înainte.

— Nu, nu mă așteaptă nimeni.

Sărmana femeie—mi-a mărturisit-o în urmă—credea că trebuie să fie la mijloc vre-o dramă familiară și-și dădu toată osteneala să mă consoleze.

Ziua de 23 trecu.

La urma urmei ajunsese să-mi fie indiferentă pierderea drepturilor familiei mele. Poate că era efectul stărei mele de slăbiciune.

Aveam să comunic afiliaților societății C. M. U. că intenția mea era să trăiesc liniștit, în mediocritate, fără nici un gând de mărire. Poate că dinșii aveau să mă ajute. Ce-mi păsa

ce fel de viață aveam să duc în viitor, de vreme ce Regina avea să împartă cu mine această viață?

Regina! Dar cum se face că nu primisem nici o știre dela dânsa?

Erau mai mult de patruzeci și opt de ore de când mă aflam în spital. Se putea oare ca Regina, care dăduse atâtea probe de dibăcie, în atâtea împrejurări, să nu fi aflat încă lucrul acesta?

Și dacă aflase unde eram, atunci cum de nu găsisese mijlocul să mă înștiințeze și pe mine?

Știam că nu putea să se urce pînă la mine, dar ar fi putut să-mi facă vre-un semn, să-mi dea vre-un indiciu de prezența ei în jurul spitalului.

Infirmiera, văzându-mă atât de preocupat, crezu că mă simt din nou rău și se neliiniști.

— Micuțule, îmi zise dînsa, eu nu sunt de gardă în noaptea asta; mi se pare că nu ți-e tocmai bine și va trebui să-mi făgăduiești că vei fi cuminte toată vremea.

«Pentru ca să fiu și mai sigură îți voi da o băutură care te va face să dormi în tihnă.

N'a-uf nimic de zis împotriva. Cel puțin, dormind nu mai puteam cugeta. Mai înainte ca infirmiera să-și fi părăsit postul, eu dormeam adânc. Familia de Valberyl, Regina și prietenele sale erau departe, în domeniul întunecat al incognoscibilului.

Era un somn bine-cuvîntat, care avea să-mi redea puterile de care aveam așa de multă nevoie.

A doua zi am aflat că o doamnă foarte cum se cade se interesa de mine. Mi-am zis că era de sigur Regina sau vre-o trimisă a ei.

Dar doctorul îmi spuse că trebuia să mai stau în spital cel puțin încă o săptămână, din cauză că pierdusem prea mult sînge, și ori-ce imprudență ar fi putut să-mi fie fatală.

Acum, când eram aproape sigur că Regina știe unde sunt și mă așteaptă cu nerăbdare, aproape nici nu îmi mai păsa de năruirea visului meu de a pune mîna pe averea familiei mele, de a-mi recăpăta titlurile de prinț.

CAP. IV

În automobil

Era și aceasta una dintre multele isprăvi ale Reginei. Dînsa, după ce reușise să mă scoată din spital, alesese această cale pentru a face distanța Marsilia Saint-Germain, ceea ce însemna să străbați aproape întreaga Franță.

Făcând câte 50 de kilometri pe oră, în 18 ore puteam ajunge la destinație.

Dar aceasta nu putea fi de cît o

iluzie; una e socoteala pe care o faci când pornești la drum, și alta este realitatea drumului.

Intr-un loc un șurub stricat, în altă parte un accident de teren, care te silește să faci un înconjur sau să te oprești mai multă vreme; aiurea un tren care se încăpățînează să nu mai sosească, ținându-te pe loc în fața rampei, și așa mai departe.

Și când te gîndești că automobilul nostru purta întreaga avere a Valberililor!

Erau momente când ni se părea că nici o dată nu vom putea ajunge la timp.

...În sfîrșit, a doua zi, pe la orele 11 noaptea eram la Versailles.

Peste o oră aveam să fiu prinț, sau simplu muritor de foame.

Mai aveam o singură oră de drum pînă la Versailles; o singură oră, însă cu condiția să nu ne mai oprească nici un obstacol.

Eram cu toții peste măsură de emoționați. Se apropie deznodămîntul luptei.

Vom reuși oare, sau poate toată munca noastră va fi în zadar?

Am ajuns. Iată ne în apropierea Casei verzi.

În sfîrșit!

Dar aci, în mijlocul drumului, era răsturnat un copac, făcându-ne trecerea cu neputință.

Regina se aplecă spre mine, și mă întrebă în șoaptă:

— Carol, poți merge pe jos; mai avem abia vre-o două sute de metri.

— Voi încerca.

Ajutat de prietenele mele, m'am coborît.

— Bandiții trebuie să fie pe aici, îmi mai șopti Regina. Dar trebuie să trecem cu ori ce preț. Am la mine *tubul fulgerător* al lui Orsoni.

— Dă-mi-l, scumpa mea. De vreme ce aici e în joc soarta mea, e drept ca eu să-mi iau toată răspunderea.

Dînsa nu se împotrivi. Mai aveam zece momente pînă la termenul fatal; prin urmare nu trebuia să a-lergăm.

De odată, o frază lugubră răsună în noapte:

— Stați!

Niște zgomote reci ne făcură să ghicim că îndărătul unui stufig, niște indivizi își încărcau revolvele.

Eram așteptați; afiliații Mafiei ne făceau onorurile cuvenite.

O mînie subită mă cuprinsese.

— Loc, sau vă ucid pe toți! strigai cu o voce sălbatecă.

Dar mizerabilii n'aveau acum de unde ști că teribila armă a lui Orsoni era acum în mîinle mele.

Un hohot de răs batjocoritor îmi răspunse:

— Loc! repetăi pentru a doua oară.

Dar oamenii îmi răspunseră rîdînd revolvele.

Atunci am ridicat și eu mîna, și îndreptînd spre ei tubul magic, am apăsas butonul.

Un fulger tișni; se auziră pînite și strigăte de groază. Apoi, zgomotul unei fugi.

Trecerea era liberă. Îmi uitasem de rană și de oboseală. Radios, pă-seam înainte.

Dar în ușa «Visului de aur» mă aștepta Matiolo. Dînsul ținea un pumnal în mîna, și dintr-o săritură fu lângă Regina.

— Un singur pas dacă mai faci îmi strigă dînsul, voi înolănta pumnalul în gâtul acestei mici vipere!

Trebuia să mă opresc.

— Du-te înainte fără să te îngrijesti de mine: îmi strigă Regina.

Dar nu puteam. Mai bine era să renunț la toată gloria numelui meu.

Însă Fatma interveni la timp. Matiolo fu culcat la pămînt cu o lovitură dată pe la spate.

— Haide! îmi strigă Regina, repede.

Cînd se auzi prima bătăe a miezului de noapte, sunau la ușa casei providențiale.

Cine-va deschise ușa și intrai, urmat de prietenele mele.

Trei membri ai consiliului suprem mă primiră. Trebuie să recunosc loialitatea acestor oameni.

Am fost reintegrat în posesiunea tuturor drepturilor mele.

Astăzi-sînt milionar, prinț și mai cu seamă sunt soțul fericit al Reginei, care își ține noul ei rang cu aceeași demnitate cu care odinioară își făcea meseria de aventurieră.

Și poate rîde cine pofteste, dar eu cred că portretul ei stă foarte bine în galeria majestoasă a străbunilor mei.

Dînsa m'a făcut prinț și mi-a dat fericirea.

SFÂRȘIT

În numărul viitor, *Ziarul Călătorilor* va începe publicarea unui nou roman în care aventurile cele mai uimitoare, goana neînfrînată și mastămpărată după averi, vor forma capitole ce vor stărni cea mai motivată dintre curiozități.

Titlul noului roman este

Vânătorii de comori

și în el cititorii vor găsi cea mai aleasă dintre lecturi și mijlocul cel mai bun de instruire.

Citiți deci numărul viitor al *Ziarului Călătorilor* cu începutul noului roman

Vânătorii de comori

Abonați ziarului nostru participa prin tragere la sorți la premii de valoare. Abonamentul 5 lei pe an.

VENDETE ARCTICE

D. Paul Guilloteau, inspector al companiei Hudson, de abia sosisese la Makina—una din stațiile cele mai apropiate de malurile Oceanului Înghețat—in șania trasă de câini, când Tukka, întrepretul eschimos care comanda postul de acolo, i se înfățișă, gâfâind, cerându-și ertare pentru că nu fusese cel dintâiu care să ureze bun sosit șefului său.

„Bine! bine! făcu inspectorul, un canadian voinic, gata întotdeauna să ierte o greșală mică unui servitor credincios. Câinii mei sunt scuza ta. Sunt cei mai buni din tot cercul polar! Nică odată nu poți întârzia cu ei! Sunt cu două ceasuri înainte”.

Pe când își scotea blănille grele pentru a-și pune vestimente de lână se informă:

— Nimic nou dela ultima'mi inspecție?

— Yes! pronunță laconic interpretul. Ceva nou.

— Mai multă blănărie ca rândul trecut?

— Mai puțină.

— Vânătorii eschimoși nu mai lucrează?

— Nu!

— Și de ce?

— Scared to death. Infricoșăți de moarte.

D. Guilloteau tresări. Pentru că niște oameni așa de flegmatici ca sălbaticii aceștia ai Extremului Nord să fie așa de înspăimântați, trebuia să ai o cauză extraordinară.

Lăsându-și toaleta, conjură pe interpret să fie mai puțin laconic.

Foarte emoționat, omul își începu infricoșata-i istorisire. Cu vre-o cinci sprezece zile mai înainte, câteva familii se vorbiseră să meargă împreună să vâneze foc. Printr'o fatalitate care trebuia să aibă cele mai teribile urmări, un tânăr vânător, anume Tobî, alunecase pe ghiață în clipa când își făcea vânt să sară peste o crăpătură.

Pușca i se prinsese între picioare, și cartușul făcând explozie, nimeri pe tovarășul lui Toli, un flăcău de aceeași vârstă, anume Pakita.

Foarte întristat ucigașul fără voce, aduse în oraș cadavrul victimei sale, înfășurat într'o cuvertură de blană și însărcinase pe părinții săi să spună celor ai lui Pakita, dureroasa veste.

Tatăl mortului era apucat de o furie indescritibilă, după cum obiceiurile eschimoșe îi dedea dreptul să omoare pe ucigaș, să ia „sânge pentru sânge”.

Intervenția vecinilor însă îl făcea să aleagă un alt obicei local; acela de a adopta pe fiul Toli—lor în locul celui dispărut. În cele din urmă, după multe consfătuiri de amândouă părțile, s'au înțeles. Doritor de a da prietenilor și

vecinilor un ospăț, cu prilejul acestui curios schimb de copii, Toli—tatăl—își părăsea iglo (casa de zăpadă) pentru a se duce să vâneze, lăsându-și soția și băiatul în grija lui Pakita, tatăl victimei, pentru a face ultimele preparative.

Judecați de ce durere și groază fu cuprins când, întorcându-se seara găsi cadavrele calde încă, ale nevastei și copilului său!

Fără să se înarmeze cu vre-o armă, nenorocitul fugea către coliba criminalului, dar nu găsi de cât pe nevasta lui care fără să-i lase timpul să se explice, îl atacă furioasă cu un cuțit, pe când trunchiul îi era încă petrecut prin strimta deschizătură ce sluja de ușă.

bații se adunară numai de cât pentru a se sfătui. Se formaseră două tabere în sânul acestui consiliu de război improvizat.

Unii vorbeau să meargă nu numai de cât să doboare pe Pakita ca pe o fiară turbată. Ceilalți erau de părere că ucigașul ascultă de diavolii cari-l împingeau să omoare, și cazul este de competența vrăjitorilor, cari ar ști prin descânțece potrivite cu împrejurarea, să potolească setea omorătoare a nenorocitului fără să întrebuițeze mijloace violente.

Consfătuirea mai dură încă, când, o femeie sosi într'o sanie, singură și care aducea la rândul ei o sângeroasă nouă:

Zărind cele două colibe singuratece,

O întâmplare, căreia îi datorește viața, făcu să găsească la îndemână un fel de cârlig de fie (care slujește la vânătoarea de foc sau balene). Parând loviturile, țintui cotoaroața la pământ, dintr'o aruncătură a teribilului său cârlig.

Era și timp: vârful puștei lui Pakita și apărea la deschizătura ușei. Dintr'o săritură, Toli găuri zidul de zăpadă al colibe, aproape se izbi de sania lui Pakita, care atunci sosise, și deci cu câinii înhamăți gata, se sui și biciuindu-i, fugea ca vântul, pe când două gloante, una după alta, îi sueră pe la ureche.

Călătorind toată noaptea, fără să se oprească, ajunse, însfârșit, într'un sat unde povesti tot ce se întâmplase. Băr-

băatul ei avusese nenorocita idee de a intra într'una din ele spre a cere foc locuitorilor. Nu făcuse însă nici treizeci de pași că se auzi o detunătură și omul căzu jos. Câinii o apucaseră razna pe când un glonț suera pe la urechile femeii (vezi ilustrația).

Povestirea ei lăsă să se vadă alte grozăvii, căci mai multe perechi aveau trebuit să treacă pe lângă cele două colibe și astfel să fie la îndemână nebunului.

Ori-ce șovăire ar fi fost egală cu o crimă acum. Trebuiau să lase pe criminal să decimeze o populație liniștită și muncitoare?

Două oameni hotărâți se oferiră atunci să plece fără întârziere către blestematul iglo.

Călătoreau de vre-o două ceasuri când o privești de natură să-î întărească și mai mult în hotărârea lor de a omorâ pe Pakita, îi făcu să se oprească puțin.

O sanie fără călători se îndrepta încet înspre ei. Urme de sânge pe capră arătau foarte bine cum călătorii fuseseră omorâți în drum. Unul dintre câini rănit de moarte murise în ham și astfel cadavrul lui îngreua foarte mult umbletul celorlalți câini.

Exercitând și mai mult turia Eschimoșilor, incidentul îi făcea să fie cât se poate de cu băgare de seamă, cu cât se apropiau de colibe. În cele din urmă zărindu-le de departe, făcură un ocol mare pentru a ajunge pe la spatele lor, căci puteau fi văzuți prin ușile joase, cari îndepliniseră un rol așa de îngrozitor. Cu mii de precauțiuni se apropiară de una din colibe și făcură în perete o gaură dar văzură că e goală. Cu cealaltă făcură la fel, și descoperiră că Pakita o transformase într-o prăvălie de cadavre!

Numărarea două-spre-zece, rindu-i-se frumos unul lângă altul pe pământ. Două-spre-zece nevinovați pe cari nebunul îi omorâse în mai puțin de patru-zece și opt de ceasuri, în sânge-roasa lui frênezie!

Renunțând pentru moment la misiunea lor juridică, se aruncară în sanie și reluară cu toată repeziunea drumul către sat.

Povestirea lor fu primită cu o ade-vărată explozie de furie. Cu toată înștiințarea unor vrăjitori cari le prevăzuseră neizbânda și moartea, două oameni se așterneau la drum.

Era scris să nu-î mai vadă. Lipsa lor dură de trei zile, până în seara în care d. Paul Guilloteau fu pus în curent cu evenimentele. Trei zile! De sigur că fuseseră răpuși de gloanțele nebunului.

Sunt rare cazurile în cari datoria unui om îi poruncește să răpună viața semenului său. Dar nu mai era nici o îndoială că un astfel de caz se prezintă acum Canadianului.

Și astfel d. Guilloteau care era cea mai înaltă autoritate în acest district a cărei populație acum—terorizată de un nebun—avea numai în el nădejde—trebuia să ia o hotărâre strajnică. Interesele—mai mult morale—ale companiei Hudson erau în joc, și de atitudinea lui gata de această stare de lucruri, atârna și soarta carierei lui.

Imediat strânse în juru-i o ceată de eschimoși înarmați și-î îmbărbătă să meargă împotriva nebunului care trebuia prin orice mijloc exterminat. Vrăjitorii însă făcură o opoziție îndrăzneată, zbierând cu toții:

„Demonii îl protejează! Ce putem face noi contra demonilor?”

Și cum ei profetiseră înfrângerea celor cari ar fi mers împotriva nebu-

nului, mulți dintre aceștia începeau să șovăie.

Trebuî deci ca d. Guilloteau să întrebuințeze toate mijloacele existente spre a convinge două buni vânători să-l însoțească în primejdioasa-i expedițiune. Aceasta i-a fost cu atât mai greu cu cât nu se putea înțelege cu pușcașii decât cu ajutorul unui interpret care de cele mai multe ori dând alt înțeles argumentele d-lui Guilloteau ori, neavând termenii prin cari să traducă mai mult sau mai puțin exacte cele exprimate de inspector. În fine plecă. Tovarășii lui erau în număr de trei.

În apropierea căsuței de zăpadă, în care se aflau cadavrele victimelor nebunului, împreună cu acesta, spre a-l face să apară în bătaia armelor, trase un foc în zidul de zăpadă.

Mijlocul izbuzi. Pakita își scoase capul în deschizătura colibe și văzând „dușmani eși întreg și începu să tragă. Inspectorul se azvârli într-o movilă de zăpadă, pe când cei două vânători sloboziră căle o încărcătură. Unul din ei fu rănit, însă nebunul trăgea încă.

D. Guilloteau se ridică atunci încetinel și îndreptându-și carabina spre nebun, trase.

Canadianul se abătu în aceeași clipă pe covorul nemărginit de zăpadă imaculată și în dureroase convulsii de-o clipă—expiră. Când inspectorul, însoțit de cei trei eschimoși, pătrunse în iglo, o privești îngrozitoare îi pironi locului: nouă-spre-zece cadavre, victime ale acestei teribile vendele arctice, erau rânduite simetric în lungul pereților ca niște mumii egiptene.

Lugubra colecție rămase acolo cinci zile iar apoi fu înmormântate în pământul înghețat deasupra, căruia rămaseră toate familiile tribului — îndoliate.

Mignon

ESCURSIUNI ISTORICE

De la Predeal la Sibiu și înapoi prin Turnu-Rosu, Bistrița, Curtea de Argeș, Câmpulung, Giuvala.

„Societatea istorică română” caută între altele să facă cunoscute monumentele istorice de seamă, ce împodobesc atât pământul acestei țări cât și ținuturile românești de peste hotare. În acest scop, d. Em. E. Krețulescu, președintele numitei societăți și directorul-proprietar al „Revistei pentru istorie, arheologie și filologie” a hotărât să întreprindă o serie de excursiuni istorice pe la vechile biserici și mănăstiri din România, de peste munți și chiar de peste Dunăre, din Peninsula Balcanică.

Materialul istoric cules în aceste excursiuni este destinat a se publica treptat în revista amintită mai sus, pusă la dispoziția societății de către d. Krețulescu. Tot

deodată însă am crezut că este folositor a se informa pe scurt și publicul nostru mai larg despre toate acele date și amănunte istorice, ce pot interesa mai de aproape pe orice Român. În acest scop se publică cele ce urmează.

Prima excursiune s'a făcut cu automobilul de la Sinaia la Sibiu și de aci prin Turnu-Rosu, Bistrița, Curtea de Argeș, Giuvala—înapoi. Președintele „Societății istorice române” a fost însoțit de soția d-sale, d-na Ecaterina Krețulescu, care urmărește în special manifestările artei slavo-bizantine la noi și de subsemnatul, în calitate de secretar de redacție al „Revistei pentru istorie, arheologie și filologie”.

Regiunea vizitată este poate cea mai interesantă parte din tot cuprinsul pământului nostru. Singur codrul deslipit de țara Moldovei, frumoasa Bucovină, s'ar putea asemăna prin pozițiuni pitorești și monumente vechi românești cu această parte de loc. Trei defileuri, Predealul, Giuvala și Turnu-Rosu, prin căi serpuind de-alungul apelor lasă să se vadă resfirate în zare deoparte și de alta a munților, străvechile biserici și mănăstiri românești, atât de strâns unite prin legătura unui suflet comun, în cât cele mai multe dintre ele poartă același nume. Așa, bunăoară biserica Sfântul Nicolae domnesc din Curtea de Argeș, cel mai vechi monument românesc, are același nume ca și fost biserica metropolitană Sf. Nicolae din Făgăraș, monument restaurat de Brâncoveanu, dar datând cel puțin din zilele lui Mihnea-Vodă, amintit în poemul acestor biserici din cetatea lui Negru-Vodă; tot Sfântul Nicolae se numește și marea biserică românească din Scheiul Brașovului, fundațiune a Domnilor români, restaurată în secolul al XVIII-lea, dar datând din epoca lui Neagoe Voievod, ctitorul frumoasei mănăstiri de la Argeș.

Astfel dar, nicăieri aiurea n'am putea determina mai bine inima românismului decât în această parte unde munții ce ne despart sunt tăiați de trei defileuri, iar culmile lor sunt încinse cu schituri și biserici, ca niște mari cetăți, pe când apele scaldă un pământ ce a rămas până astăzi mai peste tot românesc.

Dar să vorbim pe rând despre toate monumentele vizitate în acest frumos codru, ținând seamă în expunere de localitățile din drum.

1. **Sinaia-Predeal.** Biserica din Bușteni, de pe Domeniul Coroanei, și cea din Azuga, de pe moșia regală, vor mărturisii în viitor stabilirea Dinastiei domnitoare în țară și începutul vieții industriale pe valea Prahovei, pe când schitul din Predeal, așezat tot pe moșia regală, păstrează forma vechilor noastre schituri de munte, ridicate în zeci de ani, puțin câte puțin, de călugări cu totul necunoscuți. Nu este nevoie a înzista, că ele sunt foarte bine îngrijite, grație înalțelor solicitudinii din partea familiei regale.

2. **Predeal-Brașov.** Frumoasa vale a Temeșului este lipsită de biserici românești, aceasta dovedește că schitul din Predeal domină odată și peste aceste părți până spre Brașov.

3. **Brașov.** În acest oraș sâsesc și românesc am vizitat 3 biserici românești și una așa zisă grecească, înzestrată de E-

manuel Brâncoveanu. Cea mai însemnată biserică este Sfântul Nicolae din Schei. D. Kretulescu posedă în manuscris un istoric al acestei biserici, ce a început a se tipări în „Revista pentru istorie, arheologie și filologie” sub numele de „Codea Kretulescu”, fiind vorba de un miscelaneu scris în secolul al XVIII-lea de un cărturar român din Brașov. Din acest istoric, din istoria aceleiași biserici atribuită lui Radu Tempea și din actele scoase din arhiva bisericii și tipărite de d. dr. Stinghe, precum și din pisanii și pomelnice se constată că biserica datează din secolul al XVI-lea, dar că s'a modificat mult în secolul al XVIII-lea. În fruntea pomelnicului se află Neagoe Basarab cu familia, apoi Petru Cercel, Domnul Munteniei și Petru Aaron, Domnul Moldovei. Cititorii zidirii. Înainte de biserica de zid, actele și tradiția arată că a existat una de lemn. În pomelnic se află și numele lui Mihai Viteazul, ceea ce ne descoperă un fapt până acum necunoscut. Și anume, în pisania bisericii, care începe cu formula slavonească „În numele Tatălui și al Fiului” etc., după ce se arată de către cine s'a început zidirea și de cine s'a terminat, se adaugă că și „Noi”, adică, un Voievod român, a mai zidit ceva; apoi în redacțiunea inscripției se afla și formula: „iar cine va fi Domn”, etc.

Pisania, după data păstrată, este din timpul lui Mihai Viteazul. Numele marelui Voievod însă nu se află în inscripție, deși din context s'ar cădea să existe, căci altfel inscripția este mutilată. De aceea socotim că pisania de astăzi este o copie mutilată în secolul al XVIII-lea, când s'a restaurat biserica. Nu se cunosc motivele acestei mutilări, dar pare că se înțelege. Atunci, într-adevăr în epoca fanarioților, când s'a restaurat biserica și s'a mutilat inscripția, nu credem să fi fost vorba de idei șoviniste pentru numele marelui erou stăpânitor al Ardealului; mai probabil socotim că omisiunea s'a făcut din cauza propagandei rusești, punându-se în frunte numele împărătesei Elisabeta a Rusiei, precum arată inscripția de restaurare redactată în latinește: „Pia libertate Elisabethae Petrovnae monocratri cis totius Russiae, imperatricis invictae, hic sacer locus este renovatus anno 1751”. Această împărăteasă dăduse într-adevăr multe ajutoare bănești, cărți, icoane și vestimente preoților români din Brașov, cari fuseseră la Chiev în acest scop, tocmai în toată luptelor confesionale dintre Români din Ungaria.

Cât despre orânduiala lui Mihai Viteazul, care a organizat și această biserică ca și Mitropolia română din Alba Iulia, avem pe lângă vechea pisanie și pomelnic, o arătare precisă, datorită unui cărturar din secolul al XVIII-lea, care într'un istoric pe scurt al bisericii reproduce d. dr. Stinghe, spune că marele voievod, a trecut în Ardeal și a ars țara, a crucat biserica Sf. Nicolae și-a acordat un privilegiu de organizare, care probabil există până astăzi. Grație acestui fapt, biserica Sf. Nicolae s'a chivernisit după vechiul așezământ cu epitropi și goșmani, rămânând în cama Românilor, ca o adevărată citadelă, cu tot curentul rusesc din secolul al XVIII-lea.

Nu tot acest mers natural și legitim l'a avut și așa numita biserică grecească.

Acest locaș, astăzi restaurat, fusese, pe cât se pare, zidit în timpul războiului ruso-turc din 1768—1774 sau mai înainte cu ajutorul Românilor și negustorilor de peste Dunăre—in mare parte Macedo-români, greci, sârbi și albanezi, cari aduceau mărfuri din Orient pe la Orșova la Brașov, din cauză că schelele pe Dunăre erau închise în decursul marului război. Acești negustori cari treceau tot drept greci—după cum chiar astăzi în graiul popular din Ardeal grec e sinonim cu negustoraș de coloniale,—băcan, au ajuns epitropi alături de români băstinași și de atunci biserica a început a se numi grecească. Boerii români din Muntenia făceau donațiuni, ca la orice biserică românească. Așa se explică de ce moșiile lui Brâncoveanu Sâmbăta și Poiana Mărului se stăpânesc astăzi de epitropi greci cu nume terminat în *vic*, grație interpretării legii maghiare, care a alungat pe români din biserica înzestrată din averea celui mai pios Domn al nostru, ajungându-se cu separatismul până acolo, în cât epitropii acestei biserici au crezut că este mai bine să se pună sub jurisdicția unui mitropolit sârbesc de cât să recunoască autoritatea Mitropolitului românesc din Ungaria. Se spune chiar că exista o învoială între epitropi și statul maghiar, ca atunci când se va sfârșit neamul epitropilor, moștenirea să treacă asupra Statului, împreună cu mormintele Românilor.

Celelalte două biserici românești vizitate nu se deosebesc mult de bisericile din România. Biserica numită din Cetate păstrează un stil mai vechiu.

Dela Brașov-Făgăraș. După ce trecem de casele sătești, mai fie care casă românească pare a fi o bisericuță, căci ele au crucea de asupra. Totuși nu există sat fără biserică.

Făgăraș. Singurul monument din țara Oltului, care s'a păstrat neschimbat din zilele lui Brâncoveanu, restauratorul din temelie al sfântului locaș, este fosta biserică metropolitană Sf. Nicolae din Făgăraș. În pomelnicul acestei biserici, la numele lui Brâncoveanu se scrie: „Acesta iaste ctitorul bisericii. O au zidit din temelie”. Apoi se arată podobeale dăruite de piosul voievod: sfiță, stihar, rucavițe, mese pe pristol și tetrapod, etc. D. Kretulescu cercetează pomelnicul strămoșilor d-sale, fiind strănepot direct al Domnitorului Costandin Bassarabha Brâncoveanu pe a căruia fiică, Domnița Safta, a ținut-o în căsătorie Marele Vornic Iordache Kretulescu. În pomelnic, după Mihnea Voievod, care a dăruit o evanghelie slovenească bisericii de mai înainte, urmează alți Domnitori, apoi Brâncoveanu cu neamul său. „Ioan Costandin Voievod și Doamna lui Maria: Costandin, Ana, Ștefan, Radu, Matei, Costandin, Stanca Doamna, Maria, Illica, Safta (Kretuleasca), Ancuța, Bălașa, Zmaranda, Șerban, Matei Voievod, Șerban Voievod, Preda, Păuna, Papa, Bălașa, Barbu, Maria”.

Părintele Vicar Macavei și d. dr. Șerban de Voila, deputatul român din Făgăraș, ne dau toate explicațiunile exprimându-și în același timp mahnirea că un monument atât de prețios este amenințat să se ruineze.

Paguba distrugerii unui asemenea locaș divin ar fi cu atât mai mare și durerea s'ar resimți cu atât mai mult, cu cât, după câte știm, singură această biserică și biserica Brâncoveanului din Sâmbăta, au scăpat de dărâmare din zilele generalului Bucov, când, după arătarea unui martor ocular dela Brașov, 37 de mănăstiri românești din țara Oltului au fost nimicite de acest general din motive politice de Stat și din indemnul unui Vlădică unit.

Ne permitem dar cu această ocazie să atragem atențiunea asupra acestui monument, singurul ce ne-a rămas în cetatea lui Negru Vodă, dorind ca la o apropiată restaurare să se păstreze neatinș vechiul stil, cu totul uitat la cele alte biserici restaurate sub influența artei germane dela Iași.

Făgăraș-Sibiu. Drumul dela Făgăraș la Sibiu are un farmec deosebit. Spre miez de noapte se srecoară furși printre coline, pașnic și blând, Oltul, pe care în țară îl vedem atât de turbure și mănios; iar spre miez de zi, către țara Românească se prelungesc un șir de munți, ca un zid năsfârșit ce plutește într-o albastreală ușoară, așa de fermecători în cât ni se pare, că dacă Români nu i-ar mai vedea, s'ar perde de dorul lor, iar dacă i-ar perde ar trebui să orbească de tot, ca să nu-i mai vază. La Arpaș, în cercul românesc, unde s'a ales deputat d. Vaida-voievod, nobilul român Șerb de Arpaș, ne încredințează în destul că munții sunt tot ai noștri, dar alături, un bătrân oftează arătând printr'un gest larg spre munți, că mănăstirile și bisericile de odinioară au fost, și acum în locul lor a rămas o poveste dureroasă.

Sibiu. Ca și Brașovul orașul acesta este săsesc și românesc, cu firme și autorități bine înțelese ungurești, de și funcționarii se văd cât de colo că nu sunt toți unguri.

D-na și d. Kretulescu sunt primiți într-o lungă audiență de I. P. S. Mitropolit Mețianu, care se simte fericit de vizita distinșilor oaspeți. Înaltul prelat are o înfățișare clasică românească de păstor sufletesc. Bătrân, în vârstă de 82 de ani, cu barba albă ca zăpada, cumpanit la vorbă, mitropolitul Românilor ortodocși de peste munți, ne pare un brad drept de munte, încărcat de omăt, sau mai bine zis un moș Crăciun frumos din povești.

Graiul, îi este dulce și pătrunzător. În șirul convorbirii, între altele, ne vorbește despre educația creștinească, despre Șaguna, despre patriotismul său mai drept șovinismul maghiarilor și despre zidirea frumoasei catedrale din Sibiu. Simt o mare bucurie, zice I. P. S. Sa, ori de câte ori văd catedrala plină cu săteni din împrejurimi. Ei vin cu multă tragere de inimă să mă asculte, căci fiecare dintre ei spune cu mândrie celuilalt: Și eu am pus o cărămidă aici”.

Sibiu-Calimănești. Între Sibiu și Calimănești se află drumul cel mai pitoresc. Oltul lovește cu putere malurile neclintite; pe când stâncile rostogolite din munți în albia râului par că voesc să-l oprească. Singur plutașul care ocolește cu mare grijă colțurile de stânci și ochiurile de apă simte cât este de groaznică lupta între elementele naturii.

Cozia. Umbra lui Mircea numai impresionează lumea de astăzi. Din toată podoaba mănăstirii n'a mai rămas decât mormântul marelui voevod și al Doamnei Teofana, mama lui Mihai Viteazul, și zidurile goale.

Bistrița. Și aici numai moaștele Sfântului Grigorie Decapolitul mai reamintesc evlavia creștinească de odinioară. D. Kretzulescu resimte o mare mâhnire văzând aproape pustie această mănăstire zidită de puternicii boeri Raiovești, înrudiți cu neamul d-sale.

Arnota. Aci se află mormântul lui Matei Basarab.

Curtea de Argeș. Cel mai vechi monument creștinesc din țară, Biserica Sf. Nicolae Domnesc, stă de atâția ani sprijinită să nu cadă, precum se vede în gravură.

Câmpulung. Biserica lui Radu Negru a stat și ea odată în ruină zeci de ani, până ce un voevod român din secolul al XVII-lea a rezidit-o.

AL. T. DUMITRESCU

IVAN TURGHENIEFF

EROISMUL UNEI VRABII

Mă întorceam de la vânatoare și mergeam de-alungul unei alei din grădină. Tresor, "câinele meu favorit, alerga înainte-mi. Deodată își încetini pasul și începu să înainteze cu băgare de seamă, ca și cum ar fi mirosit vânatul înaintea lui. Privii de-alungul aleii și văzuî un vrăbiete, cu ciocul galben, cu puful pe cap. Căzuse din cuibul său (vântul bălăngănea cu putere crengile copacilor de pe alea) și sedea nemișcat, întinzând cu duioșie micile lui aripe puțin împănate.

Tresor se apropie de el, cu mușchii încordați, când deodată, dându-și drumul de pe un copac, o vrăbie cu pieptul negru căzu ca o piatră drept în fața botului câinelui; zbârlită, pierdută, cu un tipăt sfâșietor, suprem, cu două sărituri, sbura în direcțiunea acestei guri deschise, armată cu dinți ascuțiți. Ea se aruncase pentru a-și scăpa copilul și acum voia să-l servească și de apărător. Dar întregul ei corp tremura de mânie, strigătul ei era răgușit și sălbatec; ea mură, își sacrifică viața.

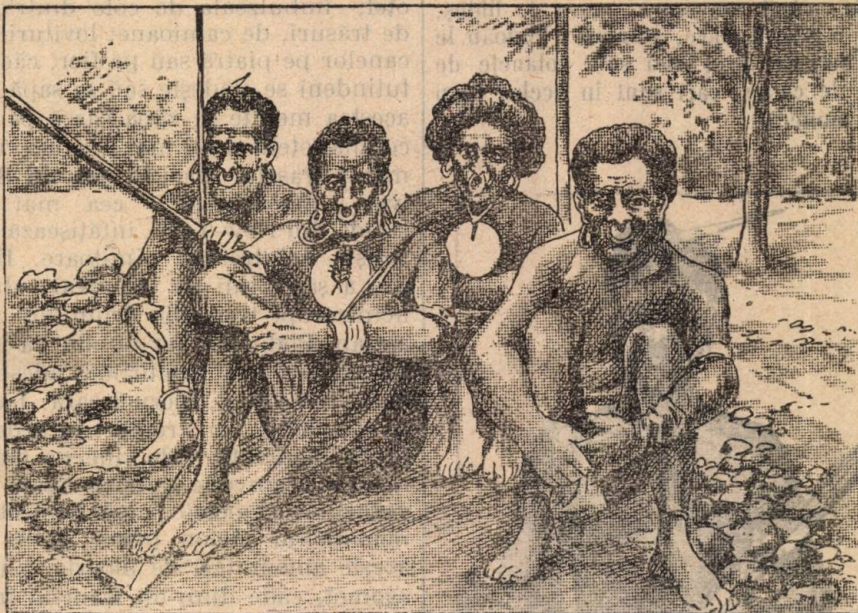
Ce monstru teribil trebuia să pară câinele în ochii ei! Și totuși ea ar fi putut sta în siguranță pe craca copacului; o forță însă mai puternică decât voința ei o aruncase în jos.

Tresor se opri, se dădu îndărăt. S'ar fi zis că recunoscuse acea forță. Mă hotărâi să-mi chem câinele rușinat și mă depărtaî plin de un respect sfânt. Da, nu râdeți, era destul de mare respectul pe care îl simțisem înaintea acestei mici păsări viteze, înaintea dragostei sale ne-
fărmurite.

Trad. de Petre P. Georgescu,

GIUVAERURI ȘI PODOABE în insulele Salomon

Papuașii cari locuiesc insulele Salomon, la răsărit de Noua Guinee, centru principal al seminției acesteia, nu prea face mare întrebuințare de haine, însă au pentru împodobire un gust... remarcabil.

Adesea, e adevărat, bărbații poartă un brâu de scoarță de copac și femeile cu un șorț de frunză uscate, dar toate sunt tăiate foarte just și... după ultima modă—dacă s'ar putea zice.

Une ori se împodobesc cu mai multe însă numai sărbătoarea, pentru joc; indigenul se împopozonează atunci cu un

Salomonieni, ca toți Papuașii îl poartă lung, foarte bine pieptănat și foarte artistic încrețit.

Copiii au capul ras, și numai în vârful capului au un moț de păr.

Câte odată, bărbații își rad tâmpile sau își tae părul așa ca să formeze două cornuri cari vin de se împreună ca printr'un fel de punte.

O ast-fel de coamă n'ar merge bine

fară vre-o garnitură, așa că stăpânul ei își înfige frumos vre un pieptene de bambu, pene sau alte lucruri. De multe ori își înconjură fruntea cu un fel de diademă de scoici albe, podoabă foarte pitorească care contrastează minunat cu culoarea închisă a pielii. Mulți dintre indigenii aceștia își găuresc nările pen-

brâu de frunze de cocotier cari formează un fel de fustișoară care seamănă foarte bine cu aceea a baletistelor noastre.

Însă dacă vestmântul e sumar, ce lux de giuvaerice și ce atenție în felul lor de ornamentație!

Mai întâi, părul e subiectul unor îngrijiri cu totul deosebite.

tru a-și introduce inele groase sau bețișoare mici. Doctorul Hagen a vizut în insula Malaïta o femeie care avea agățată de nas un cercel făcut din carapacea unei broaște țestoase.

Urechile, bine înțeles, nu sunt nici ele scutite. După ce s'a găurit lobul, îl lărgesc apoi așa de mult, că ajunge une-

ori de mărimea unei monede de 50 bani. Atunci petrec prin găuri bețe de lemn lustruit, ceea ce înseamnă... suprema eleganță. Uneori insularul agață de ele diferite obiecte, ca pipe, cutii cu chibrituri sau alte lucruri grele; în lipsă de buzunare, trebuie să știe să scape din încurcătură altfel.

Colanele sunt cele mai variate și de multe ori foarte supărătoare din cauza greutatei și mărimii lor. Eleganții poartă la gât, când un corn mare de fildes, când o scoică mare, rotundă. Podoabele cele mai de preț însă sunt colanele de dinți de câine, cari sunt în același timp și o monedă.

La podoabele acestea se mai adaugă încă: cingători de mărgăritare și inele de același fel, cari se pun la brate, la degete, d'asupra genunchiului sau la picioare. Însfârșit, pentru a fi cu totul... distins, Papuașul își tatuează fața, operație care nu se face prin înțepături, ci prin tăeturi cu pietre ascuțite.

Insularii aceștia sunt canibali și au obiceiuri foarte sălbatice. Cu toate acestea, nu de mult, câți-va din ei au fost îmblânziți și acum muncesc în plantațiuni și învață în școlile înființate de misionari. Totuși sunt departe de a fi cu totul îmblânziți și civilizați.

Malaita trece drept insula cea mai periculoasă din arhipelag și la Isabela se pot vedea indigeni gâtiți cu colane și brățări de dinți omenești, martori ale crudelor ospățuri.

Angewig.

NEW-YORK

După o călătorie de câteva zile cu vaporul sosești în cel mai mare oraș american: New-York. La început îți închipui că e un infern în aceea patrie a sgomotului, căci chiar

dacă ești obișnuit cu sgomotul și mulțimea din Londra, Paris, Berlin, sau Viena, rămâi buimăcit, într'atât te uimește, te zăpăcește toate câte te înconjoară, și atât e de asurzitor sgomotul din jurul tău. Mulțimea extraordinară de tramvaie care se încrucișează în toate direcțiunile și ale căror clopote sună neîntrerupt; zăngănitul șinelor drumului de fer aerian, construit pe dușumele de fier susținute de stâlpi de oțel;—îmbulzeala de colo dintr'o sală de trăsuri, de camioane; loviturile ciocanelor pe piatră sau pe fier, căci pretutindeni se clădește sau se sapă, toate acestea menite să zăpăcească pe omul cel mai oțelit și cel mai deprins cu sgomotul orașelor mari. În deosebi Broadway („Calea largă“), cea mai lungă stradă din New-York, înfățișează o priveliște neîntrerupt uimitoare. Deasupra a șase linii de tramvai alunecă neîntrerupt trenurile drumului de fer aerian. Podul de fier bubuie ca un tunet la trecerea trenurilor; adesea ori două trenuri se încrucișează, locomotivele gâfâie, în vreme ce dedesubt, într'o încurcătură de șine ne mai pomenită, tramvaile saltă pe șinele macazurilor, clopotele sună neincetat, și nenorocitul pieton prins între toate aceste amenințări de moarte, uluit de sgomot, cade dintr'un tramvai într'altul, scapă de o trăsură pentru a se vedea amenințat de un automobil, de un camion, sau de un landou care trece.

Pe pereții tramvaelor vezi tipărit următorul afiș: „E oprit de a se scuipa pe jos, sub pedeapsă de 500 dolari amendă sau închisoare de un an, și chiar amândouă. Din ordinul consiliului de salubritate“. Scurt și cuprinzător. În alte țări, „te roagă“ respectos să binevoiești să nu scuipi pe jos și totuși se scuipă.

Casele cu câte zeci de etaje stau îngrămădite unele lângă altele, ca și soldații în front. Rar să vezi o casă mai mică de 10 etaje, pereții ei roșii sunt clădiți numai din fier și piatră roșie, iar acoperișul pare că ar atinge cerul. Hotelul în care locuiesc e clădit tot de piatră roșie, are șaptesprezece etaje, o mie cinci sute de camere, din cari o mie două sute cu băi. Sunt și alte case cari au 20, 25 și chiar 30 etaje; ele se numesc „sgârie cer“.

În otel ai totul: telegraf, telefon, doctori, farmacie, coafori, magazin de flori, librărie, jurnale, debit de tutun, în fine tot ce dorești. În camera mea sunt 10 lămpi electrice, trei la tavan, două la fiecare parte a oglinzii, una pe măsuta de noapte, una în sala de baie și una în cabinetul vestiar. Mobila se compune dintr'un pat mare de a ramă, o măsuta de noapte cu lampă electrică mobilă, o sobă cu o pendulă deasupra, o canapea, două fotolii, trei scaune, un dulap mare cu oglindă, perdele, un covor gros, un birou cu sertare și o masă.

Ca să-și facă cineva idee de mișcarea din acest otel, îi vom spune că personalul se compune din o mie șase sute treizeci și șase de angajați, dintre cari nouăzeci și șase bucătari, o sută șeaizeci și cinci rânduși la bucatărie, o sută șaptezeci și șase groomi, o sută cinci hamali și măturători, cinci sute șizeci de servitori și o sută șaptezeci de servitoare pentru odăi. Acest personal costă aproape trei sute douăzeci și cinci de mii de franci pe lună. Și când vă voi spune că sunt zile când încasările hotelului trec de o sută de mii de franci, veți înțelege cum se întâmplă ca proprietarii acestor stabilimente imense câștigă în câțiva ani averi colosale și se numără în puțin timp printre oamenii cei mai bogați și cei mai stimați din New-York.

Dacă vrei să-ți faci o idee de mișcarea acestui oraș să te urci pe podul de fier, suspendat la patruzeci metri deasupra fluviului, permițând astfel vapoarelor să intre și să iasă din oraș-port. Pe acest pod sunt șapte drumuri, două pentru trenuri; două pentru tramvae, două pentru trăsuri și unul pentru pietoni. S'a făcut socoteală că pe acest pod trec zilnic două sute cincizeci de persoane, o mie două sute de trenuri și o mie două sute de tramvaie.

De pe acest pod privești orașul și încântătoare, mai ales seara când miile de lumini se aprind în nenumăratele case; vezi milioane de geamuri scânteind de la pământ până la cer, ți se pare că vezi numai palate în sărbătoare, s'ar zice că stelele cele mai luminoase din cer s'au coborât de odată să grupeze simetric la o depărtare de trei sute de metri de ochii tăi.

Rămâi încremenit de uimire și de bucurie. Și când părăsești acest oraș, poate pentru a nu te mai întoarce nici odată, dacă ți se întâmplă să uiți tot ce ai văzut mai extraordinar în acest colț al lumii—asa de ciudat pentru noi europenii, impresiunea pe care ți-o face New-Yorkul văzut seara de pe podul Brooklyn, rămâne veșnic neștearsă din mintea ta.

Tr. d. de Luigi Vampa

DIN TOATĂ LUMEA

Americanii și chinezii. — De mai mulți ani teritoriul Uniunii americane este interzis fiilor Cerului sau mai bine zis, ei nu pot pătrunde în America decât suferind o mulțime de măsuri severe, cari s'asemănă unui ostracism brutal.

Ne mai putând suferi de a fi tratați astfel, ei au inaugurat de trei luni un sistem de boicotaj foarte abil organizat: au făcut jurământul (și l'au ținut până acum) de a nu mai cumpăra nici măcar de o para din

mărfurile americane. De aci a urmat o pierdere de un miliard de lei pentru comerțul exterior al Statelor Unite în timp de un trimestru. În zadar diplomații americani au vorbit la Peking; va trebui să trateze pe chinezi pe același picior ca și pe cele alte naționalități. Unchiul Sam a primit o lecție pe care o va ține minte.

Cei mai mici oameni din lume. — Se știe că «British Association» a ținut anul acesta un congres anual la Capetown, ceea ce a permis savanților să vadă de aproape frumusețile naturale ale Africii de Sud și de a-

studia curioasele sale populațiuni. Un membru al secțiunii de etnografie, Mac Hadon, a putut studia de aproape Katteas sau Vaalpears, pe care a declarat-o ca rasa cea mai primitivă din lume. Acești sălbateci, ale căror obiceiuri sunt foarte puțin cunoscute, locuiesc regiunea de deșert a Transvaalului septentrional până la Limpopo. Locuiesc în niște gropi ce le sapă în pământ. Talia lor e de 120 cm. Par a nu avea nici o religie. În tot cazul vorbesc o limbă deosebită de aceea a bushmenilor sau a bantuşilor. Ei sunt antropofagi și trăiesc în grupe de 30—50 indivizi.

vieți, ori ce urmă de energie îl părăsi. Și umbra și lumina începură să-i fie dușmane. Trăi de acum înainte într-o așteptare funebă. Dragostea lui pentru Arva dispăru, după cum îi dispăruse și dragostea de sine. Numai vorbea cu nimeni, nu mai asculta nimic. Stătea solitar și toropit zile întregi.

Aproape toți locuitorii Pământurilor roșii duceau aceeași existență.

Afară de câte-va mici întinderi de plante, întreținute mai mult pentru a păstra sămânța, ori ce cultură dispăruse. Apa din rezervoare nu mai cerea acum nici o îngrijire specială, era destul să i se facă în fie-care zi câte o inspecție.

Nimic nu veni să turbure agonia ultimilor oameni.

Cei mai fericiți erau aceia cari nu iubiseră nici odată în viața lor, și cari nu se iubeau nici pe ei înșiși; aceștia erau adevărații *adaptați* cu mediul.

Numai Targ și Arva își mai păstrau adevărata «emotivitate», care este marea laudă a oamenilor.

Targ își continua mereu cercetările; câteva aeroplane erau mereu ținute în cea mai perfectă stare. Principalele planete și aparate sismice erau de asemenea bine întreținute.

Într-o noapte după o călătorie pe care o făcuse în oaza Devastației, Targ veghea singur. Prin metalul transparent al ferestrei sale contempla o constelație, care în timpurile de aur ale omenirii era cunoscută sub numele de constelația cânelui. În această constelație se afla cea mai licăritoare dintre stele, un soare cu mult mai vast de cât soarele nostru.

Targ contempla steaua și se gândea la lucrurile pe cari le văzuse în timpul zilei, pe când plana de-asupra pământului.

Era într-o câmpie nespuns de tristă, în care se ridicau abia câte-va blocuri solitare. Feromagnetetele își înălțau în toate părțile aglomerațiile lor violet.

De-odată Targ zări în partea de Sud, pe o suprafață de culoare mai deschisă, o rasă pe care n-o cunoștea. Rasa aceasta producea niște indivizi mai giganți, fie-care format din 18 grupe. Unii indivizi aveau o lungime totală de trei metri; ei se mișcau cu o repeziune mult mai mare de cât a tuturor feromagnetelor cunoscute până atunci. Viteza lor putea să ajungă până la o jumătate de kilometru pe oră.

— Dar lucrul acesta e spaimântător! murmură tînărul cercetător. Oare dacă indivizii aceștia ar pătrunde în oază noi am cădea învinși?

Targ se înfioră. O groază mare îl făcu să pătrundă în camerele vecine. La lumina potolită a unui «radiant» contempla parul luminos al «Erei» și figurile drăgălașe ale copiilor.

Numai văzându-i trăind, Targ nu mai putea concepe sfîrșitul oamenilor. Cum, câtă vreme tinerețea și puterea misterioasă a generațiilor mai erau atât de

PEIREA PAMÂNTULUI

— Povestiri din lumea timpurilor viitoare —

— de I. H. ROENY —

— Urmare —

Targ întreabă:

— Rezervoarele sunt pline?

În sfîrșit, Rem avu un gest:

— De sigur, răspunse dînsul. Am dat îndată ordin să se mai săpe și alte rezervoare. Până peste o oră, toate energiile noastre vor fi la lucru.

Lucrurile se petrecură toamă după cum anunțase Rem. Mașini puternice săpau în granit.

Targ se coborî din nou sub pământ. Acum cu ajutorul galeriilor săpate, drumul era mult mai ușor și mai puțin primejdios. La lumina farurilor, tînărul examină subterana. Două izvoare nutria lacul; unul era la o adîncime de 20 metri și cel alt la o adîncime de 24 metri.

Alte săpături în stîncă fuseseră încercate la început, dar cum se produsese oare-cari surpări, după sfatul celor mai înțelepți lucrările acestea fură întrerupte.

Până spre seară nivelul apei se scoborî mereu, dar acum cu mai multă încetineală.

O undă de speranță pluti din nou de-asupra oazei. Dar nici șefii apelor nici Targ nu mai împărtășeau acum această încredere. Era probabil că apa lacului avea să se coboare mereu, și atunci ceea ce aveau să strângă în rezervoare, avea să constituie *singura cantitate de apă posedată de cei din urmă oameni*.

Toată noaptea mașinele lucrau, săpând rezervoare. Toată noaptea, apa, stăpîna vieții, se pierdu, treptat, treptat, în abisurile pământului.

Până dimineața fură gata două rezervoare cari absorbiră o cantitate de trei metri cubi de apă.

Cînd fundul celui dintîi izvor apăru, Targ se coborî cel dintîi, și putu cons-

tata urmele unor transformări recente.

Mai trecu încă o zi, tot așa de lugubră ca și cea dintîi. Rem își făcu datoria, mai săpînd încă un rezervoriu, care devenia însă nefolositor, din cauză că apa ajunsese la ultimul nivel.

Șase zile trecură. Targ, zdrobit de oboseală, cu sufletul îndurerat, stătea gînditor în pragul locuinței sale. Stelele licăreau pe cer misterios.

Era se apropie; parul ei răspîndea o lumină dulce, caldă. Targ o atrase lângă dînsul și-i șopti:

— Regăsisem lângă tine viața timpurilor trecute. Tu erai visul viitorului; numai știindu-te lângă mine îmi închipuiam că zilele noastre vor fi nesfîrșite. Și acum, Ero, dacă nu regăsim izvoarele, sau dacă nu descoperim altele noi, până peste zece ani, ultimii oameni vor fi dispărut de pe planetă.

X

Zguduirea

Șase ani trecură. Șefii apelor orînduiau săparea unor galerii imense pentru a regăsi apele. Dar totul fu în zadar. Inetelul cu inetelul, sufletele fură din nou părăsite de ori ce rază de speranță. Lungul atavism de resemnare cuprinse din nou omenirea. Nimeni nu mai avea măcar cea mai ușoară credință.

Cînd sosi epoca, cînd marele consiliu decretă primele sacrificii, se găsiră mai mulți oameni gata să dispară de cât cerea legea.

Numai Targ, Arva și Era nu se împăcau de loc cu această soartă. Mano însă, era descurajat. Nu că ar fi devenit prevăzător, nu se gândea de loc la ziua de mâine, dar se deprinsese prea mult cu fatalitatea.

Cînd începură primele sacrificii de

puternice în ei, se putea să vie dintr-o dată, neantul?

Și pe când Targ stătea astfel, visător, în fața soției sale, pe neașteptate, o tremurătură ușoară agită solul. Abia dacă au timp s'o observe, și liniștea cea mai completă se restabili din nou.

Dar Targ era mereu plin de bănueli și de aceea rămase câțva timp în așteptare, ascultând cu auzul încordat.

— Să mă fi înșelat oare?—murmură dînsul după o vreme. Sau poate a fost numai o zguduitură cu totul neînsemnată?

Cercetătorul înălță din umeri. Cum îndrăznea dînsul să se gîndească măcar că o zguduitură a pămîntului ar fi putut să fie neînsemnată? Cea mai ușoară undulare era plină de misterul cel mai de nepătruns.

Targ se duse să consulte aparatele sismografice. Aparatul No. 1 înregistrase o foarte ușoară convulsione; dar aparatul No. 2 nu înregistrase nimic.

Targ înaintă pînă la casa păsărilor; nu mai erau acolo decât vre-o donă-zeci de zburătoare.

La sosirea sa toate dormeau și abia dacă câteva ridicară capetele când Targ îndreptă asupra lor lumina radiantului. Prin urmare păsările nu presimțiseră o a doua zguduire.

Totuși Targ crezu că trebuia să dea de știre șefului paznicilor. Omul acesta, aproape inert și cu nervii foarte slăbiți, nu băgase de seamă nimic.

Mă duc să-mi fac rondul!—declară dînsul. Voi verifica nivelurile în fiecare oră.

Targ, pe jumătate liniștit, se depărtă.

CAP. XI

Fugarii

Targ dormea încă, când cineva se apropie de dînsul și-l bătă încetișor pe umăr.

Când deschise ochii, văzu pe sora sa Arva și observă îndată că dînsa era foarte palidă. Era semnul cel mai sigur al unei nenorociri; cercetătorul sta drept în picioare.

— Ce s'a petrecut?—întrebă dînsul.

Niște lucruri teribile, răspunse tânără femeie; știți că astă noapte am avut un ușor cutremur, de vreme ce tu însuși l'ai semnalat paznicului.

Un cutremur foarte ușor.

— Așa de ușor, încât nimeni afară de tine nu l'a mai observat. Dar urmările sale sunt teribile. Apa din marele rezervor dispărut, iar rezervorul de la sud are trei mari spărturi.

Targ deveni dintr-o dată palid ca și Arva.

— Așa dar nivelul n'a fost verificat? întrebă dînsul.

— Ba da; pînă dimineața nivelurile n'au variat aproape de loc. Marele rezervor s'a golit dintr-o dată, brusc. În zecă minute toată apa a fost pierdută. În rezervoriul dela Sud spărturile s'au

produs acum o jumătate de oră. Va putea fi salvată cel mult a treia parte din conținutul acestui rezervor.

Targ își plecă capul în tăcere; se părea că îmbătrânise dintr-o dată cu douăzeci de ani.

— Să fi sosit oare sfârșitul oamenilor?—murmură dînsul.

Catastrofa era completă. Toată apa care mai putea fi păstrată abia ajungea pentru traiul a cinci sau șase sute de oameni în timp de un an.

Marele consiliu se întruni.

Fu o adunare glacială și aproape taciturnă.

Oamenii cari luau parte, afară de Targ, ajunseră într-o perfectă stare de resemnare. Nu se făcu nici o deliberare; se ceti numai textul legii și se făcu un calcul matematic. Hotăririle fură simple, lipsite de ori-ce pic de milă.

Rem, marele șef al apelor, le rezumă astfel:

— Populația oazei noastre se urcă azi la 7000 de oameni. Șease mii trebuie să moară chiar azi. Cinci sute vor muri mai înainte de sfârșitul lumii. Ceilalți vor muri din săptămână în săptămână, așa ca 50 de oameni să mai poată trăi pînă la sfârșitul celui de al cincilea an. Dacă nici pînă atunci nu vor fi descoperite alte ape noi, va însemna că a sosit sfârșitul omenirii.

Adunarea asculta nepăsătoare. Ori-ce împotrivire, ori-ce reflecție, ar fi fost zadarnice; o fatalitate de nepătruns cuprinsese toate sufletele.

Și Rem adăugă:

— Toți bărbații și femeile cari au trecut de patruzeci de ani, nu mai trebuie să trăiască. Afară de cincizeci dintre ei, toți vor muri chiar azi. Cât despre copii, nouă familii din zece nu vor mai păstra nici unul; celelalte familii vor păstra câte un singur copil. Alegerea adulților este de mai înainte fixată. Nu avea decât să consultăm listele de structură.

Adunarea fu agitată de o slabă emoție. Apoi toate capetele se plecară în semn de supunere, iar mulțimea de afară, căreia ondiferele îi comunicaseră hotăririle luate, n'au nici un cuvînt de protestare. Abia dacă cei mai tineri erau cuprinși de o ușoară melancolie.

Dar Targ nu voia să se resemneze. El se îndreptă repede spre casa sa, unde Era și Arva îl așteptau-tremurătoare de emoție. Ele își îmbrățișau copiii și în străngerile lor era ceva din fericirea oamenilor de altădată.

Lângă ele, Mano stătea visător. Turburarea femeilor nu-l surprinsese decât un singur moment; fatalismul apăsă pe umerii săi ca o stîncă.

Văzându-și fratele, Arva exclamă:

— Nu voesc! Nu voesc!... Noi nu putem muri astfel!

— Ai dreptate, răspunse Targ. Va trebui să ținem piept furtunei.

Mano eși un moment din toropeala sa și întrebă:

— Dar ce-ați putea face? În ori-ce chip, tot nu veți putea scăpa de moarte.

— Nu-mi pasă de asta! exclamă Targ; ori cum ar fi trebuie să facem o încercare. Vom pleca.

— Pămîntul este gol de-acum pentru oameni!—răspunse Mano. Veți muri chinuți de cine știe ce dureri; cel puțin aici sfârșitul oamenilor va fi dulce.

Dar Targ nu-l mai asculta. Urgența acțiunii pe care voia s'o întreprindă îl absorbea. Trebuia să fugă mai înainte de amiază, pentru că la acea oră erau fixate sacrificiile.

Vizită împreună cu Arva hangarul aeroplanului și alese câteva cari i se păzură mai potrivite pentru lunga expediție ce avea să întreprindă.

După aceea aduse proviziile de apă și de alimente pe cari le avea în depozit, iar Arva în timpul acesta înmagazină energiile. Munca lor fu de scurtă durată; pînă la orele nouă totul era gata.

Il regăsi pe Mano cufundat în aceeaș toropeală. Era adunase în grabă hainele utile.

— Mano, zise dînsul apropiindu-se de cel resemnat, totul este gata; vom pleca. Vino cu noi.

— Nu vreau să mor în mijlocul pustiei.

Arva i se aruncă în brațe și-l strânse la piept cu toată dragostea ei. O licărire din vechiul amor încălzi ochii bărbatului; dar în clipa următoare resemnarea îl cuprinsese din nou și răspunse cu hotărîre:

— Nu voesc!

Toți îl rugară multă vreme. Targ încercă chiar să-l ia cu forța. Dar Mano se împotriva cu puterea de neînvins a inerției.

Cum orele înaintau, proviziile fură scoase din al patrulea aeroplan și Targ dădu semnalul de plecare.

Pianorii se ridicară, Arva aruncă o ultimă privire asupra locuinței în care tovarășul ei aștepta ora sacrificiului suprem; apoi, zguduită de sughițuri, brăzăla infinitul, în singurătatea fără de sfârșit.

(Va urma).

Pentru doamnele menagere

Recomandăm călduros

„Regina bucătăriei“

Un volum conținând rețete complete pentru ori-ce fel de mâncări, pentru sănătoși și bolnavi.

Costul unui volum

1 LEU

Pentru provincie se adaugă 10 bani porto

Contra ramburs nu se expediază.

TOTI ABONAȚIILA

« ZIARUL CALATORIILOR »

PARTICIPĂ,

cu începere de azi, la următoarele mari și de valoare premii:

- 1) O sobă « Godin » No. 3, cumpărată de la cunoscuta casă : Industria Metalică «Marcu», B-dul Elisabeta, No. 5.
- 2) Una pușcă fină de vânătoare, cu 2 țevi, cal. 12, din vechia și renumita fabrică Pieper-Bayard.
- 3) Un pistol automat de buzunar, Pieper-Bayard, modelul cel mai nou, fiind de calibru mare, 7 65, însă format redus, foarte portativ.

4) Una carabină de mare precizie, cal. 22, Pieper-Bayard, semi-automată.

Toate aceste 3 arme sunt cumpărate de la marele magazin B. D. Zisman, 44, calea Victoriei, furnizorul Curții Regale.

- 5) Una oglindă mare venețiană de cristal ;
- 6) Una măsuță de toaletă, cu oglinzi de cristal ;
- 7) Una mașină de cusut de mână ;
- 8) Două frumoase tablouri.

Toate aceste 5 obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de mobile Marco Dattelkremer, str. Carol, No. 62.

9) Una pendulă de birou ;

10) Una chisea de argint de China, foarte frumoase obiecte, cumpărate de la magazinul de încredere Schmith & Stratulat, calea Victoriei, 53.

11) Un gramofon perfecționat ;

12) Una mandolină, din lemn de palisandru, ornată cu sidef, cumpărate de la marele magazin de muzică Jean Feder, calea Victoriei, 54.

13) Una fructieră, argintată și aurită, cu 12 cuțite pentru desert, aurite, cumpărată de la cunoscutul magazin de bijuterie Th. Radivon, B-dul Elisabeta, 9 bis.

14) Una toaletă de bambu veritabil, cumpărată de la bine asortatul magazin de mobile de trestie și bambu, D. Litmann, strada Lipscani, No. 3.

15) O duzină crema «Flora».

16) O » săpun «Flora».

17) O » pudră «Flora».

18) 2 ceasornice de argint, pentru bărbat.

19) 5 abonamente pe 6 luni la ziarul umoristic «Veselia».

20) 5 abonamente pe 3 luni la ziarul «Universul literar».

Toate aceste frumoase premii se oferă cu începere de azi, prin tragere la sorți, abonaților «Ziarului Călătoriilor».

Prețul abonamentului lei 5 p. un an, 2.60 p. 6 luni.

LA 21 NOEMBRIE

se va face tragerea marilor premii ce oferim gratuit abonaților noștri și anume:

O VILA LA SINAI

construită anume anul acesta pentru abonații noștri, în pozițiunea cea mai încântătoare a Sinaiei, pe str. Furnica

Un dormitor de bronz

foarte elegant, de mare valoare, cumpărat de la „INDUSTRIA METALICA MARCU”, Bulevardul Elisabeta, No. 5

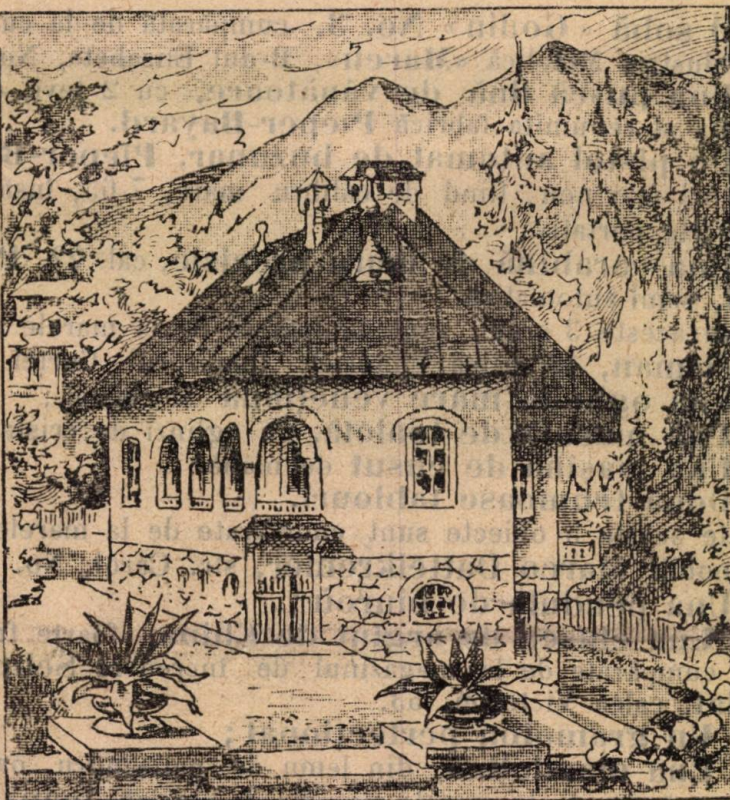
UN DIVAN-PAT

și

Un salonaș modern

cumpărate de la marele magazin de mobilă „La Centrala”, Marcu Dettelkremer, str. Carol, No. 62

Un mare pedestal de marmură sculptat pentru flori

Un ceasornic de aur pentru bărbat și

0 pereche cercei cu 6 pietre de diamant cumpărate de la cunoscutul magazin „Ceasornicaria Colței”

Una pendulă de perete artistică lucrată bătând orele

0 elegantă pendulă de birou și

Donă fructiere cumpărate de la marele magazin de horologerie și bijuterie Theodor Radivon, Bulevardul Elisabeta, No. 9

Cu toate că acordă aceste mari premii, „Universul” menține aceleași prețuri de abonament, adică:

Lei 18 pentru un an; lei 9.15 pentru 6 luni; lei 4.65 pentru trei luni.

Abonații mai primesc gratuit „Universul Literar”, iar cei ce se abonează cu începere de azi mai primesc un volum din:

MEMORIILE REGELUI CAROL I

Spre a participa la aceste premii, abonații pentru un an primesc 30 bonuri: pe 6 luni 14 bonuri; pe 3 luni 5 bonuri

Una bicicletă, o pușcă de vânătoare

și

Un pistol automat,

cumpărate dela marele magazin de arme B. D. Zisman, calea Victoriei, 44

Un gramofon

perfectiionat

și

Una vioară sistem Stradivarius

cumpărate dela marele magazin Jean Feder, calea Victoriei, No. 54

Un flaut ornat cu fildeş

cumpărat dela magazinul La Harpa, calea Victoriei 5.

Un inel de damă cu piatră antică de valoare

10 tablouri aquarele

Șase ceasornice pentru bărbai

Șase ceasornice „Réveil”

20 abonamente pentru 6 luni la ziarul „Veselia”

10 „ ” 6 „ la „Ziarul Călătoriilor.”

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL ÎNTÂMPLĂRILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI

Lei 5.—Pe un an în toată țara
• 2.60 • 1/2 • • •

Redacția și Administrația

No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

Apare odată pe săptămână

— MARȚA —

Pe străzile din Hong-Kong. — (Vezi pag. 4760).

ABONAMENT

LA

„ZIARUL CALATORIILOR”

Pentru 1 an 5 lei; jum. an 2.60

PE STRĂZILE DIN HONG-KONG**Preumblarea «niferilor de aur»**

Cu toți știm că picioarele chinezicilor sunt, din copilărie chiar, așa de strâns legate și încotoșmănite în bandelele tari de stofă sau piele, încât ajung în adolescență de seamă mai mult cu niște butuci fără nici o formă, refuzând slujba pentru care natura le-a creat: umbletul. Obiceiul acesta barbar e absolut chinezesc și la celelalte popoare anexate la imperiu, cari încetul cu încetul s'au «chinezit», nu există.

Astfel, în Yunnau, în Ngan-Huci, în Senutchuan, Kwang-si, Kuang-Tong și în alte multe provincii îndepărtate de centru, femeile au picioarele normale și umblă ca toată lumea. În Nordul Chinei, în Mongolia și Mancuria, e tot astfel; însă în provinciile din mijloc, în China cea veche, între văile Hoang-Ho-ului și Yang-tsen-ului, toate femeile au picioarele diformate.

Obiceiul acesta e așa de înrădăcinat, încât călugărițele catolice cari iau spre creștere copilele orfane chineze, sunt silite să-l respecte.

Fetițele preferă mai bine să sufere dureri îngrozitoare, decât să-și lase picioarele să crească în mod normal.

Fără îndoială că, piciorul mic fiind tot ce e mai elegant, toate fetele destinate de mici carierei de cântărețe instrumentale, sunt supuse la tortură, pentru a ajunge la starea de «nufăr de aur» sau «kin lien», cum sunt numite fetele cari au picioare mici. Cele cunoscute ca posedând asemenea picioare mici, au foarte mulți adoratori când sunt încălțate cu pantofi roșii.

Tinerele acestea—nu mai e nevoie s'o spunem—nu pot să facă un singur pas și sunt nevoite să stea într-una jos sau culcate. Când sunt chemate în vre-o casă pentru a cânta cu chitara, trebuiesc transportate cu trăsura. Se întâmplă de multe ori ca vehiculele să lipsească, așa că tinerele domnișoare se văd nevoite să imprumute umerii hamalilor pentru a se duce acolo unde sunt așteptate. (Vezi ilustrația).

Suntem pe o stradă din Hong-Kong—o colonie engleză pe coasta Chinei, în fața Cantonului, unde stra-

dele sunt bine aliniate și curate. O trupă de cântăreți este, angajată de un bogătaș chinez, pentru a-și distra invitații în timpul mesei, și artistele, neputând să meargă singure, sunt transportate acolo pe umerii servitorilor lor.

Nu arare ori întâlnești un astfel de convoi pe străzile Chinei; a ajuns chiar așa de banal acest lucru, încât nimeni nu-i dă atenție.

Dar poate că China nouă va vedea disparând încetul cu încetul acest obicei. Într'adevăr guvernul împăratesc a publicat o circulară în toată țara prin care se interzice mutilarea picioarelor femeilor în viitor. La început sexul frumos chinezesc a făcut oarecare gălăgie, căci femeile «pământului înflorit» voiau să se distingă de femeile inculte din clasa de jos. Mai târziu însă ele s'au convins că supliciu la care se supuneau de bună voie—e absurd și le slujește pe toată viața.

Mig.

**DIN VIAȚA ȘI MORAVURILE
POPORULUI DANEZ**

(Impresii)

Milostiv s'o fi arătat Dumnezeu față de toate popoarele, dar încă așa milostiv ca față de danezi, nu cred să se fi arătat către nici unul; căci nu există, poate, un popor înzestrat cu calități mai frumoase, cu sentimente mai nobile, mai iubitor de muncă, ordine și cinste, ca cel danez. Multe poate învața acel ce a venit în contact, sau a trait în mijlocul lui, din toate punctele de vedere, dar mai ales ca educațiune și ca cultivare a sentimentelor frumoase.

S'a vorbit atât de mult de Danemarca și s'a spus atâtea și atâtea lucruri despre dinsa, încât mulți, mai neîncrezători, le-au socotit povești; și cu toate acestea nu era nimic exagerat, ba poate să spusesse mai puțin, de cât era în realitate. Starea fericită de lucruri din Danemarca o găsim la toți deopotrivă, de la cel mare până la cel mic, fără vre-o deosebire de ordin social. Nu vreau să privesc însă, aci, Danemarca, din punct de vedere al progreselor realizate pe tărâmul economic, politic, etc., ci mai mult din punct de vedere al educațiunii sufletești. Muncitor fără preget, ordonat și răbdător, religios, ospitalier—atât față de ai lui cât și față de străini, naționaliști până la șovinism, cinstiți fara pereche, iată comoara de calități ce caracteriză și încunună pe danez, atât de frumos!

Viața de toate zilele a danezului este un izvor nesecat de pilde, ce probează cu îndestulare cele spuse mai sus.

S'a zis, și cu drept cuvânt, că naționalismul joacă un rol important în pro-

gresul unui Stat; și dacă este așa, Danemarca ne poate da probele cele mai convingătoare. Într'adevăr, acest mic popor, amenințat vecinic de invaziunea colosului german de la Nord, nici nu se putea susține altfel, de cât făcând ca sentimentul național să fie cât mai bine infiltrat în generațiile tinere, cari mai târziu vor fi chemate să conducă Statul danez, de multe ori ducând naționalismul lor până la șovinism. Din acest punct de vedere ar putea fi semuiți cu ungurii, fie-care din punctul lor de vedere.

Încă din timpul războiului cu germanii în chestia Schleswig-Holstein, danezii au văzut în Germania cel mai neîmpăcat dușman și au observat că singura scăpare este în aceea ca fie-care să-și iubească în primul rând țara și la nevoie să o apere cu cea din urmă energie. Ba încă, în șovinismul lor, merg mai departe. În Schleswig-Holstein (țărișoarele luate de germani dela danezi, cu ocazia ultimului război) au rămas un număr considerabil de danezi, cari sunt amenințați în ori ce moment să fie copleșiți și înghițiți de colosul german care lucrează în primul rând prin cel mai drastic mijloc, nedându-le posibilitatea să-și învețe limba lor maternă, tinzând astfel la denaționalizarea lor. Ei duc o luptă disperată, asemănătoare cu aceea a fraților noștri din Transilvania. Danezii din regat însă nu s'au dat învinși și la granița dintre Danemarca și Schleswig se ridică mândre vestitele Efterskole (13 la număr) unde copii, fete, adolescenți și adulți din Schleswig, vin și învață limba strămoșilor lor privind cu drag la «Dansa kebrog-ul» ce falfăie majestos în curtea școlii, pare că în necazul germanilor. E într'adevăr mișcător, să vezi acel amestec de copii și adulți, fete și băieți, cum vin cete, cete, la școală, singura lor scăpare, unde pot în libertate să-și vorbească și să învețe limba maternă. Iar când trec din nou acasă, pare că cu lacrimile în ochi, dar mulțumiți pe deplin sufletește, pe dinaintea granicerului german, acesta se uită pe gânduri în urma lor, parcă zicând: «Cu aceștia nu-i de glumit».

Gândul danezilor este și a fost totdeauna la frații lor din Schleswig și—dacă mi-e permisă comparația—după cum acel rege francez zicea ca de i-ar ceti cineva în inimă ar găsi scris «Calais», tot astfel poate, în inima danezului ar găsi scris „Schleswig-Holstein”.

Eram deunăzi într-o societate daneză, tocmai la granița Germaniei și adresându-mă unei daneze am întrebat-o: Acolo este Germania? Drept răspuns mi-a aruncat o privire de ură și mi-a răspuns: —Nu, e Danemarca! și... mi-a întors spatele!

În memoria celor căzuți pentru apărarea patriei în războiul cu nemții, s'a ridicat pe un deal din marginea mării, spre Germania, o coloană în jurul că-

reia stau mormintele vitejilor ce și-au vărsat sângele pentru apărarea patriei, și ca o sfidare, par'că, a colosului german; la baza coloanei stau patru tunuri luate de la ei și îndreptate cu gurile spre imperiul german. Mult, mult de tot vorbește acel monument, «Skamling-ul danez», cum i se zice. Și când un străin vine în acea parte, cea mai mare podoabă și cel întâi lucru ce-ți arată este «Skamling»-ul. Ba încă este așa așezat, că din-spre Germania îl vezi de departe, cu steagul danez fălăind majestos, dând par'că curaj și speranțe și celor din Schleswig.

Și când vezi sau citești toate acestea, te convingi destul că ori-ce mijloace ar întrebuința germanii, cu danezii nu vor eși la capăt. Și când fie-care ține atât de mult la patria lui, lucrând numai pentru prosperarea și fericirea țării, mai poate o astfel de țară să stea pe loc? Nu merge ea oare cu pași repezi spre progres și civilizație?

Dar nu numai naționalismul acesta atât de înflăcărat este caracteristica danezului. Mai sunt atâtea altele! Dar dintre toate, aceea care te izbește mai mult este cinstea, o cinste care în adevăr că te minunează. Mărturisesc că văzând pentru prima oară faptele ce voi descrie mai jos, am rămas uimit cu desăvârșire.

Dacă mergi dimineața pe șoseaua ce duce la vre-o lăptărie, vei constata în marginea drumului, din distanță în distanță, prezența bidoanelor cu lapte, puse acolo de fie-care gospodar și lăsate fără nici o pază, pînă vine căruța de le încărcă. Întâmplatu-s-a vre-o nemulțumire? Nu, căci prea mare este respectul reciproc pentru bunurile altuia. Dar ceea ce îi pune vârf, este că poșta: scrisori, mandate, bani, etc., sunt lăsate la ora anumită în poartă, pe o laviță, pînă trece diligența sau poșta.

Când am mers întâia oară cu diligența, m'a surprins faptul că la fie-care gospodărie vizitiul arunca pachete, scrisori, jurnale la poartă și apoi pleca, fără să cheme pe cineva, fără multe bilete, formalități și iscălituri cu cerneală.

Văzând toate acestea, mi-am adus aminte de timpurile vestitului Vlad Tepeș și de negustorul venețian, căruia Vodă i-a zis să-și lase punga în mijlocul drumului peste noapte și m'am convins că sunt State unde există aceeași stare de lucruri și fără vre-un Vlad Tepeș.

Să-l mai descriu pe danez și din alte puncte de vedere, mi-e să nu abuzez de răbdarea cititorului.

Am zis că danezul e muncitor, dar ceea ce îl face superior este modul cum știe să muncească. Și țărănul nostru munceste, poate ca și cel danez, dar acesta munceste cu cap și mai ales cu ordine. Muncă ordonată, iată caracteristica lui.

Danezul este religios și în această privință voi cita o mică întâmplare: Eram la o petrecere într-o societate daneză. Când fu dat semnalul de plecare și pe

când mă grăbeam să-mi îmbrac paltonul, îi văd pe toți ceilalți luând o poză mai deosebită și începând să cânte. Ce credeți că au cântat? Matchiche, Tonkinoise sau mai știu eu ce marș obișnuit la noi? Nu. Au cântat, în cea mai mare evlavie, psalmi din biblie, ca mulțumire Celui de sus! Am rămas și eu nemișcat, nu atât de evlavie, cât de uimire.

Să-l descriu pe danez ca ospitalier, că chiamă la masa lui și pe văsuitorul de ghetă ce-a întârziat pe drum; ca econom (aci merge până la zgârcenie); că vinde untul și el mănâncă manganina, sau ca raporturi sociale: că slugile mănâncă la masă cu stăpânul? (De altfel Danemarca este Statul cel mai democrat cu putință).

Nu știu ce n'ar mai fi interesant, dar închei, căci mi-e teamă să nu-i deoache vre-unul din amabili cititori ai «Ziarului Calătoriilor».

Ion Ch. M. Scutaru.

Danemarca, 1910.

INTRE PASERI ȘI AEROPLANE

— Studiul aripelor —

Din timpul memorabilei săptămâni de aviațiune din Reims, care va rămâne una din epocile de căpetenie în istoria zborului oamenilor, s'a putut vedea adesea acest spectacol măreț: o luptă de viteză între o pasăre și o tovarășe mecanică, aeroplanul.

Așa de exemplu, într-o zi Latham a fost văzut zburând în spațiu și în același timp o pasăre mare își făcea plăcerea de a se lua la întrecere cu dânsul, zburând împrejurul său, apoi îl întrecea și în urmă se lăsa să fie întrecută. Atăta timp cât aviatorul se menținu în spațiu, animalul de pradă, zbură astfel împrejurul lui, zburând însă uneori cu o viteză aproape dublă ca aceia pe care o desfășura motorul.

Din timpurile cele mai înapoiate, cea mai mare ambiție a omului a fost să încerce a imita insectele și pasările pe cari le vedea zburând aproape de dânsul, sau străbătând văzduhul, și să se înalțe ca dânsule în spațiul al cărui mister îi atrăgea. Legenda lui *Dedal* și a fiului său *Icar* ne arată că din antichitatea greacă se simțise toată măreția problemei și i-se înțelesese greutatea și pericolul. Dar cu toate acestea, în timpii moderni, câți inventatori, cari în naiva lor îndrăzneală, au încercat ca *Icar* să adopteze aripi de brațele lor debile, n'au plătit cu viața această temerară întreprindere! Și se părea că omul renunțase la visul de a zbura, mulțumindu-se cu o soluție aproximativă, realizată de curând cu baloanele dirijabile.

Însă această soluțiune falsă pare a fi fost lovitura de biciu care trebuia să dea un nou avânt dorinței de a zbura și în curând, am văzut mașina zburătoare studiată chiar din vremuri mai îndepărtate de Leonardo da Vinci, mașină care a descurajat pe Ader și pe mulți alții, și care a omorât pe Lilienthal, eșind apoi la lumină sub formă de aeroplan, care nu este așa de recent după cum se crede în general.

Și fiindcă în primul rând intenția noastră este de a căuta aci învățămintele pe cari locomotiunea le poate trage din studiul animalelor zburătoare, să trecem în revistă modificățiunile fără număr pe cari le prezintă, în seria animală, aripa, instrument admirabil al progresiunii în aer. Un mare număr de grupe zoologice cuprind ființe înzestrate cu puterea de a zbura de a se ridica în aer, alături de altele cari sunt cu desăvârșire lipsite de această calitate, și cari totuși prin organizația lor se aseamănă foarte mult, cu celelalte. Și faptul acesta, ne e de ajuns să știm că, conform legii de transformare, unele specii au putut să câștige, prin obiceiuri și prin mișcări particulare, prin repetarea frecventă a acestor mișcări, facultăți de locomotiune specială, cari lipsesc rudelor apropiate și cari le-au modificat în sfârșit forma membrilor. Și reciproc, abuzul de întrebuințare a acestor membre a adus atrofierea lor.

Așa de exemplu, în genul numeros al *comoranilor* din care aproape toate speciile zboară, una singură *Phalacrocorax harrisi*, are aripi așa de mici în cât nu-i mai servesc de cât la înotat.

Mamifere și reptile inaripate

În afară de insecte și de păsări, la cari existența aripelor este o regulă, se mai găsesc rudimente de aripi și la alte grupe din regnul animal. La mamifere este ușor de studiat dezvoltarea acestor apendice.

Sunt unele specii a căror conformitate le îngăduie să sară dintr'un arbore într'altul pe o distanță de la 25 până la 30 de metri, însă acestea în totdeauna alunecă oblic în aer. Coborâte pe pământ, nu se mai pot urca într'un arbore de cât agățându-se cu ghiarele de trunchiul, ca și celelalte patrupeze. Totuși un fel de membrană susținută de un os particular pe care îl posedă multe dintre ele, le ajută să-și schimbe direcțiunea și le dă o mare siguranță în mișcări. Această aripă foarte rudimentară pare a fi îndestulătoare pentru nevoile lor.

La specia *goleopitecelor*, animale cu un aspect așa de bizar pentru ochii noștri de europeni, organul zburatului este mai dezvoltat. Dacă cineva ar studia modul cum se formează embrionul unui liliac, ar vedea că falangele cele lungi cari susțin aripa se dezvoltă mai

târziu și că la un moment dat în viața embrionară, această aripă este întocmai ca aceia a *goleopitecelor*, animale pe cari *Cuvier* le clasase, și cu drept cuvânt, printre lilieci de noapte. La aceștia există o aripă adevărată, conformată altfel de cât aceia a păsărilor, dar mai în totdeauna tot așa de puternică. Mulți lilieci pot să facă călătorii lungi în câteva ore fără să se odihnească, și s'a constatat că unele specii emigrează în fiecare an pentru a-și căuta hrana, după cum fac rândunelele și multe alte păsări.

Fabula antică a zmeilor a făcut să se creadă în existența reptilelor cu aripi. În epoca secundară, existau într'adevăr reptile prevăzute cu aripi membranoase destul de asemănătoare cu acelea ale liliecilor. Se găsesc încă urme de fosile în straturile de pământ corespunzătoare acestei epoci: acestea sunt pterodactilele. La ele, al

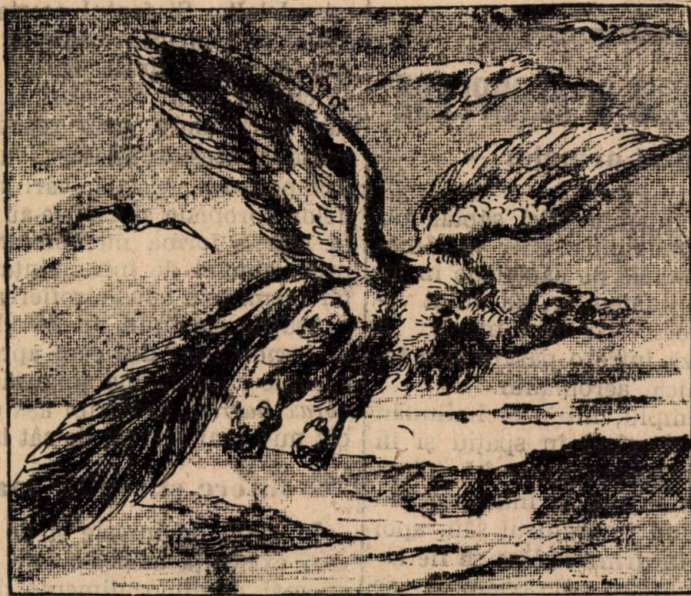
propiate de pământ până la zborul cel mai înalt și mai repede.

În sfârșit la păsări, zborul ajunge la toată perfecțiunea; forma și dimensiunea aripei arată în deajuns marea diferență care se observă de la un grup la altul.

Astfel la unele păsări aripa îngustă, lungă și ascuțită permită să se susțină de mișcări lente și să planeze fără multă oboseală.

Altele din contra, sunt incapabile de a plana și nu zboară de cât cu greutate repezind bătaia aripelor prea scurte.

Procedeele zborului sunt foarte diferite în raport cu speciile, dar în general există două feluri de zbor: zborul plan și zborul ondulat. În zborul plan, pasărea se susține în aer cu aripele întinse și în aparență nemișcate deși își schimbă cu ușurință pozițiunea după direcțiunea ce o vrea să ia.

Reptile zburătoare

cincilea deget singur era prelungit astfel ca să susțin membrana aceia largă atașată la margini, pe când la lilieci patru degete susțin această membrană.

Fără îndoială sborul pterodactilelor este departe de a fi așa de ușor ca acela al liliecilor. Ele nu pot de cât să se înalte câte puțin, întocmai ca niște pui de pasăre cari au părăsit cuibul. Sunt și pești zburători, dar s'a negat că marile lor înotătoare ar putea să le permită un zbor adevărat. Se pretindea că zborul lor nu era de cât un salt afară din apă, salt prelungit grație înotătoarelor întinse în formă de umbrelă. Însă observatori demni de credință au văzut aceste înotătoare agităndu-se ca niște adevărate aripi, astfel că acest sbor destul de necomplet încă, ne arată un fel de tranziție.

La insecte găsim toate varietățile zborului, de la săriturile cele mai a-

Cele mari prelungesc adesea sborul acesta ore întregi.

O insectă de mărimea unui cal ar merge mai repede ca un obuz

În sborul lor, păsările ating o repeziune extrem de mare.

Un colombofil renumit, Van Roesebecke, crede că un hulub călător, poate să parcurgă cu ușurință 125 kilometri pe oră. Un alt autor citează un porumbel care parcurge 30 de klm. în douăzeci de minute. În ambele cazuri, zburătoarele au parcurs într'un mod respectiv, 36 și 25 de metri pe secundă.

Se zice că fregata nu zboară în timpul nopții și că nu se odihnește pe mare. Or, navigatorii văd aceste păsări la o depărtare de trei sute leghe de țarm.

Marcey amintește că, pe când trenul parcurge optsprezece metri pe secun-

dă și întrece doar unele păsări, e întrecut cu ușurință de porumbei și mai ales de rândunele. Cât despre lăstuni cari sunt capabili să facă 180 kilometri pe oră, și cari sunt fără îndoială cei mai repezi dintre toate păsările, pentru ei un tren expres e o jucărie. Pe de altă parte, vântul e și el un factor principal, care nu trebuie neglijat când este vorba de a aprecia repeziciunea unei păsări. *Van Roesebecke* zice că zburând împotriva unui vânt puternic, porumbeii în timpul călătoriei înaintază de cinci sau de șase ori mai încet de cât când aerul este liniștit. Dacă zburătoarele se ridică într'o atmosferă ale cărei straturi superioare sunt mai puțin aduse de cât straturile de jos, susținându-se mai greu, li se reduce iuțea. Dacă se coboară, din contra, progresează, înaintază cu mult mai repede.

Se citează cazul unui porumbel celebru, numit *Gladiator*, care a mers într'o zi de la *Toulon* la *Versailles*, parcurgând astfel 530 kilometri.

Se povestește de asemenea istoria unui șoim al lui Henric al II-lea care pierdut în pădurea din Fontainebleau, fu regăsit a doua zi la Malta. Făcuse în mai puțin de două zile, o mie patru sute de kilometri.

O altă particularitate a zborului, e aceea că suprafața aripelor, pentru aceeași unitate de greutate, scade pe măsură ce te ridici la păsări din ce în ce mai mari.

Un naturalist a calculat că trebuie zece metri de aripi pentru a duce un kilo de insecte.

Și, cu cât animalul este mai mic, cu atât sunt mai dese bătăile aripelor. Vrabia execută treisprezece bătăi pe secundă, canarul nouă, porumbelul 8, pe când aripele unui colibri bate cu o astfel de repeziciune în cât nici nu se pot distinge. Dacă pasărea poartă o greutate suplimentară, bătăile aripelor sunt și mai dese.

Se pretinde că musca obicinuită, dă de obicei 600 bătăi pe secundă și în același timp progresează cu opt metri, viteză care de altminteri în caz de alarmă poate să ajungă de șase ori mai mare, întrecând pe aceia a unui cal pur sânge în galop. Socotind astfel, o insectă mare cât un cal, ar merge mai iute de cât un obuz.

Strămoșul aeroplanelor

Studiul despre sborul păsărilor, al insectelor sau al liliecilor, poate fi oare de vre-un folos omului care se ocupă cu construcția mașinilor zburătoare capabile de a-l ridica în aer?

Faptul e sigur, și cu toate acestea e ușor să vedem că motorii artificiali, inventați până acum de om, se aseamănă foarte puțin cu motorii vii pe cari natura îi oferă ca modele. Cele două roate din cari se compune bici-

cleta, cele patru roate ale automobilului, nu sunt o copie a struțului sau a calului, priviți ca cei mai rezeși dintre animalele care acoperă suprafața pământului... Aceeași observație se aplică și zborului.

După cum de atâtea ori s'a arătat, aeroplanul n'a fost copiat nici după pasăre nici după insectă, ci după zmeu, jucărie în aparență aproape de

după cum bănuiește lumea. Fără a vorbi despre planurile asupra mașinei de zburat pe care le-a lăsat Leonardo da Vinci, pictorul genial al Giocondei, mort la 1519, ne aducem aminte că în 1843 un englez, anume *Hensen*, propuse o mașină de sburat care este un "devărat monoplan, și care se aseamănă foarte mult cu acelea pe care le admirăm astăzi.

toare micșorând spațiul ocupat orizontal de aparat, și făcându-l mult mai stabil.

Aparatul său, un triplan cu coadă a fost expus în Palatul de Cristal la 1868.

Dar tot din cauza prea marelui greutate a motorului, nici aparatul acesta n'a putut să se înalțe. Acestea au fost debuturile aeroplanului. Se știe ce a devenit această invenție în mâinile lui Wright, Bleriot, Farman, Latham și alții.

Astăzi aviațiunea s'a ridicat la rangul unei științe; ea își are eroii și victimele sale.

Cum însă toate marile descoperiri și-au avut victimele lor, nimeni nu s'ar putea ridica împotriva aviațiunii.

S'a ridicat însă în timpul din urmă câțiva savanți, cum este de pildă *Pettigrew*, care în studii bine documentate, au dovedit că în dorul său de cucerire a aerului, omul s'a îndepărtat prea mult de calea naturală, care nu poate fi decât imitarea sborului pasărilor.

Se va adopta oare în viitor această cale? Este probabil, dacă studiul aeroplanelor, în direcția în care se face astăzi, nu va da rezultate destul de mulțumitoare.

C. Arg.

MÜNCHEN

Spiritul cel mai conservator-catolic și cea mai liberă și cea mai îndrăzneală artă, curiozitatea medievală și ușurătatea de oraș mare, trăesc la o altă în acest München fermecător, pe care dacă l-ai văzut odată, nu poți să nu te reîntorci să-l mai vezi.

E o zi de Duminecă, o zi luminoasă, calmă de început de vară. Clopotele bisericilor răsună metalic, se armonizează într'un imn grandios, care plutește deasupra orașului și se înalță liniștit spre cerul limpede, ca o rugăciune fierbinte. Pe piața din fața primăriei se adună lumea pestriță a marilor orașe. O muzică răsună din ce în ce mai aproape, un cântec de preamărire vibrează ca dintr'o orgă de catedrală, și de odată procesiunea apare pe piață între rândurile mulțimei, care se descopere. Clerici în vestmântul alb, împodobit cu dantele, deschid cortegiul purtând prapure țesute în mătase și fir de aur și de argint.

Urmează un nesfârșit șir de copii, toate în alb, cu fețele îmbujorate, cu cununite de lămâie pe cap, cu ramuri verzi și flori de crin în mâini. Glasurile lor argintii întonează un cântec de slavă, o melodie prelungă și plângătoare, ca un duios marș funebru, ce ar însoți o fecioară în drumul spre paradis. Patru din ele poartă pe umerii lor

Asemănarea dintre monoplanul «Latham» și o pasăre în zbor.

nici un folos, însă cunoscută din timpurile cele mai vechi. Zmeul obișnuit, cu coada lungă, a servit de model monoplanului. Biplanul, la rândul său, ne reamintește zmeul japonez, care are aproape aceeași formă. Statele-majore ale dieritelor armate s'au servit de altfel mai de mult de zmeu, dându-i diferite forme susceptibile de a transporta oamenii pentru serviciul de recunoaștere în timpul manevrelor.

Ideea de a transforma zmeul în mașină aeriană, capabilă de a transporta oameni, nu este deci așa de nouă

Din nenorocire, motorul cu vapor, singurul cunoscut în epoca aceasta era prea greu pentru a permite aparatului să se ridice. A trebuit invențiunea motorilor de astăzi, perfecționați pentru automobile, ca aeroplanul să iasă la iveală în toată gloria sa.

În 1867, câțiva ani după prima încercare a lui Hensen, un alt englez anume *Wenham*, reluă chestiunea și propuse un aparat cu planuri suprapuse, care fu cel dintâi botezat cu numele de aeroplan. În teoria sa, aceste planuri suprapuse măreau suprafața sprijini-

fracezi, un tron cu chipul palid și îndurerat al Madonei.

Urmează muzica cu instrumente de alamă, apoi șirul tot așa de lung de băeți; călugării Franciscani în haina lor groasă de postav aspru, țesută par'că anume pentru trupuri pocăite și invinse; apoi călugărițele cu fața ștearsă, lipsită de expresie, îmbrăbodite în alb; apoi iarăși prapure și un grup de preoți în mare ornat; iar după ei în rânduri nesfârșite poporul repetând într'un glas monoton și rece rugăciuni de slavă. Pe piață procesiunea se oprește în mijlocul mulțimei, preoții se apropie de monumentul Fecioarei Preacurate, împodobii cu covcare, cu mirți și lauri și transformat astfel în altar, urcă treptele, îngenunchie sărutând Evanghelia, întinând, cântări și rugăciuni, binecuvânează apoi poporul cu cuvântul și gestul de divină ocrotire și procesiunea porrește iarăși în murmurul mulțimei care repetă rugăciuni, în imnul de slavă al muziceii și în răsunetul repetat al zecilor de clopote.

Soarele limpede și cald îmbracă într-o aureolă de strălăcire chipul de bronz al Madonei, strălucește în firul și mătasa prapurelor și dă o măreție unică monumentalei fațade gotice a Palatului Primăriei.

Fără lumea pestriță care privește, fără sergentul cu casca lui de legionar, care ține ordinea, te-ai crede cu sute de ani în urmă în mijlocul unei lumi stinse.

De unde vine aerul de distincție al acestei Atene a Germaniei, impresia de majestate liniștită și măreață pe care nu ți-o mai lasă nici un altul din orașele germane? E această regiositate veche și puternică încă, care imprimă orașului un anumit caracter, său arta care a modelat sufletele și a creat orașul așa cum e: senin și măreț, monumental—fără a fi obsedant? Ori e o trăsătură fundamentală sufletească, un caracter de rasă, care întrupează în tot ce fac și întreg felul lor de a fi al Münchenezilor? Münchenul nu seamănă cu nici unul din orașele germane și niciări străinul, în special latinul cu alt suflet, nu se simte mai bine ca aci. Puține sunt orașele lumii, cari au special pentru arta ce trăiește în ele, o așa de mare putere de a atrage, de a fascina: Atena, Roma, Florența, Paris... Münchenul stă alături de ele. E un colț aci în care regele, arhitectul lui și toți acei ce aveau în mână destinele orașului, au vrut să nu te mai simți într'un oraș modern, ci în antichitate.

Era pe atunci timpul reînvierei, divinizării vechei arte. Închizând perspectiva dinspre oraș s'au construit Propileele, o colonadă monumentală, în stil doric, care domină întreaga piață cu măreția ei armonică. În

dreapta palatul expoziției, în stil corintic, în stânga gliptoteca—stil ionic—ca două temple grecești, de o puritate de linii desăvârșită. În jur spațiu, limină, în fund arborii ascund orașul și din partea cealaltă.

O liniște desăvârșită, nici tramvae, nici trăsuri, nici zgomotul de stradă, o impresie de pace, de armonie și echilibru îți mângâie sufletul.

Un adevărat oraș de artă, în care poți aduna lamura sufletului omenesc ca într'o mare biserică a geniului.

Pinacoteca veche cu operele pictorilor până în veacul al XVIII cuprinde dintre cele mai celebre tablouri ale renașterii germane și italiene, ale școalei olandeze și flamande.

Aci sunt cei patru apostoli, saū cele patru temperamente ai lui Dürer, autoportretul lui; dintre cele mai bune tablouri ale lui Holbein; portretul lui Carol Quintul, lucrat de Tizian; o serie întreagă de Van Dyck; căderea demonilor, vânătoarea de lei, lupta amazonelor de Rubens. E reprezentată de asemenea școala spaniolă cu admirabile exemplare din Murillo, școala franceză de mai târziu cu Claude Lorrain, Poussin, Chardin. Pinacoteca aceasta poate sta astfel alături de cele mai bune ale lumii: Dresda, Luvrul, Florența, Viena.

În pinacoteca nouă e cuprinsă pictura secolului al XIX, în special marii maestrii germani mai vechi și mai noi: Piloty, Machart, A. Feurbach, apoi Lehnbach, Böcklin, Leibl, Stuck, Liebermann, Keller Defregger, Thoma Uhde, — gloriile Germaniei artistice.

O întregire prețioasă a pinacotecei noi este galeria Schack, pe care pronou este galeria Schack, testat-o la moartea lui împăratului Germaniei și care e acuma deschisă publicului.

Și în afară de aceste pinacotece cari aparțin prin strălucirea operelor lor, prin geniul cristalizat în ele, lumii întregi, Münchenul are permanente expoziții de artă, pe cari le cercetează de asemena vizitatori aparținând tuturor neamurilor: expoziția artiștilor din München, expoziția secesioniștilor și alte expoziții incidentale cum e anul acesta acela a artiștilor musulmani.

Nu-i de mirare că tineri din toate țările vin să-și cultive talentul în școală de arte frumoase, saū în aceea de artă decorativă a Münchenului.

Pentru teatre mari sunt închinete poeziei și muziceii.

Reprezentările devin adesea adevărate serbări teatrale saū muzicale, menite a perpetua cultul marilor creatori; așa săptămâna lui Wagner, săptămâna lui Strauss de anul acesta, etc.

Intr'un astfel de mediu artistic gândirea devine îndrăzneată, spiritul se ascute, satira înfloarește, alimentată de cellalt München al conservatorismu-

lui și al tradiției. Aci apare „Simplificissimus“, cea mai bună revistă umoristică și satirică a Germanilor, bună nu numai prin finețea atică a spiritului ei, dar mai ales prin arta desăvârșită a părții ilustrative și prin îndrăzneala mușcătoare, care nu trece nici odată limita bunului gust. Ea apare și într'o ediție franceză, lucru de care bunii patrioți germani nu se pot în deajuns revolta. În Prusia ofiterii n'au voie s'o citească. Tot aci apare răspândita „Jugend“, revistă pentru artă și satiră, care dă totdeauna foarte bune lucruri de-ale celor mai buni pictori impresionisti și planairiști ai Münchenului, pe lângă partea satirică, tot așa de reușită și nu tot așa de caustică ca aceea din „Simplificissimus“.

Astfel două lumi și două spirite trăiesc în Münchenul acesta, altfel așa de armonic.

Pasiunile și luptele însă par că nu pot fi trezite așa ușor, pentru că înainte de toate Münchenezul ori din ce fabrică ar fi, e pacinic și vesel și nu-i place să-l scoți din pacea și din veselie lui.

Iată-i în „Hofbräuhaus“, de la artist și student, până la funcționar și lucrător. În pocalele de pământ de o jumătate și de un litru, în care spumează berea lor fără pereche, par a-și găsi deplina fericire. Se bea sus în sala de un specific stil german cu vitraiuri și zugrăveli, se bea jos într'o hală uriașă, în care te ametește zgomotul, mirosul acru și fumul de țigări de foi și se bea în curte din picioare, în jurul butoaelor răsturnate cari slujesc ca mese.

E un praznic imens și o veselie comunicativă, care te cucerește. Se vede că între viața aceasta și între ceea ce se cheamă „mediu artistic“ nu-i nici o contrazicere: în figurile fetelor ce servesc recunoști tablourile văzute în Jugend; iar lista de mâncare e ilustrată artistic de Zumbrisch, delicatul și măestrul pictor de copii... ea se dă ca amintire..., pentru douăzeci de pfenigi. Un dram de proză în acest oraș de biruitoare poezie.

În München nu te obsedează strada și vitrina, ca în marile orașe cari trăiesc numai din industria lor. Aci predomină marile strade largi, monumentale, fără magazine, ca cea splendidă Ludwigstrasse, de o măreție fără pereche. Nici nu ești inclinat să te oprești în fața strălucirii ieftine a unei vitrine, când poți să-ți înalți capul și să învâlu cu privirea în spațiul larg care a fost lăsat în jurul fiecăreia, bisericile și palatele, reprezentând atâtea epoci câte stilurile sunt intrupate în ele. Iată Maxilinium, dominând cu arcelele-i deschise din singurătatea înălțimii lui, întreg orașul. Iată biserica catedrală, clădire gotică, ale cărei turnuri neisprăvite, suportă două cupole

de cupru, ca două coifuri, care au devenit simbolul Münchenului.

Palatul regal, încăpător, frumos așezat, dar sărac, clădit în tencuială; mai departe, răsărit în ultimul timp de mare bogăție uriașul palat al muzeului armatei, solid ca un bastion și totuși frumos și svelt; apoi muzeul național, teatrele, atâtea alte mari edificii publice, palate și vile particulare răspândite cu măsură, așezate cu gust, crescând par'că din strada ori locul unde au fost clădite.

Nici obscesiunea monumentelor nu o suferi în München ca în Berlinul prusian. Câteva fântâni, puține statui.

Münchenul nu surmenează cu zgomotul, fumul și zorul altor orașe. Când totuși simți nevoe de reculegere, grădina engleză ori malul Isarului, priveliștea apei care se rostogolește vijeliosă, albită de varul munților de unde vine, îți alungă imaginea orașului, te înviorază și te întărește.

G. C. Ionescu-Șișești.

Din revista „Ramuri”.

SUPERSTIȚIA ÎN RUSIA

Credințele și obiceiurile cazacilor din Don

Pe șesurile largi ale râului Don, în Rusia, trăiește o populație originală. Cazacii din Don — așa au fost numiți cei care alcătuiesc populația — sunt agricultori buni și în același timp buni soldați. Lor le sunt acordate o mulțime de privilegii teritoriale, pe lângă cele militare — foarte importante.

Guvernul recrutează din sânul acestei populații o cavalerie foarte ușoară, bună și pentru război și pentru poliție. Cavaleria aceasta căzăcească e grupată în fie-care orașel, sub comanda unui hatman, la apelu cărui toți oamenii dela 18—45 ani se adună imediat, formând o *solnie* (escadron). — N'avem însă de loc intenția să vorbim despre cazacii-soldați, căci se știe că toți cei din Don, Ucraina sau Ural, sunt călăreți incomparabili, foarte belicoși, întreprinzători și cu foarte puține scrupule. Noi vrem să arătăm pe cazacii din Don așa cum sunt în intimitatea lor, la ei acolo, în *isbas*-urile lor, cu credințele și obiceiurile pe care le profesează.

Ca toți țărani din cea mai mare parte a Rusiei, ei sunt proști și superstițioși. Geloși de prerogativele lor militare, care le dau o adevărată superioritate asupra *mujici*-lor, ei nu se amestecă de fel cu aceștia din urmă. Astfel, viața lor se deosebesc puțin de a celorlalți compatrioți ai lor. Ei au păstrat aproape în întregime felurilele

tradiții pe care le-au moștenit de la strămoșii lor — tartari, mongoli, musulmani, care rând pe rând au cucerat câmpiile Donului.

Zilele cu lună nouă sunt considerate de populația aceasta ca nefaste. La această dată nici un cazac nu îmbracă o manta nouă, o pereche de botine pentru întâia oară — nici odată, căci e încredințat că îmbrăcând ceva

Obiceiurile practicate la înmormântări nu sunt mai puțin curioase. Mortul e pus într'un cosciug fără capac, după ce se umple cele mai bune cizme ale lui cu pământ moale, căci astfel, la judecata de pe urmă, când îngerul Domnului va chema oamenii în fața Celui Suprem spre a-și lua fie-care plata, acest mort va auzi mai lesne și astfel se va grăbi să

Cazacii stau gata pentru manevrele de zi și de noapte

nou, corpul i se va acoperi de bube. De-aseenea el nu mănâncă nici carne, nici grăsime, căci i s'ar produce o inflamație a gurei sau a gâtului.

În cursul săptămânii mari, ultima din postul Paștelor, femeile nu torc de loc lână, căci cred că torcând s'ar naște o mulțime de boli între animale și oameni.

Pentru apărarea animalelor domestice de boli, cazacii pun pe pereții grajdurilor cranii de vacă, de boi, de miei și de alte animale moarte din pricina vreunei boli.

„Văzând hârcile, zic ei, moartea va fi mulțumită că a operat aci și va pleca aiurea fără să mai facă noi victime”.

răspundă cât mai grabnic chemării îngerului. Funeraliile sunt terminate prin adunarea rudelor care așteaptă câte-va zile, la un loc, înălțarea sufletului celui mort spre regiunile siderale. În urmă beau cu toții un ceal tare, cu vutcă, «apa vieții». Ei consumă mari cantități de alcool și de carne friptă — în asemenea împrejurări. «Banchetul» în onoarea celui mort se sfârșește atunci când conviții sunt într'o stare de beție extremă.

Acestea sunt câte-va din cele mai caracteristice obiceiuri și credințe ale cazacilor din Don.

Vânătoare de fiare sălbatice

Venit în Africa — ca voluntar în regimentul de spahii, renumitul vânător de lei, Jules Gérard, era sub-ofițer în garnizona de la Guelma când făcu prima victimă. După aceia timp de 11 ani, el omori încă 25 lei: — Foarte mulți

s'ar mulțumi de sigur și cu mai puțin. Și cu toate acestea îndrăznețul vânător care se măsurase de-atâtea ori cu regele pustiurilor se înecă într'un rău călătorind prin Sierra-Leone prin 1864.

În curând se vor împlini 50 ani de la data morții sale și totuși amintirea vânătorilor sale a rămas adânc înti-

părită—nu numai în mintea arabilor dar se zice că chiar în a rasei leonine.

În anumite regiuni pe care le frecuenta Jules Gérard au rămas încă niște forturi mici făcute de el din bolovani de piatră și acoperite cu o lespede mare, în care se ascundea uneori vânătorul spre a se pune la adăpost.

Acum câțiva ani când vre-un leu era adulmecat, arabii duceau în fiecare din aceste forturi, câte o lumânare pe care o aprindeau. Când leul trecea pe acolo pe la forturi, vedea lumină, credea că Jules Gérard era la pândă și se grăbea să părăsească ținutul.

Izbânzile acestui vânător vestit făcure să se ivească imitatori, astfel că fură văzuți indigeni făcându-se călăuze pentru vânători de fiare sălbatice.

Însă vânatul nu se afla pretutindeni și meșteșugul de călăuză amenința să devie neproductiv. Și ce credeți că își închipui una din aceste călăuze?

Cu o labă de leu săpă pe pământ urme regulate și apoi făcea astfel ca vânătorii să dea peste ele.

Apoi călăuza îi orânduia și se ducea mai departe să stea la pândă; profița de distanța mare pentru a imita cu succes răgetul leului, ceea ce făcea pe cât se pare într-un mod perfect suflând într-o stropitoare. Iluzia era deplină. Natural că leul nu se arăta, însă vânătorii trecuseră deja prin niște emoții grozave și nu le părea rău de banii dați călăuzei.

Astfel la înapoere aveau prilej să povestească prietenilor o minunăție întâmplare de vânătoare fără să uite, ca ori ce vânător, să mai înflorească spusese.

Jungo ig.

Încă ceva despre pești

În „Le Temps” sub semnătura d-lui Cunisset-Carnot, găsim câte-va notițe interesante asupra vieții peștilor. Într-un număr trecut am scris asupra varietății speciilor de pești.

D. Cunisset-Carnot ne spune că azi, deși cunoaștem mult mai mulți pești de cât pe vremea lui Oppianus din Cilicia, în veacul al II-lea după Hristos, nu prea suntem cu mult înaintați în privința științei meșteșugului de a-i pescui.

Iar dacă e vorba de-a le cunoaște obiceiurile, ori puterea de a-și da seamă de împrejurări, dacă este vorba să ne dăm seamă de judecata și patimele lor, apoi, de asemenea, n'am prea făcut mult nici în această privință.

Am vorbit de peștii pașnici; aceștia stau liniștiți noaptea, pe când cei cari se hrănesc din pradă, cari mănâncă alți pești—știucile, bibanii, țiparii, păstrăvii,—cari toată ziua au căutat

pradă, nu sunt obosiți nici noaptea. Când și-au umplut burta, se odihnesc în fundul apei. Dar cât de greu e să se sature, când înghit mereu, pe câtă vreme mai au un loc în burtă, ba de multe ori nu pot înghiți vre-un peștișor, fiind că nu au unde-l băga!

Aquariile, așa de răspândite în alte țări, ne dau puțină de a vedea cum trăiesc peștii în apă, cum se hrănesc, cum se înmulțesc și luptele ce poartă cu dușmanii lor.

D. Cunisset-Carnot a urmărit de aproape viața păstrăvilor și a văzut un lucru ciudat. Nu e pește mai hărtăgos, mai rău și mai bătaș decât păstrăvul. Abia a isprăvit cea mai fragedă copilărie și nu mai poartă atârnată supt pânțec bășica de gălbenuș, și luptele încep.

Se bat mereu! S'a mai dovedit că fiecare din ei are un dușman pe care-l urmărește cu înversunare. Și nu e luptă în glumă, nu e joc, e pe viață și pe moarte! Fiecare caută să muște pe celălalt de artera carotidă, care e la gât și dac'o taie cu dinții, dușmanul e mort. Dar amândoi urmăresc tot acelaș scop și știu lovitura de moarte, cât și chipul de a se apăra.

Totuși mor mulți în lupta aceasta și din această pricină paguba ce suferescătorii nu e neînsemnată. Pân'a-cuma în zadar au căutat să afle prețurile acestei vrăjmașii.

S'a găsit însă alt meșteșug și anume la grădina zoologică din Londra. Au pus în avuzul unde se află păstrăvii două știuce. Păstrăvii, speriați de aceste mosafire, au încetat războiul între ei și s'au făcut foarte politicoși. Când știucile mănâncă, ei stau frumuseț la o parte. Când li se dă porție și lor, mănâncă cu cea mai mare liniște și cu oarecare mulțumire față de îngrăditori și... de știuci.

Știucile, fiind prea mici ca să cuteze a mânca păstrăvi, îi lasă în pace și mănâncă lacome ce li se dă.

Firește vor avea grijă să aibă în avuzuri numai știuci ne în stare a veni de hac păstrăvilor.

Se crede că va avea liniște și pace între păstrăvii uciși în duel.

N'avem de ce ne mira, dacă ținem seamă că noi rătăim pe uscat, în aer, iar peștii în apă. Cum să nu fie așa, cum să nu avem cunoștințe puține despre ei, când nici vietățile de uscat, nu le cunoaștem de ajuns?

Dar de pe vremea Romanilor era cunoscut meșteșugul de a-i ține la îndemână în râmnice, a-i crește și îngrășa.

Romani și nici-unul din popoarele vechi nu cunoșteau meșteșugul de-a înmulți peștii ca găinile sau ca vitele cu patru picioare, cum îl cunoaștem noi.

Se pare că meșteșugul ăsta l-au născocit călugării francezi. De bună sea-

mă acum o sută de ani, se cunoștea acest lucru, și Pilachon apoi Rémy știa să înmulțească păstrăvii din ouă, adică din icre și lapți.

Cunisset-Carnot însă, zice că nu e nevoie de multă cercetare spre a ne încredința că peștii au și minte, nu numai instinct. Astfel, peștii se adună și se joacă în zilele frumoase, simțind o plăcere vădită că se află mulți împreună. Căpîi dintr'un lac se adună în astfel de zile la un loc, la adâncime de un metru supt fața apei, stau nemișcați, apoi încep a alerga trăgând cercuri și a sări pân'la vre-o palmă afară din apă. În timpul când apune soarele, mrenele greoaie es și ele la suprafața apei.

Tutunul la sălbatici

Indigenii stabiliți în împrejurimile lacului Tanganica din Africa, fumează, dacă am putea întrebuința această expresiune, în modul următor. Frunza de tutun o îndeasă într'un săculeț, o udă cu apă cât-va timp, apoi când apa s'a amestecat cu zeama tutunului, stoarcă bine săculețul și produsul lichid, ce ese, îl picură pe nas. Indigenii din Cafreria trag tabac cu o nesusă patimă. În multe cazuri Cafrul amestecă tabacul cu piper și îl pisează bine și apoi îl întrebuințează. Locuitorii din insulele Cook sunt fumători pasionați. Luleaua pregătită din trestie, e de un metru lungime și dacă o umple odată, toată familia fumează dintr'ansa. Indigenii din Paraguai mestecă tutunul în gură, cum fac, de altminterlea și la noi unii țărani din regiunile muntoase.

Pentru înlăturarea primejdiilor somnambulismului

Credința populară care zice că fiecare om se naște într'un ceas bun sau rău, e foarte nemerită. Vorba cântecului: unii au, iar alții n'au noroc.

Acum de curând un tânăr se suia împreună cu mama lui în Expresul Paris-Calais, cu destinație pentru un oraș în care el trebuia să urmeze cursurile unei școli comerciale.

Slăbit din cauza ultimelor studii tânăru capătase dese turburări nervoase și părinții lui observaseră că uneori se scula noaptea din pat și—adormit se se plimba prin apartament.

Așa dar,—pe când Expresul alerga cu o iuteală de 100 klm. pe oră, școlarul, care adormise, ca și mama lui, în compartiment, căzând într'o criză de somnambulism, se scula și începu să se preumbe prin culoarul vagonului

și deschizând ușa din capătul vagonului dispăru în gol. Un pasager, martor al acestui fapt, trase imediat semnalul de alarmă. Călătorii și implegații săriră imediat jos fără altă nădejde decât că vor aduna rămășițele cadavrului...

Ori cine-și poate închipui desnădejdea mamei când, trezindu-se, constată dispariția copilului ei și înțelese

pricina acestei silite opriri a trenului în mijlocul câmpului!

Dar, cu mare uimire toți pasagerii auziră srigătele celui pe care-i credea un cadavru fărâmițat. Tânărul somnambul căzuse așa de bine în cât—trezit de odată din letargia-i, se ridicase imediat de lângă șine și începuse să alerge după tren!

Putu chiar să se urce singur în va-

gon lângă mama lui care plângea de bucurie, pe când pasagerii se minunau de această întâmplare fericită. Un medic ce se afla printre călători constată că tânărul somnambul avea doar genunchii zgâriați și la frunte o rană fără importanță. Și atâta tot.

Când trenul ajunse la Douvres, tânărul își povesti, rîzând, întâmplarea reporterilor englezi cari îl așteptau.

UN CIMITIR AROCAN

«Tojos 'os Santos» Toți Sfinții,— e o sărbătoare a cărei zi e la începutul lunii acesteia.

La noi, veghea din Sâmbăta Morților — aniversarea celor dintâi pași către zilele crepusculare și gerurile ernei, ne umple toată ființa cu o melancolie de nebiruit. În Chili, țară din emisfera sudică în care viețuiește populația arocană în număr de vre-o patru-zeci de mii, prin regiunea An-

zilor, unde anotimpurile se succed altfel de cât la noi, — anapoda, aceasta este întâia zi a primăverii, o primăvară însă cam prea timpurie umedă, îmbălsămată, strălucind de soare. Din zori clopoțele bisericilor reamintesc, chiar celor mai indifereți, că au de cercetat pe scumpii lor defuncți cari dorm somnul vecinic în cimitirul orașului.

Cimitirele lor sunt splendide : sunt

cum erau mult timp înainte de introducerea cristianismului în această țară, pe când autohtonii arocani aveau cultul morților lor dus până la absurd. Cu toată naivitatea așa ziselor monumente cari au mai rămas încă în vechile cimitire ale chilienilor acestora putem fi totuși convinși văzând ilustrația, de delicatețea de sentiment a strămoșilor acestor arocani din Chili.

ATACAT DE PANTERA

Era prin luna Martie, 18.. Eu și cu amicul meu de călătorie și vânătoare, Jacques Regnis, am închiriat o mică colibă de vânătoare în pădurea din apropierea orașului Upoto din Congo. Acest oraș era foarte vizitat

le vânători până acum câțiva ani, fiarele dispărând acum cu totul. Într-o noapte care urmasese după o zi plină de nesucces, ne-am culcat în colibă pentru că eram prea obosiți spre a mai face drumul pe jos până în oraș.

Pe la ceasurile 3 dimineața fu tre-

zit de un fâșiit particular, care îmi părea că vine din odae. Închipuindu-mi că mi s'a părut, căuta să adorm, dar fâșiitul se repetă și de astădată auzii și un mârâit slab. Sării din pat și pusei mâna pe pușcă, dar nu făcui nici două pași și... înlemni de spaimă ; două ochi, ca două

cărbuni aprinși, mă priveau prin deschizătura podului. Pusei pușca la urmă și trasei. Pe semne că n'am nemerit, căci animalul făcu o săritură și căzu peste mine, trântindu-mă. Atunci constatai, cu groază, că sunt în ghiarele unei pantere; nu-mi perdui însă sângele rece și profitând de o clipă de zăpăceală a panterei, provocată de săritura ei, o apuca de gât, strângând-o cu toate puterile pe care le are cineva când se vede pe pragul morții. La început pantera rămase o clipă nemișcată, dar apoi începu să se zbată, sărind în două picioare și lovind furios cu coada. Eu mă țineam bine de ea și o strângeam de gât tot mai tare. În fine, înnebunită de durere, se izbi atât de puternic într'un perete, încât o scăpai. Pantera atunci îmi dădu o lovitură în piept atât de zdravănă că îmi perdui cunoștința.

Când m'am deșteptat, eram culcat pe un pat, Jaques era lângă mine. El îmi povesti cum reușise să intre pantera în odaie. Noaptea, pantera sărise pe acoperiș și prin greutatea ei rupsesse șindrila care forma acoperișul și căzu în pod, deacolo sărise în odaie. Fusesse martor la aventura mea, dar fiind întuneric și fiindcă pantera fugea, nu putea s'o ochescă. În fine când s'a oprit și m'a lovit, a impuscat-o.

El mai păstrează și azi ca amintire blana panterei.

Lecram.

DECĂDEREA INDIENILOR

FALSA CIVILIZAȚIE DIN ALASKA

Dacă recensământul care se face actualmente în Statele-Unite și în toate posesiunile sale va fi împlinit cu conștiinciozitate, el va da unele cifre triste, care vor dovedi o mare mortalitate printre locuitorii de baștină ai Alaskei.

Deocamdată priviți aceste două reproduceri după două fotografii autentice. Cele două grupe sunt o parte — mare — rămasă din strălucita populație indiană ce viețuia din timpuri imemorabile în înaltul bazin al lui Yukon.

Cu zece ani înaintea descoperirii faimoaselor mine din Klondyke, numărul acestor indieni a fost evaluat de misionari la trei mii de suflete.

Căutătorii de aur au dus de pe atunci între acești indigeni obiceiurile și viciile rasei albe.

Și indienii, bine plătiți pentru serviciile lor prețioase, părăsiră grabnic, în chip forțat, vestimentele lor călduroase de piele de *wapiti* și de blană, pentru a adopta hainele albilor.

Deveniră dintr'odată caricaturi ale civilizației!

Dar răul nu se mărgini aci. Vestimentele cu care se împodobeau nu erau nemerite de loc pentru tempe-

Vechiul proverb «haina nu face pe om» se aplică aci. Subt hainele europene, indienii aceștia din Alaska au rămas tot niște sălbatici reali.

Ei au sfârșit prin a deveni cani-

Acest grup de indieni e ultima rămășiță a unei populații mari

ratura foarte scoborâtă, aspră, a țărei lor, și guturaiele pe care le contractară toți, au deschis larg ușa pentru tuberculoza ai cărei microbi fuseseră aduși de unii dintre cercetă-

balii și sunt pradă celor mai stupide superstiții și *medicinemeni* lor, doctorii, nu lecuiesc bolile decât cu ajutorul vrăjitorilor sortite să alunge din trupurile bolnave duhurile necu-

Ei au părăsit hainele lor călduroase, adoptând vestimentele albilor și degenerând cu totul fizicește din cauza bolilor cunplite, fiziei mai ales

torii aurului. În trei-patru ani populația aceasta fu decimată în așa grad că cete întregi de 2—3 sute suflete, pieriră cu desăvârșire.

rate care le chinuesc. Și aceeași *medicinemeni* sunt cei mai inverșunați dușmani ai vaccinării care li se pare că e o manifestare a «vrăjitoriei albe»,

pe când vărsatul bântue populația făcând miș de victime.—Azi însă nu mai găsește decât un număr de indieni cu totul restrâns și degenerat completamente.

Arborele ceresc

Odată un țaran lăsa să cadă un bob de grăunte pe pământul din casa sa. Grăuntele incolți, cresc, deveni un arbust apoi un arbușor, și în curând ajunse tocmă la tavan. Țaranul, mirat de această „obraznicie vegetariană“, se urcă sus pe arbore cu un topor și cu oarecare necaz, găuri acoperișul casei. Căci, arborele crescuse, crescuse, și astfel țaranul fusese nevoit a-și strica acoperișul. Și arborele acesta miraculos cresc, cresc, până când într-o zi, vârful său se pierdu printre nori. Atunci țaranul, care tot nu putea pricepe ce să fie aceasta, luă iarăși toporul; se urcă pe arbore sus, sus, până când băgă de seamă că acesta atinge cerul. Cu patru lovituri de topor, el găuri chiar și cerul, și curios cum era, băgă capul înăuntru spre a vedea ce este în această regiune misterioasă. Spectacolul ce se prezintă fu așa de minunat, că el se hotărî a intra cu totul... înăuntru! Cerul era plin de mori enorme de vânt, cari măcinau tot felul de cereale și, în loc de a eși făină, eșeau numai dulceturi, turte, unt și multe alte bunătăți. Se zăpăci cu totul, necrezând ochilor cele ce vedea.

I se părea că totul este un vis frumos. Dar, după un răstimp, se desmetici, și fără să se sfiască, se apucă să mănânce și în urmă, fiind destul de obosit, adormi. Dimineăta, când se deșteptă, hotărî să trăiască și pe viitor acolo. Insa, după câteva zile de trai, simții o dorință vie de nevasta sa, și se hotărî a se coborî pe pământ, spre a o lua și pe dânsa acolo.

— Este cam limbută bătrâna mea, socotea țaranul în timp ce se cobora de pe lungul arbore, dar desigur că cusururile ei vor dispărea, încetul cu încetul, când va fi înconjurată de atâta supremă fericire! În fine ajunse și pe pământ, pe când femeia sa, care-l aștepta doar l-o vedea venind, nu mai putea de bucurie.

— Vino, cu mine, vino! îi strigă țaranul entuziasmat vino, și vei vedea ce bine este acolo sus!

Și îi descrie călătoria ce întreprinsese și tot ceea ce văzuse. Baba auzind acele minunății, se înduplecă să meargă cu dânsul. Iar acum, ei se gândeau la mijlocul cel mai ușor și sigur în același timp spre a putea

face „ascensiunea“ cu bătrâna sa. În cele din urmă, tot lui îi veni o idee!

— Te voi pune într'un sac, iar sacul îl voi ține între dinți, înțelegi, dar ascultă, în tot timpul călătoriei să nu scoți nici-o vorbă, căci, eu dacă voi deschide gura pentru a-ți răspunde, înțelegi prea bine ce s'ar putea întâmpla! Baba, la rândul ei, promise că nu va zice nimic, și atunci țaranul, băgând-o într'un sac, pe care-l apucă de cap cu dinții, începu să se urce sus pe arbore. Călătoria, desigur, era foarte grea, mai cu seamă pentru bătrâna, care ședea în sac ghemuită ca în niște desagi. Și după un timp oarecare, ne mai putând răbda, începu să zică: Mai avem mult de mers? Dar el nu îi răspunse. Nevastă-sa, văzând că el nu zice nimic, întrebă pentru a doua oară aproape tipând:

— Suntem barem la jumătatea drumului?! Dar bărbatul, strângea dinții de necaz, căci nu putea să îi răspundă, să tacă din gură. Insa după un răstimp, femeia iar izbucni:

— Vreau să es afară! M'ai ținut

destul înăuntru! Dar totuși, nu primi nici un răspuns.

— Dacă continui a mă mai ține înăuntru, desigur că voi muri!! Atunci, țaranul, își pierdu răbdarea, și... deschise gura spre a-i răspunde, dar sacul îi scăpă, și căzu în jos, unde se pierdu cu atâta iuteală încât de abia îl mai putu vedea. În același timp, și arborele începu să descrească, și încet, încet, se prefăcu iarăși în grăunte, pe când țaranul se pierdu în mijlocul bordeiului său, cu totul zdrobit de cele întâmplate. Când își putu da seama, de cele petrecute, se aruncă la pământ și începu să plângă amar. Dar un șoricel veni atunci lângă dânsul spre al mustră.

— Nu mai plânge, prostule, căci nu-ți stă bine! Aceste întâmplări sunt făcute pentru proști ca voi, cari nu știu să profite de împrejurări!

Șoarecele mai zise ce mai zise, iar țaranul rușinat, că un șoarece posedă mai mult spirit decât el, începu să plângă și mai tare, pentru a nu-i mai auzi dreptele mustrări.

G. Rădulescu-Milcov

PEIREA PAMÂNTULUI

— Povestiri din lumea timpurilor viitoare —

de I. H. ROSNY

— Urmare —

CAP. XII

Spre oazele ecuatoriale

Targ se îndreptă spre oazele ecuatoriale; căci în celelalte oaze nu putea domni decât moartea.

În timpul explorărilor sale vizitase *Dezolatara, Izvoarele de sus, Marele mormânt, Nisipurile albastre, Oaza luminioasă și Valul de sulfure*. În toate acestea se mai găseau oare-cari alimente, dar nici o picătură de apă.

Numai în cele două *Equatoriale* se mai găseau slabe rezerve de apă.

Cea mai apropiată era la o distanță de 4500 kilometri; ar fi putut ajunge acolo cel mai de vreme a doua zi dimineața.

Călătoria fu cu totul tristă. Arva se gândea mereu la moartea lui Mano.

Când soarele fu la amiază, ea nu-și putu stăpâni un strigăt puternic de durere. Era ora sacrificiului.

Nici odată n'avea să mai dea ochi cu bărbatul cu care trăise atâtea ceasuri de dragoste ferbinte!

Deșertul se întindea mereu, cât puteai cuprinde cu vederea. Pentru ochii omenești pământul era mort; dar în realitate o altă viață înflorea, o viață care era în timpurile genezei.

Câte odată Targ avea groază de fiin-

țele cari se ridicau în liniște; câte o dată însă o simpatie temătoare îi încălzea sufletul. Oare nu era o analogie misterioasă și chiar o neștiută fraternitate, între aceste ființe și oameni?

Gândindu-se la lucrurile acestea, Targ suspina. Și aeroplanele continuau să brăzdeze oxigenul albastru, spre o țintă necunoscută și teribilă, la care călătorii gândiau cu groază.

Pentru ca să nu se întâmple nici un accident, Targ hotărî să poposească mai înainte de apusul soarelui.

El alese pentru popas un platoș mai înalt, în care feromagnetele erau mai rare.

Aeroplanele se opriră lângă o stâncă de porfir verde; fură fixate acolo cu niște frânghii de arcum. De altfel, aeroplanele acestea, construite din substanțe extrem de rezistente, erau aproape invulnerabile.

De jur împrejur nu se aflau de cât câte-va mici grupe de feromagnete, cari fură cu înlesnire expulzate, și călătorii putură să-și așeze campamentul.

După ce se unseră cu gluten concentrat și cu hidrocarbure esențiale, fugarii așteptară sfârșitul zilei.

Oare căli oamenii, în oceanul imens al vrâstelor omenești, cunoscuseră asemenea griji?

Când familiile rătăceau singurate prin păduri, servindu-se de instrumente de lemn ori de piatră, fură nopți în care oamenii tremurau de foame, de frig, de groază, la apropierea leilor, ori la dezlănțuirea apelor.

Mai târziu, naufragiații suferiră pe insulele deșarte; iar alții se perdură prin păduri ori prin mlaștini. Nenumărate au fost dramele singurătății. Dar toți acești nenorociți avuseseră înaintea lor viață fără margini, Targ și tovarășii săi, nu zăreau acum înaintea-le de cât moartea.

— Și cu toate acestea se gândea Targ, privind copiii Ereii și ai Arvei, acest grup conține toată energia trebuitoare pentru a reface omenirea.

Stelele licăreau pe cer; feromagnetele aruncau lumini fosforescente în câmpie; multă vreme Targ și Arva rămaseră vișători lângă familia adormită.

A doua zi fugarii poposiră în Equatoriala Dunelor. Oaza aceasta se întindea în mijlocul unui deșert format odinioară din nisipuri. Nouii sosiți fură cuprinși de groază când debarcară. Cadavrele celor cari muriseră la urmă, rămaseră neîngropate. Mulți equatoriali voind să moară sub cerul liber, zăreau pretutindeni, printre ruine, nemișcați în teribilul lor somn. Aerul uscat și perfect pur, îi momifiase.

Ar fi putut rămânea așa timpuri infinite de lungi, martori supremi ai sfârșitului oamenilor.

Un spectacol și mai amenințător atrase atenția fugarilor; în toate părțile mișunau colonii întregi de feromagnete. Se puteau lesne distinge după culoarea lor violetă.

— Să mergem înainte! zise Targ, plin de neliniște.

N'avu nevoie să stăruiască. Arva și Era cunoșteau pericolul, și plecară împreună cu copiii, în timp ce Targ studia terenul.

Oaza nu suferise de cât schimbări de mică importanță. Câte-va locuințe dărâmate de uragane; câte-va planetare și ondifere deteriorate. Cea mai mare parte a mașinilor și generatorilor de energie trebuiau să fie neatinse.

Dar cercetătorul era preocupat mai cu seamă de rezervoarele de arcum.

Existau două, și Targ le cunoștea bine locul.

Când ajunse aproape, Targ fu cuprins de o emoție violentă; se temea să le atingă. Dar în sfârșit, se hotărî:

— Neatinse! exclamă dânsul cu bucurie. Vom avea apă pentru două ani. Acuma să ne căutăm un loc de refugiu.

După multă căutare, Targ alese o limbă de pământ în partea de Vest a oazei. Feromagnetele erau în număr mai mic și în câteva zile se putea construi o barieră apărătoare.

Găsiră aici două case destul de spațioase pentru ca să le poată locui.

Mobilele și instrumentele erau la locul lor, neatinse, abia acoperite de un

praf fin. În una din încăperi, vizitatorii fură cuprinși de o melancolie adâncă. În patul de arcum erau culcați doi oameni, unul lângă altul. Multă vreme Targ și Arva contemplară aceste forme liniștite, în cari fusese atâta viață odinioară, în cari tresăriră bucuria și durerea.

Alții ar fi luat din spectacolul acesta o lecție de resemnare; dar dânsii, plini de amărăciune și de groază, se oțelau și mai mult pentru lupta pe care trebuiau s'o ducă.

Înlăturară cadavrele și mai înainte de a spune Ereii și copiilor să între, expulzară câte-va grupe de feromagnete.

După aceea luară prima cină pe pământul nou.

— Curaj! murmură Targ. A fost un moment, în adâncurile eternității, când n'a existat de cât o singură pereche de oameni; și cu toate acestea, «omenirea» s'a născut din ei.

Noi suntem mult mai puternici; căci, dacă unul singur dintre ei ar fi pierit, omenirea întreagă ar fi fost condamnată la moarte. Pe când dintre noi pot muri câțiva, și totuși să ne mai rămâie speranță.

— Da, suspină Era; dar pe atunci apa acoperea pământul.

Targ o privi cu o dragoste fără margini.

— Oare n'am mai găsit odată apa, murmură dânsul, încetișor.

Rămase cât-va timp nemișcat, ca și cum ar fi fost orbit de un vis interior. Dar, redeșteptându-se:

— La lucru! În timp ce voi veți pregăti locuința, eu voi examina oaza, pentru a-mi da seamă de ce resurse putem dispune.

Targ străbătu oaza în toate direcțiile, socoti proviziile lăsate de equatoriali, se asigură de funcționarea generatorilor de energie, a mașinilor, a aeroplanelor, planetarelor și ondiferelor.

Bogăția industrială a ultimilor oameni era acolo, sub ochii săi, gata să ajute ori-ce renaștere.

De altfel Targ adusese cu dânsul toate cărțile tehnice și toate analele, bogate în tot soiul de noțiuni.

Prezența feromagnetelor îl turbura foarte mult. În unele părți erau cantități enorme; era destul să se oprească cineva numai un moment acolo pentru ca să le simtă îndată prezența.

— Dacă oamenii vor continua să trăiască, cugeta cercetătorul, lupta va fi teribilă.

Astfel, din cercetare în cercetare, ajunse până în partea de Sud a Equatorialiei.

Acolo se opri, hipnotizat; pe un câmp în care altădată creșteau cerealele descoperi o grupă de feromagnete gigantice, astfel cum văzuse odinioară în deșert.

Înima i se strânse și simți o suflare rece cuprinzându-i ființa.

Terenul ales pentru locuință fu înconjurat cu un zid apărător.

Targ pleca mereu în recunoaștere, în tovarășit când de Arva, când de Era. Căutând mereu apa salvatoare, îngrămădisse în toate părțile corpurile hidrogenate.

Dar corpurile hidrogenate erau foarte rare și prepararea apei în mod industrial devenea o problemă aproape cu neputință de rezolvat.

După cum spuneau cărțile de știință, cea mai mare parte a corpurilor hidrogenate se descompusese, iar hidrogenul se pierduse în spațiile interplanetare.

Totuși Targ aduna destule substanțe pentru ca să poată mări cu ceva provizia de apă. Dar aceasta nu putea fi decât un expedient.

Targ era preocupat mai ales de feromagnete, cari prosperau. Trebuia să ia măsuri energice pentru a le împiedica să mineze pământul, căci feromagnetele aveau tendința să ajungă până la depozitele de fier, cari se aflau la o adâncime de vre-o opt metri sub pământ.

Din fericire Targ avea la îndemână destule mijloace științifice cari îl ajutau în lupta sa și era sigur de victorie, cel puțin pentru încă treizeci de ani.

Oare avea să poată întemeia dînsul din nou viața pe pământ, durând mai departe cuceririle geniului triumfător?

CAP. XIV

Euthanesia

După trei ani mulțumită ajutorului dat de corpurile hidrogenate, provizia de apă nu des rescuse încă. Deasemenea se mai puteau descoperi și alte provizii din celelalte oaze; dar cu toate cercetările pe cari le făcuse Targ împreună cu Arva, nu putuseră descoperi în nici o parte vre-un izvor nou.

Soarta Pământurilor Roșii îi îngrija foarte mult; de mai multe ori atât frațele, cât și sora, trimeseseră câte o chemare în spațiu cu ajutorul marilor planetare; dar nu primiră nici un răspuns. Uneori plecară cu aeroplanele și nu se sfîrî să străbată marea distanță care îi despărțea de oaza Pământurilor Roșii; dar niciodată nu îndrăzniră să aterizeze din pricina legilor severe cari nu îngăduiau cu nici un preț aceasta. Nici un locuitor din oază nu binevoise să le observe prezența. Vedeau bine cum viața se stingea încetul cu încetul; mulți se sacrificaseră mai înainte de a fi sunat ora ordonată de lege. După ce trecuseră vre-o treizeci de luni de la plecare în Pământurile Roșii, abia dacă mai rămăseseră vre-o două-zeci de locuitori.

Într-o dimineață de toamnă Targ și cu Arva plecară într-o călătorie mai lungă. Socoteau să urmeze aceeași cale ca și mai înainte, adică drumul care de veacuri nenumărate lega cele două oaze

equatoriale de Pământurile Roșii. În timpul drumului, Targ socotea să se abată spre un loc care îi atrăsese atenția într-o călătorie precedentă; în timpul acestei Arva avea să-l aștepte adăpostită într'unul din popasurile de altădată. Aveau să poată comunica între ei cu destulă înlesnire, pentru că Targ luase cu dînsul un «ondifer» mobil, care putea transmite și primi vocea la mii de kilometri. Deasemenea ca și în călătoriile precedente aveau să poată comunica și cu Era, de oare-ce toate planetele, atât cele din oaze, cât și cele din locurile de popas fuseseră menținute în bună stare.

Era nu putea fi amenințată de nici o primejdie, afară doar de acele care dominau cu mult energia omenească și împotriva cărora nici chiar Targ și Arva n'ar fi putut face nimic.

În timpul acesta copiii crescuseră și erau foarte înțelepți—precoci ca toate odraslele ultimilor oameni.

Cei doi mai mari, un băiat al lui Mano și o fată a lui Targ, mînuiau cu cea mai perfectă pricepere toate aparatele.

Iar într-un câț era vorba de luptă energetică împotriva feromagnetelor, dinșii erau tot atât de valoroși ca și niște bărbați în toată firea. Un atavism sigur îi călăuzea. Cu toate acestea, înainte de plecare, Targ inspectase cu cea mai mare atenție toate împrejurimile și nu se liniștise decât după ce constatasese că toate erau în cea mai bună regulă.

Înainte de plecare, cele două familii se întruniră în jurul aeroplanelor. Ca la fie-care plecare, fură și de astădată câteva momente de emoție. Acest mic grup, pierdut în mijlocul oazei, reprezenta toată speranța omenească, toată voința de a trăi, toată energia concentrată din tot ce fusese «lume».

În Pământurile roșii oamenii cari mai trăiau încă, nu erau decât niște fantome.

Și Targ își învălui urmașii și pe urmașii Arvei, într-o privire plină de dragoste. Lumina rasei blonde trecuse de la Era la fetele ei.

Cele două capete de aur se atingeau aproape și din împreunarea lor porneau raze de lumină înviorătoare. Ceilalți, cu toate că aveau fețele întunecate și ochii de antrăcit, respirați totuși o tinerețe bizară, — aveau privirea arzătoare a lui Targ, sau pornirea spre optimism a lui Mano.

— Ah, exclamă Targ, cât de greu îmi vine să vă părăsesc. Dar primejdia ar fi cu mult mai mare dacă am pleca cu toți împreună.

Toți știați, chiar și copiii, că salvarea nu putea fi decât dincolo de oază, în vre-un loc pierdut al deșertului. Mai știați de asemenea că ar fi fost mare primejdie să părăsească oază, măcar pentru un timp cât de scurt.

De altfel nu comunicați oare de câteva ori pe zi prin ajutorul planetarelor?

— Să plecăm! — zise însfârșit Targ. Planorii se ridicară și încetul cu încetul dispărură.

Era îi urmări cu privirea până departe și suspină adînc când nu i mai văzu.

Când Targ și Arva erau departe, fatalitatea o apăsa cu mai multă putere. Tînăra femeie spiona oaza cu ochii temători și fie-care gest al copiilor îi deștepta neliniștea.

Îngrijorarea ei neadormită evoca sentimente dintr-o altă lume; ea nu se temea nici de feromagoete, nici de puterea minerală. Se temea că va vedea apărînd de odată în față-i oameni necunoscuți, veniți din imensitățile pustii... Și această bizară amintire a unui instinct dispărut o făcea uneori să surădă; dar alteori o făcea să se înfioare, mai ales când seara își întindea umbrele negre de-asupra oazei.

Targ și tovarășa sa brăzda marea aeriană cu o iuteală vertiginosă. Era un farmec pentru ei să alerge cu asemenea viteză.

Lungile călătorii pe cari le făcuseră atât de adesea, nu le putuseră potoli dorul de a devora spațiul.

Planeta părea un gigant invins. Treceau peste câmpii sinistre, cu s'ancă floareașe și uneori munți păreau că se prăbușesc asupra lor pentru a-i zdrobi. Dar cu un singur gest învingeau obstacolele și abizurile rămăneau în urmă.

Targ și Arva erau mândri de energia pe care o stăpăneau.

Învîgători, aveau înaintea lor timpul și spațiul; într-o zi urmașii lor aveau să producă cugetări admirabile și să mînuiasă energii minunate.

Targ și Arva hotărîră să meagă mai întâi pînă în Pământurile Roșii. Sufletul lor rătăcea mereu spre ultimul azil al semenilor lor, într-o dorință pasionată, în care era în același timp și nostalgie și teamă și dragoste.

Cât timp oamenii mai trăiau încă acolo, tot mai exista o legătură de unire; dar după moartea lor, pământul avea să fie și mai pustiu și mai lugubru.

După o scurtă noapte petrecută în unul din popasuri, călătorii avură o convorbire cu Era și copiii, prin mijlocirea planetarelor.

După aceea porniră spre oază, unde ajunseră mai înainte de amiază.

Oaza era neschimbată, tot așa cum o părăsiseră. Casele de arcum licăreau la soare, se zăreau platformele ondiferelor, hangarele cu vehicule și aeroplan, transformatorii de energie, mașinile colosale.

Pretutindeni trăia imaginea puterii și a subtilității omenești. La cel dintâi semnal puteri imense puteau fi deslănțuite; dar acum toate aceste puteri erau condamnate să rămăne nefolositoare. Nepuțința omului era în însăși structura sa; născut odată cu apa, era condamnat să moară împreună cu dînsa.

Timp de câteva minute cei doi călători zburară de-asupra oazei. Pe tot cuprinsul ei oaza părea deșertă. Nici un bărbat, nici o femeie, nici un copil nu se mai arătau în pragul locuințelor și nici în câmpiile necultivate.

Sigurătatea aceasta îngheța sufletele vizitatorilor.

— Să fi murit cu toți? — murmură Arva.

— Probabil! — răspunse Targ.

Ei se coborîră pînă la înălțimea caselor și a platformelor planetarelor. Dar pretutindeni domnea tăcerea și nemișcarea unei necropole. Aerul, liniștit, nu mai mișca nici măcar praful; numai bandele de feromagnete se agitău cu încetineală.

Targ se hotărî să se coboare pe o platformă și făcu să vibreze transmițătorul unui ondifer.

O chemare puternică se repetă pe tot cuprinsul oazei.

— Oameni! — exclamă de-odată Arva.

Targ își reluă zborul. Văzu doi oameni în pragul unei locuințe și timp de câteva momente stătu la îndoială dacă trebuia sau nu să le vorbească.

Deși locuitorii oazei nu mai formau decât un grup mizerabil, Targ venera în ei «Specia» sa și respecta legile.

Și de vreme ce legile acestea îl exilasera pentru totdeauna din Pământurile Roșii, trebuia să se închine.

De aceea vocea îi era tremurătoare când se adresă celor doi oameni:

— Câți locuitori ați mai rămas în oază?

Cei doi oameni își ridicară figurile palide, cari exprimau o seninătate bizară. Unul dintre ei răspunse:

— Mai suntem cinci. Dar astă seară vom scăpa cu toți.

Înima paznicului se strânse de durere. Recunoștea în privirile acelor oameni ceața euthaneziei.

— Putem să ne coborîm? — întrebă Targ, cu umilință. Legea ne-a exilat.

— Legea nu mai există acum! — murmură unul dintre oameni. S'a sfârșit cu legea din momentul ce ne-am hotărît să primim ușurarea supremă.

La zgomotul vocilor, alți trei indivizi apărură: doi bărbați și o femeie tînără. Toți priveau spre călătorii din aeroplan într'un fel de extaz.

Atunci Targ și Arva aterisară.

Urmară câteva clipe de tăcere. Paznicul își examina semenii cu lăcomie. Vedea bine că moartea era în ei; nu exista nici un leac pentru otrăvurile delicioase ale euthaneziei.

Femeia, foarte tînără, era cea mai palidă dintre toți. Cu o zi mai înainte purta într'însa viitorul; astăzi părea că poartă pe umeri un secol.

Targ îi privi cu durere și exclamă:

— De ce ați voit să muriți? Așa dar apa se sfârșise cu totul?

— Ce ne mai pasă de apă? — șopti femeia. Pentru ce am mai trăi? Oare

ce-au folosit strămoșii noștri trăind? O nebulie de neînțeles i-a făcut să se împotrivescă atâtă amar de vreme decretului naturii. Au voit să se perpetueze într-o lume care nu mai era a lor și au trăit o viață de nesuferit.

Se mai putea oare să urmăim înainte un exemplu de plâns?

De ce ne-am mai fi căznit să trăim, când e așa de dulce să mori?

Femea vorbea cu grai încet, dar limpede. La fie-care din cuvintele sale, Targ îndura o nouă suferință. Fie-care atom din corpul său se răzvrătea împotriva unei astfel de resemnări. Iar bucuria liniștită care licărea pe fața oamenilor în agonie era pentru el de neînțeles.

Totuși, tăcu. Ce drept ar fi avut să amestece măcar cea mai ușoară amărăciune în gândurile senine ale acelor oameni, a căror moarte nu mai putea fi cu nimic împiedicată?

Tânără femeie închise pe jumătate pleoapele. Ușoara-i exaltare de mai înainte se stinsese; suflarea îi devenea din ce în ce mai înceată și sprijinindu-se de un stâlp de arcum, murmură:

— E așa de dulce să mori!

Iar unul dintre bărbați adăugă:

— Eliberarea noastră este apropiată.

Apoi cu toții stătură în așteptare.

Femea se întinsese la pământ și acum abia mai respira. O paliditate crescândă îi acoperea obraji. Un moment deschise din nou ochii și-și îndreptă privirea-i îmblânzită spre Targ și Arva.

— Nebunia suferinței a rămas în voi, murmură dinsa.

Dar mâna cu care voise să facă un gest, îi recăzu repede de-alungul corpului. Buzele îi tremurau. O ultimă undă de înfiorare îi agită carnea. Se stinse cu aceeași dulceață cu care adorm copiii când sunt legați pe brațe.

Cei patru tovarăși ai săi o priveau într-o liniște fericită.

Unul dintre ei murmură:

— Viața n'a fost nici odată prea de invidiat, nici chiar în vremea când pământul era în stăpânirea oamenilor.

Inspăimântați, Targ și Arva stătură multă vreme tăcuți.

Apoi se apropiară în tăcere de femea care reprezentase cea din urmă viitorul în Pământurile-Roșii, și o învăliră cu o pânză de arcum. Dar nu mai avură curajul să rămâie acolo. Siguranța absolută a morții celorlalți oameni îi umplea de spaimă.

— Să plecăm, Arva.

— Astăzi, spunea Targ, pe când planorul său plutea alături de cel al Arvei, putem spune cu adevărat, că noi și ai noștri, reprezentăm singura șansă de viață pe care o mai are omenirea.

Arva își întoarse spre el figura-i scăldată de lacrimi.

— Ori cum, murmură dinsa, tot îmi era dulce gândul să știu că mai trăesc încă oameni în Pământurile-Roșii. De

câte ori nu m'a consolât gândul acesta! Și acum, și-acum!..

Cu un gest repede arătă întinderea nemărginită a orizontului, și munții grămădiți la Vest.

— Totul s'a sfârșit de acum, frate!

Targ își plecase capul. Dar dânsul căută să-și învingă durerea, și cu ochii licăritori, strigă:

— Numai moartea va putea să-mi distrugă speranța!..

Timp de mai multe ore aeroplanele urmăriră linia drumurilor cunoscute. Când ajunseră aproape de ținuturile cari îl interesau pe Targ, încetiniară mersul.

Arva alese locul de popas unde trebuia să aștepte. Apoi, după ce planetarul îi aduse vocea Ereii și a copiilor, Targ se îndreptă singur spre pustietățile neumbrate. Cunoștea ținutul până la o distanță de vre-o mie de kilometri dincolo de drumurile umbrate.

Cu cât înainta însă, ținuturile deveneau tot mai haotice. Un lanț de coline se prezentă, apoi din nou câmpia goală.

Acum Targ zbura în plin necunoscut. De mai multe ori se coborî până aproape de pământ; dar un fel de presimțire îl îndemna să meargă tot mai departe.

Un imens zid cenușiu închise de-odată orizontul. Targ îl trecu și zbură deasupra abisului. Era un abis de nepătruns, cu un fund misterios. Pretutindeni erau urmele unor recente revoluții; munți întregi se prăbușiseră, și alții răsăriseră din funduri necunoscute.

Abisul era așa de larg, în cât o duzină de aeroplan ar fi putut să se coboare alături, cu cea mai mare ușurință.

Targ aprinse felinarul, și începu explorarea, la întâmplare.

În unul din abise nu putu descoperi nimica, căci calea îi fu repede închisă.

În al doilea abis cercetarea fu mai lungă, trebuia să meargă zece minute până să ajungă la fund.

A treia coborâre însă, fu mai vertiginosă. Planorul se coborî până la o adâncime de două mii de metri. Pretutindeni se deschideau caverne, pretutindeni erau deschizături în zidurile stâncoase, dar cea mai mare parte din ele erau prea înguste, pentru ca omul să se poată aventura.

— Aici va trebui să mă mai întorc, murmură Targ, părăsind camera.

De odată însă avu aceeași impresie bizară pe care o simțise cu zece ani mai înainte, în seara marelui dezastru. Scoase repede higroscopul, și privi anul indicator. În clipa următoare avu un strigăt de triumf: existau vapori de apă în cavernă.

Multă vreme Targ înaintă în penumbră. Nu putea să-și adune gândurile, era agitat de o bucurie prea mare.

Când își mai reveni puțin în fire, cugetă:

— Pentru moment nu pot face nimic. Pentru ca să ajung la apa misterioasă,

trebuie să-mi fac vre-un loc de trecere.

Aceasta însă este o chestie de timp și de muncă; voi avea nevoie de ajutorul Arvei, și de diferite mașini.

Pe când cugeta astfel, tânărul se înalță spre suprafață. Aeroplanul descrise câte-va curbe helicoidale, și în două momente eși din abis.

Prima sa grijă fu să-și orienteze ondiferul mișcător, trimițând o chemare. Dar nimeni nu-i răspunse.

Mirat, Targ trimise niște unde mai intense. Cum receptorul rămânea mereu mut, Targ începu să fie neliniștit. Lansă chemarea circulară care trebuia să pornească în toate direcțiile. Și cum aceeași tăcere îi răspunse, Targ începu să se teamă de vre-un accident. Poate că Arva părăsise locul de popas sau poate că adormise.

(Va urma).

DIVERSE

Blândețea — Blândețea caracterului lui Sir Isaac Newton, atrase admirația tuturor acelora cari îl cunoșteau. Dar în nici un caz nu putu să fie ca în următorul: Isaac Newton avea un câine favorit pe care îl chema «Diamant». Într-o zi, trecând din cabinetul său de lucru în odaia vecină, lăsă câinele singur. Când însă reîntră, după o absență de câte-va minute, văzu, spre marea sa uimire, că animalul răsturnase o lumânare aprinsă, în mijlocul hărtilor sale, și astfel munca sa, de atâția ani, pieri în flăcări. Aceasta era o pierdere ireparabilă; Newton totuși, fără să bată câinele, se mulțumi să-l dojenească cu aceste vorbe: — Oh! Diamant, Diamant, cât de puțin știi ce rău mi-ai făcut!

Curagiul în nenorocire. — Se povestește despre o frumoasă faptă a unei doamne: Fiind întrebată unde era soțul său (care fugise, fiind amestecat într-o conspirație), ea răspunse cu energie că îl ascunsese. Din cauza acestei mărturisiri femeia a trebuit să fie condusă înaintea Regelui. Acesta îi făcu cunoscut că nu va putea să scape de osândă, decât dacă va mărturisi locul ascunzătoarei bărbatului său.

— Și atunci nu mi se va mai face nimic? întrebă doamna.

— Nu! zise Regele, îți dau cu vântul meu!

— Ei bine! zise femeia, l'am ascuns în inima mea, unde îl puteți găsi!

Acest răspuns admirabil o salvă.

TOȚI ABONAȚII LA

« ZIARUL CALĂTORIILOR »

PARTICIPĂ,

cu începere de azi, la următoarele mari și de valoare premii:

1) O sobă « Godin » No. 3, cumpărată de la cunoscuta casă : Industria Metalică « Marcu », B-dul Elisabeta, No. 5.

2) Una pușcă fină de vânătoare, cu 2 țevi, cal. 12, din vechia și renumita fabrică Pieper-Bayard.

3) Un pistol automat de buzunar, Pieper-Bayard, modelul cel mai nou, fiind de calibru mare, 7.65, însă format redus, foarte portativ.

4) Una carabină de mare precizie, cal. 22, Pieper-Bayard, semi-automată.

Toate aceste 3 arme sunt cumpărate de la marele magazin B. D. Zisman, 44, calea Victoriei, furnizorul Curții Regale.

5) Una oglindă mare venețiană de cristal ;

6) Una măsuță de toaletă, cu oglinzi de cristal ;

7) Una mașină de cusut de mână ;

8) Două frumoase tablouri.

Toate aceste 5 obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de mobile Marco Dattelkremer, str. Carol, No. 62.

9) Una pendulă de birou ;

10) Una chisea de argint de China, foarte frumoase obiecte, cumpărate de la magazinul de încredere Schmith & Stratulat, calea Victoriei, 53.

11) Un gramofon perfecționat ;

12) Una mandolină, din lemn de palisandru, ornată cu sidef, cumpărate de la marele magazin de muzică Jean Feder, calea Victoriei, 54.

13) Una fructieră, argintată și aurită, cu 12 cuțite pentru desert, aurite, cumpărată de la cunoscutul magazin de bijuterie Th. Radivon, B-dul Elisabeta, 9 bis.

14) Una toaletă de bambu veritabil, cumpărată de la bine asortatul magazin de mobile de trestie și bambu, D. Littmann, strada Lipșcani, No. 3.

15) O duzină crema « Flora ».

16) O » săpun « Flora ».

17) O » pudră « Flora ».

18) 2 ceasornice de argint, pentru bărbat.

19) 5 abonamente pe 6 luni la ziarul umoristic « Veselia ».

20) 5 abonamente pe 3 luni la ziarul « Universul literar ».

Toate aceste frumoase premii se oferă cu începere de azi, prin tragere la sorți, abonaților « Ziarului Călătoriilor ».

Prețul abonamentului lei 5 p. un an, 2.60 p. 6 luni.

LA 21 NOEMBRIE

se va face tragerea marilor premii ce oferim gratuit
abonaților noștri și anume:

O VILA LA SINAILA

construită anume anul acesta pentru abonații noștri, în pozițiunea cea mai încântătoare a Sinaei, pe str. Furnica

Un dormitor de bronz

foarte elegant, de mare valoare, cumpărat de la „INDUSTRIA METALICA MARCU“, Bulevardul Elisabeta, No. 5

UN DIVAN-PAT

și

Un salonaș modern

cumpărate de la marele magazin de mobile „La Centrala“, Marcu Dettelkremer, str. Carol, No. 62

Un mare pedestal de marmoră sculptat pentru flori

Un ceasornic de aur pentru bărbat și

0 pereche cercei cu 6 pietre de diamant
cumpărate de la cunoscutul magazin „Ceasornicăria Colței“

Una pendulă de perete artistică lucrată bătând orele

0 elegantă pendulă de birou și

Două fructiere cumpărate de la marele magazin de horologerie și bijuterie Theodor Radivon, Bulevardul Elisabeta, No. 9

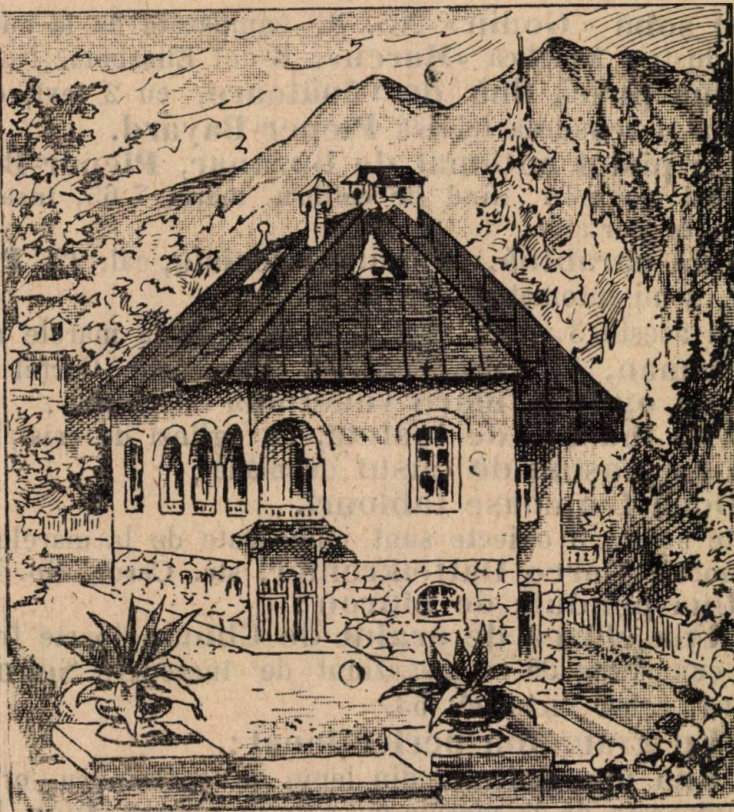
Cu toate că acordă aceste mari premii, „Universul“ menține aceleași prețuri de abonament, adică:

Lei 18 pentru un an; lei 9.15 pentru 6 luni; lei 4.65 pentru trei luni.

Abonații mai primesc gratuit „Universul Literar“, iar cei ce se abonează cu începere de azi mai primesc un volum din:

MEMORIILE REGELUI CAROL I

Spre a participa la aceste premii, abonații pentru un an primesc 30 bonuri: pe 6 luni 14 bonuri; pe 3 luni 5 bonuri

Una bicicletă, o pușcă de vânătoare și Un pistol automat,

cumpărate dela marele magazin de arme B. P. Zisman, calea Victoriei, 44

Un gramofon perfecționat și Una vioară

sistem Stradivarius
cumpărate dela marele magazin Jean Feder, calea Victoriei, No. 54

Un flaut ornat cu fildeș cumpărat dela magazinul La Harpa, calea Victoriei 5.

Un inel de damă cu piatră antică de valoare

10 tablouri aquarele

Șase ceasornice pentru bărbați

Șase ceasornice „Réveil“

20 abonamente pentru 6 luni la ziarul „Veselia“

10 „ „ 6 „ la „Ziarul Calătorilor.“

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL ÎNTÂMPLĂRIILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI

Lei 5.—Pe un an în toată țara
" 2.60 " 1/2 " " " "

Redacția și Administrația

No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

Apare odată pe săptămână

— MARȚA —

Halucinatul se repezi la propriul său copil.— (Vezi pag. 4776).

ABONAMENT

LA

„ZIARUL CALĂTORIILOR”

Pentru 1 an 5 lei; jum. an 2.60

Nălucirile unui fumător de cânepă

În vremuri mai vechi, pe când gabonezii nu se bucurau încă de plăcerea adevăratului tutun, pe care li-l furnizează astăzi debitanții europeni, stabiliți prin împrejurime, dănsii fumați frunzele unei plante foarte cunoscute în Gabon sub numele de *liamba*.

Astăzi tutunul le este foarte prielnic și e o fericire pentru ei că l-au primit.

De altfel «liamba» este cânepă. Alcaloidul său este o otrăvă violentă; medicina o întrebuințează la colorat. Efectul său se aseamănă foarte mult cu cel produs de opium. Fumătorii de «liamba», întocmai ca și fumătorii de opium după o trecere de cât-va timp se tâmpesc cu desăvârșire. În satele de pe marginea râului Bas-Ogoné întâlnești bătrâni de aceștia cari îți fac impresia unor adevărate schelete. Privirea lor este întunecată, rătăcită, și sunt incapabili să ție șirul vorbeli.

Veți vedea în curând care este cauza acestei stări de plâns; aceștia sunt de sigur vechi prieteni ai «liambei».

Știu un sat vechiu din Bas-Ogoné unde dispăre actualmente unul din triburile acestui popor, tribul Eminga. Acum patru-zeci de ani tribul acesta era unul din cele mai puternice și mai mândre. Astăzi însă, ultimii săi reprezentanți se aseamănă cu niște bolnavi în agonie. Ratacesc la întâmplare, de la o casa la alta, — case murdare, triste, ruinate. Și sub aceste acoperișuri slabe, gata să cadă în bucăți și de cari nimeni nu se îngrijește, ființele acestea își tirăsc și își sfârșesc viața aproape inconștient... Tabloul este înspăimântător. Într-una din zile aflai că în satul acela se gasea cel mai mare număr de vechi fumatori ai cânepii indigene.

Actualmente se mai găsesc încă bătrâni incorrigibili, însă fumează din ce în ce mai rar. Dănsii au recunoscut fustelele urmări aduse sănătății și inteligenței.

«Un om care fumează «liamba» în curând nu mai este om, îmi spuse într-o zi cu un ton de adevărată convingere un bătrân cu care vorbeam despre chestia asta. Și ca pentru a-și ilustra ideea și a o preciza mai bine, dănsul îmi povesti legenda „liambei”.

Povestea aceea populară, specială locuitorilor din Bas-Ogoné, arată până la

ce punct sunt dănsii conștienți că un fumător de „liamba” numai este stăpân nici pe simțul și nici pe mintea sa.

Așa dar — fabula ne spune — un om plecase la plimbare. La o depărtare cam măricică de satul său, dănsul găsi un loc acoperit cu planta „liamba”. Fiind obosit, dănsul se culcă în mijlocul acestei câmpii. Având o pipă la dănsul, îi veni în gând să fumeze frunze de „liamba”. Nu trecu mult și ațipi în care timp avu un vis ciudat. Dănsul văzu în locul unde se gasea o cireadă de boi sălbatici. Și își zise că trebuia să se înapoeze cât mai curând în satul său și să aducă imediat câți-va oameni pentru a prinde boii aceia.

Și cu mare greutate reuși să se trezească pe jumătate. Totuși în jurul său îi părea că tot mai vede trecând pe câmp câte unul din animalele pe cari le visase. Se ridică apoi și fugi spre sat, unde povesti oamenilor ceea ce credea că văzuse cu adevărat.

Oamenii toți, entuziasmați de un asemenea noroc de vânatoare, își preparară în grabă armele și plecară spre locul ce li se indicase. Femeile, cari rămăseseră în sat se bucurau gândindu-se la un prânz bun; vor găti pentru seară numai carne proaspătă.

Dar peste puțin oamenii se întoarseră spunând că n-au văzut nici un bou și nici macar urma lor.

A doua zi omul se duse singur pe câmpia cu „liambă”. Dănsul se culcă ca și în ziua precedentă, fumă cânepă, adormi și visă același vis.

După aceia se deșteptă cu greutate, ca și prima dată, i se păru că vede cireada înprejurul său.

Se sculă, adună o mică proviziune din noul tutun și plecă înspre sat. Boii trăiau în spiritul său. O dorință nebună îl stăpânea și îl chinuia: să-i omoare și să-i mănânce.

Când ajunse acasă, femeia lui tocmai se pregătea să plece la câmp. Dînsa avea un copilăș mic pe care îl lăsa acasă, recomandând bărbatului să aibă grijă de el.

Pe când dînsa muncea, omul fuma liamba pe care o adusese de pe câmp. În curând revăzu în vis boii sălbatici. Se deșteptă. Incet, incet aceeași veșnică idee îi reveni, poruncitoare, irezistibilă: dorința de a omori și gustul de a mânca carne proaspătă.

Fără a mai ști unde era și ce făcea, luă primul cuțit care îi veni la îndemână și străpunse pe propriul său copil, care era culcat lângă dînsul. Îl tăie în bucăți și mănă din carnea aceea crudă. După ce se sătura, puse resturile într-un coș, pe care îl atârna de acoperișul casei.

Seara când se înapoie femeia, văzând că lipsește copilul, întrebă pe barbat des-

pre dînsul. Omul își revenise în fire și nu-și mai aducea aminte de ceea ce făcuse; spuse că nu știe absolut nimic ce se făcuse fiul său.

Mama, având nevoie de coș pentru a pune într'insul ceva, îl luă și câtă oroare simți când văzu acolo rămășițele copilului său!

Strigătele sale se repetară răsunând prin tot satul.

În curând se adunară șefii din vecinătate pentru a studia crima și pentru a judeca pe făptașul ei.

Tatăl, fiind întrebat, trebui să povestească că a fumat liamba, că revăzuse în vis cireada de boi sălbatici și că deșteptându-se, fusese apucat de dorința irezistibilă de a mânca carne proaspătă.

Și din faptele acestea, din deducții în deducții, se formă cu ușurință trista poveste a tatălui criminal.

Din ziua aceea, urmând avizul șefilor și al oamenilor din sat, cânepa fu recunoscută de rea. Ori-cine, pus în fața exemplului, era bine avertizat că fumătorul de liamba în-bunește; ne mai știind ce face, este o ființă periculoasă atât pentru sine, cât și pentru ceilalți.

E foarte posibil ca istoria aceasta să aibă un fond oare-care de adevăr, cum au și alte legende.

Eu cred că nu face parte dintre acelea pe cari le ascultă seara negrii din satele de pe Ogoné. Numai câțiva bătrâni o povestesc cu gravitate din când în când.

Am auzit pe o femeie bătrână din tribul «ewinga» spunând-o unui grup de copii și am fost izbit de impresia ce părea că produsese această poveste asupra tinărului auditor. Chiar în vocea femeii era atâta seriozitate și convingere!

Poate că nu mă înșelam gândind atunci că aceasta legendă tristă și fantastică dăduse mai multe roade, ca lecție de morală poporului acela, decât ori-ce argument științific sau religios care li s'ar fi prezentat în detrimentul liambei. Gabonezii o fumează într'adevăr din ce în ce mai rar.

Dar cu toate aceste o cultivă, nu pentru a o întrebuința, ci spre a o vinde unui alt popor: Pauinilor. Aceștia nu o cunosc încă.

Trăind de vre-o câțva timp în societatea gabonezilor, mulți s'au lăsat stăpâniți și au prins gust de dînsa.

Multe debituiri au văzut în asta o afacere de comerț, ceea ce încurajează pe gabonezii la cultivarea cânepii pentru debitanți, cari la rândul lor o vând pauinilor.

Și acești debitanți, având cu ganiniți relații pe cari gabonezii, mai sedentari, nu le au, ajung încet-încet să facă cunoștințe și să răspândească tutunul acesta în depărtări mari.

Astfel i s'a descoperit, aproape i s'a

impus acestui popor sănătos și puternic otrava despre care vorbirăm. Ea va face dintr'înșii, dacă continuă să li se trimeată, niște ființe fără forță și fără voință.

C. Seguin.

« O BOMBĂ ... »

(Episod de pe timpul turburărilor din Rusia)

Când în orașele Rusiei turburărilor erau la ordinea zilei, guvernul, pentru a restabili liniștea, trimetea în toate părțile pe fiii stepelor: cazacii din Don. În Riga fu trimis de asemenea un grup din acești cazaci și cu toate că la început locuitorii se indignară când acești «ingeri ai păcii», înarmați cu cnuturi, intrară în orașul lor, împrăștiind fără milă cele mai mici adunări, — totuși cu timpul se deprinseră cu ei și-i găzduriă, ba în unele cercuri îi numeau chiar «soldații noștri», ori «cazacii noștri».

Intr'o zi tocmai trecea pe strada Suvarow acest detașament, compus din șase oameni și cota într'o uliță lăaturalnică ce duce la marginea orașului. Pe cai iuți și plini de foc, călăresc tineri vâjnoși, iar în urma lor oamenii privesc cu respect, îngrozindu-se la vederea acelor bice scurte, pe ale căror capete sunt bombe de plumb și între curele împletite bucăți de plumb.

Cazacii examinau cu atenție pe orice pedestru, ba își aruncau privirile cercetătoare chiar și pe de-asupra caselor, de oare-ce tocmai în Riga se întâmplase, nu de mult, că oamenii au aruncat de pe case bombe în mijlocul soldaților și în timp ce aceștia se zvârcoleau jos în stradă, scăldați în sânge, autorii atentatului, profitând de învălmășeala generală, reușiră să fugă peste acoperișurile caselor.

— Ia seama! — răsună în momentul acesta vocea ascutită a cazacului ce mergea în fruntea grupului.

Dar mai înainte de a-și cârmi caii într'o parte, căzu pe pietre cu zgomot un pachet, pe care cineva îl aruncase între cai.

Cazacii zmuciră frâul atât de violent, încât caii lor se ridicară în două picioare și apoi săriră drept în mijlocul mulțimei, care țipa, se zvârcolea, răspândindu-se în toate părțile. Intr'o clipă se goli toată strada, și «bomba», neexplodând, zăcea la picioarele cazacilor, învălătucită într'o hârtie galbenă.

Trecându-le prima spaimă, unul din cazaci spuse că el a văzut și știe hotărât din care fereastră a zburat bomba. Atunci patru cazaci ce doreau răz bunare, năvăliră în casa indicată,

repezindu-se sus pe scară, iar alți doi, cu săbiile scoase, rămaseră să păzească pachetul primejdios.

Petre Ivanovici era copist în biroul unui avocat din Riga și în acea zi se grăbea spre acasă cu o extraordinară iuteală. Mâna dreaptă și-o ținea adâncită în buzunarul pantalonilor, strângându-și cu putere portofelul. Avea într'însul treizeci de ruble. Tocmai astăzi își primise leafa. Pentru Ivanovici acești bani erau o comoară. Timp de treizeci de zile a muncit pentru ei de dimineață și până seara și timp de treizeci de zile trebuia să-și acopere toate trebuințele, din această sumă. E trist că de o așa avere dispunea numai de douăsprezece ori pe an și deci nu e minune dacă această zi a trezit într'însul un simțământ sărbătorec.

În timp ce răzbi prin mulțimea de muncitori cari se întorceau dela lucru, pe tabla minții sale înmulți de două-trei ori acele cheltuieli, cari formau dreptul asupra acestor treizeci de ruble. Prima, e firește proprietăreasa, căreia pentru o odăiță și pentru puțină apă caldă ce-i servește de două ori pe zi, îi plătea șase ruble, deși nu prea era mulțumit cu felul cum era servit. Apa, în care el arunca ceaiul, în loc să fiarbă în clocot, era de mai multe ori abia încălzită; deci astăzi era hotărât să facă observație proprietăresei în această privință.

Tot gândind astfel, ajunse în fața unei cârnățării. Aci văzu o mulțime de lucruri minunate. Nu putu merge mai departe. Se opri la fereastră și privi cu nesățiu la șuncile afumate. I se umplu gura de apă... de poftă. Își vârî degetul arătător în buzunarul jiletcei, unde se mai găsea o monedă de douăzeci de copeici.

Tot sucind și învărtind moneda, se întreba dacă e bine sau nu s'o cheltuiască.

Atinsese deja cu mâna clanta ușii dela cârnățarie, când își aduse aminte că acasă mai are o bucată de cârnat ce i-a rămas din seara trecută; acum, dacă ar mai cumpăra o piftie, i-ar fi prea mult, i-ar strica stomacul. Un astfel de jaf nu-și putea permite. Dădu drumul clantei, își vârî moneda înapoi în buzunar și se hotărî s'o pue mai bine la pușculiță, decât să contribuie cu ea la îngrășarea pungei cârnățarului, care și așa era destul de umflată.

Dar să nu credeți cumva că Petre Ivanovici are gânduri de insurătoare; de loc. Bani îi strânge să-și cumpere mobilă. Dorința lui este de a-și vedea odată odaia mobilată cu propriile lui mijloace.

Cât de fericit va fi el atunci!

Gândindu-se la această fericire își iuți pașii. Sui aproape în fugă scările până în etajul al patrulea, apoi plăti chiria proprietăresei și intră ușurat în camera sa. Își desbracă cu băgare de seamă haina, își scoase papucii de sub pat și în același moment apără și servitoarea cu apa de ceai. De data asta apa era fierbinte.

— Minunat! — strigă el cu bucurie și opări ceaiul. Apoi își scoase briceagul, se apropie de dulapul în care și ținea proviziunile și-l deschise. Dar un miros neplăcut îi lovi simțul. Luă nesigur hârtia în care învălăse aseară caltaboșul ce-i rămăsese, dar când o desfăcu, — spre marea lui supărare — văzu că-i va viermușori albi.

— Dobitocule! — se ocări el însuși, — puteai să știi că în căldura asta se strică! Păcat, ai fi putut să-l mănânci aseară!

După această imputare, împachetă iar cârnatul și zicând: „Lasă-l mă-nince barem câinii, aruncă pachetul prin fereastră, apoi scoase solnița din dulap și pâinea și se așeză la masă.

Soarta i-a invidiat însă și această modestă cină. Tocmai imbucase cea dintâi bucatică de pâine, când cu injurături furioase năvăliră în odaie cazacii, cari-l apucară și-l târâră jos în stradă. Zadarnic se zbătea, și țipa, căci nimeni nu-i veni într'ajutor. În stradă, comisarul care sosi în acest interval, strigă „stai!“ Sărmanul funcționar se opri tremurând între cazaci.

— Câine de anarhist, — tună comisarul, — în sfârșit am pus mâna pe tine! Te poți bucura de viața-ți! Veți căpăta o funie pentru gât!

Petre nu înțelese la început nimic, dar când văzu, pe comisar că-i arată, «bomba» atunci făcu ochii mari și recunoscu în pachetul de jos, caltaboșul aruncat de el.

Aceasta să fie bombă? În clipa următoare își adună toate puterile și zmucindu-se din mâinile cazacilor, ridică pachetul de jos, strigând:

— Bombă e asta? Această caltaboșul meu, pe care l'am aruncat pe fereastră!

Vă puteți închipui ce explozie a urmat aceste spuse! Mulțimea izbucni în risete. Râdea de bietul Petre, râdea de caltaboșul împuțit, dar mai cu seamă râdea de desamăgirea comisarului și a cazacilor. Un cazac bărbos se apropie plin de demnitate de Petre Ivanovici și zmulse caltaboșul din mână, îl puse la nas, îl mirosi — clătină capul — îl mirosi iar și însăfârșit îl vârî în gură atât de adânc, încât abia se mai văzu vârful de sub mustață, apoi încăleacă pe cal alergând după tovarășii săi;

drept recunoștință însă pentru acel mezelic gustos, îi dete lui Petre Ivanovici o lovitură de cnut pe acea parte a corpului, pe care omul obicinuește să stea pe scaun.

Petre Ivanovici, trist în urma loviturii căpătate urcând treptele, se jură că nu va mai azvârli niciodată nimic pe fereastră.

Iosif Șarvary

Planeta Marte este locuită?

Articolul acesta e un fragment referitor la Marte, din conferința ținută de astronomul american în Lowell, anul acesta, la Sorbona din Paris. Lowell nu numai crede în existența canalelor și locuitorilor pe Marte, dar a isbutit să perfecționeze mult metoda de a fotografia obiecte cerești și a putut chiar fotografia unele canale.

„Față de planeta Marte lumea noastră începe a arăta un interes tot mai viu, un interes inferior numai celui arătat față de propriile sale afaceri banale. Se ocupă de Marte chiar și în jurnale zilnice. Este însă o desebire între noi într'atâta, că pe când noi nu credem ceea ce citim în ziare despre întâmplările mondiale ei nu cred ceea ce citesc despre Marte.

Despre intimitatea cunoștințelor noastre relativ la întâmplările acestei lumi străine (Marte), cunoștințe făcute numai cu ajutorul ochiului ci și a fotografiei, ne dă dovadă un eveniment, care a yut loc acolo de curând și pe care l-am remarcat aproape în momentul apariției sale. Acest eveniment, de o importanță deosebită pentru Marte, a fost căderea primei brume a sezonului în ținuturile antarctice ale planetei. Orî mai înainte nu se vedea acolo de cât deșertul, iar când am observat a doua zi (a lui Marte) aceeași parte de disc, terenul se arăta acoperit de brumă albă. Pata strălucitoare a fost observată numai decât de ochiu, dar ea s'a imprimat îndată și pe o placă fotografică.

Făcând astfel zilnic cronica vremii de pe vecina noastră planetă, orî-cine se poate convinge că comunicațiunea interplanetară a început deja și încă în felul nostru cel mai banal, salutând schimbările aduse de timp. Ce privește noutatea vestile noastre cele mai bine informate sunt îndărăt cu câteva milioane de mile, (adecă cu distanța de la Marte). Dacă schimbarea timpului la noi nu e de un interes deosebit, nu e tot așa, când e vorba de schimbarea timpului pe altă lume în fond necunoscută.

Și aceasta nu e totul. Nu numai că noi am observat sosirea brumelor și dispariția lor, noi am putut remarca

și mersul lor zilnic în fiecare zi următoare, pe când această pată de omăt apărea din nou pe marginea discului, pe marginea de dimineată (în urma rotațiunei lui Marte), ea se arăta mai strălucitoare de cât când ajungem la amiaza zilei lui Marte. Deci noi o vedem cum se topește, expusă la razele soarelui, ca să se formeze din nou în timpul nopții. O astfel de experiență impresionează pe observator, cunoștința domestică a confratelui nostru ceresc îi deșteaptă un fel de familiaritate. Te întrebî, oare nu cumva ne scrutează la fel și pe noi alți observatori ai cerului?

Vă voi arăta acum lucrări încă și mai dificile: canalele lui Marte desemnate de ele însăși, fiindcă sunt imprimate pe plăci fotografice. Dacă aceste canale apar chiar și la vedere un pic cam ciudate, ele devin și mai vrednice de interes, dacă judecăm asupra lor.

Ele apar în legătură cu anotimpurile, se desvoltă regulat de la pol spre ecuator după topirea omăturilor polare și evident în urmarea acestei topiri. Suprafața lui Marte e în echilibru. Noi o știm aceasta pe cale practică din măsurile figurei sale, în legătură cu cercetările asupra figurilor de echilibru. Echilibrul existând, o picătură de apă, ori unde s'ar afla, n'are nici o înclinare ca să se miște din loc. Chiar și dacă suprafața ar fi accidentată, o deplasare nu ar putea avea loc decât pentru numite picături, iar nu pentru toate. Fiind-că însă acest mers general al apei pe Marte se observă, aceasta probează cu siguranță că acolo e la mijloc oarecare altă forță de cât aviațiunea și cum alte forțe naturale nu pot fi în joc, suntem conduși a admite forțe artificiale, puse la cale prin o inteligență diriguitoare, ce există pe Marte.

Oricât de surprinzătoare ar fi această deducțiune, ea e singura care răspunde faptelor, nici nu se poate concepe alta. Din această cauză acei cari nu vor să admită confrăți umani în spațiu sunt siliți a nega faptele. Existența canalelor însă a fost probată de către toți cei ce au aprofundat acest subiect. Și fotografia întărește ceea ce toată lumea poate constata cu propriii săi ochi, dacă nu mai are ceva experiență relativ la plăci.

Cu ajutorul acestor fotografii îmi va fi cu putință să vă conduc în câteva excursiuni pe această lume vecină. Ca scop al acestor excursiuni interplanetare voi alege canalele noi, cari au apărut în un loc unde nici odată mai înainte n'au existat canale. Ele au fost observate prima dată în 30 Septembrie 1909. Cercetări ulterioare în arhivele observatorului au arătat, că într'adevăr ele și-au făcut acum întâia dată apariția. Căci în decurs de cincisprezece ani, de când se examinează plane-

ta Marte la Flagstaff, ele nu s'au văzut nici odată. Că ele au putut apărea în un interval de șase săptămâni nu e de loc surprinzător, dacă considerăm, că aceștea sunt fenomene de vegetațiune, fâșii de teren irigal, la cari a fost adusă apa subit. Odată formate, ele au rămas ca atari până la sfârșitul observărilor.

Dacă era lipsă de o probă despre artificialitatea acestor detalii surprinzătoare, de sigur, nu s'ar fi putut imagina una mai bună.

Că ființele, cari le-au construit nu seamănă de loc cu oamenii pământului, nu va fi de sigur în detrimentul inteligenței lor și această diferență îi face încă și mai interesanți.

O vânătoare

Era iarnă. Fulgi mari de zăpadă acopereau pământul, îmbrăcându-l într-o manta albă. Crivățul sufla cu putere spulberând zăpada, întroenind drumurile, casele și tot ce întâlnea în cale. Satul dormea într-o liniște adâncă, o liniște de mormânt. Din când în când liniștea era întreruptă doar de lătratul unui câine răgușit, sau de cântecul vre-unui cocoș ce prevestea că vremea are să se șrice.

Incepuse să se însereze și cu venirea nopții vântul sufla mai cu putere, văjiind prelung, ascutit, aducând parcă vesti triste pentru tot satul.

Gheorghe Eremia se sculă, își îmbracă repede cismele lungi până peste genuchi, își luă cojocul, mantaua, tolba și pușca, apucând pe calea dreaptă ce duce la curte. Aici gălăgie mare: vânătorii strigau, câinii lătrau, iar cei șase cai negri ai boerului, înhămați la sania cea greoaie, erau nerăbdători. Iată se arată și boerul, scurt, gras și greoi. Vânătorii îl salută cu respect, iar el ducând mâna la căciula lui cea verde se suie în sanie. Sania porni lăsând două urme în zăpada afânată.

Pădurea se arăta posomorâtă, cu copacii desgoliți de frunze, cu crengile rupte de crivățul ce nu lăsa nimic nesfârșat în calea lui. Caii înaintau prin zăpada argintie, la bătaia soarelui, apropiindu-se de casa lui moș Chiril, pădurarul.

Vânătorii se deteră jos și se împrăștiară prin pădure, în timp ce alți oameni făceau gălăgie mare. Epurii eșeau din culcușul lor speriați și alergau zăpăciți în toate părțile. Dar pușca vânătorului nu-i cruța. Cădeau sărmanii în zăpadă, cădeau atinși de ultimii fiori ai morții. Iată se dă semnalul de încetare. Puștile nu mai trosnesc, animalele nu mai cad, iar pădurea vue de glasurile vânătorilor bucu-roși. Se cercetează vânatul: 20 de e-

purî, 14 vulpi și o lupoaică mare și greoaie, ce mârâia încă, zbătându-se în ghiarele morței. Vânătorii se duseră, lăsând în grija oamenilor vânatul. Sănia zbură din nou, lăsând în urmă casa joasă și posomorâtă a lui moș Gavril și strigătul oamenilor din pădure.

Iată că se zărește conacul din ce în ce mai bine, până când ajung. Lăutarii îi întâmpină cu un marș, iar mama Irina cu surâsul ei dulce ca în totdeauna îi primește. Vânătorii spulberați de zăpadă, sunt scuturați, de unde trec în sufrageria boerului, împodobită cu tabiouri de vânătoare ce sunt atârinate pe pereții zugrăviți cu tot felul de desenuri. Se dă masa.

Farfuriile se deșartă de grabă, sticlele se golesc de asemenea, în timp ce lăutarii cântă cântece vesele, amintind fie-cărui vânător momente fericite, petrecute în alte timpuri.

I.

Sub soarele mexican

Serbările naționale în țara lui Montezuma

Mexicul a avut nu de mult grandioase și excepționale serbări naționale pentru comemorarea proclamării republicei sale. Guvernul francez a delegat, cu acest prilej, pe un general care să reprezinte Republica franceză la aceste solemnități. Toți mexicanii au luat parte la aceste serbări și victoria lor de sub Maximilian împăratul străin, a fost cântată în limbă atât de numeroase cât cele ce formaseră, la poalele turnului Babilon, o cacofonie mondială.

Fără a vorbi despre limba spaniolă care este vorbită și de metiși, s'a socotit că se vorbește în Mexic șasezeci de dialecte principale și șase sprezece idiome secundare.

Nahuath aztec este limba cea mai răspândită, dar și celelalte sunt de asemenea mult vorbite. Imnul național mexican e tradus de aproape optzeci de ori în această țară.

Sărbătorile naționale în Mexic se compun din trei feluri de ceremonii. Se defilează în primul rând pe străzile și prin grădinele publice.

Mexicanii se îmbracă, în această împrejurare, cu costumul de gală, care se compune dintr'o vestă scurtă și dintr'o pereche de pantaloni de piele de boi.

Acești pantaloni se lărgesc la bază, după modă care îi numește «în picioare de elefant». În jurul mijlocului, mexicanul încinge brăul roșu și se acopere, după temperatură, într'o largă manta pe care o numește *zarapa*.

El poartă pe cap falnicul «sombbrero» ornat cu fire de argint strălucitor. Ast-fel, mexicanul înaintează cu satisfacție. El poartă într'o mână o trestie de zahăr, iar în cea-laltă o torță aprinsă prin care arată că această preumblare dă mult pitoresc serei.

Al doilea fel de manifestare din

atât cât durează jocurile, să se țină în spre fundul bisericii.

Deci, indienii danțară afară din biserică, în sunetul instrumentului lor național «teponaxtli». Ritmul danțurilor indiene are un caracter greoi de vechime incalculabilă.

O melancolie adâncă se oglindește mai cu seamă în împrejurări ca a-

Un grup de muzicanți din Statul Jalisco

acea zi consistă din jocuri neisprăvite cari au fost făcute atât în interiorul bisericilor cât și pe uliți.

Spaniolii și metișii au fost autorizați să joace în lăuntrul bisericilor cu condiția ca după fie-care danș să

ceasta despre care scriem, pe fața tuturor indivizilor din această rasă pacinică și simplă care a fost atât de lăsa în cât a îndurat în tot decursul veacurilor trecute, tirania crudă a lui Fernando Cortes și a

Figură de danț în care sombrero-ul joacă rolul principal

facă o chetă, în treacăt, printre spectatori, spre a aduce un obol «amfizionului», care e de sigur, un «padre» franciscan.

Indienii, fără excepție, nu fură admiși în biserică. Restul populației, în timpul obicinuit, fu obligat ca

urmașilor lui.

Danțurile populare ale indienilor din Mexic sunt incete și leneșe, cântecele lor sunt triste. Și de aceea acești oameni cari danțază și cântă fără veselie, cari—in penumbra templului, rămân multă vreme proster-

nați cu fruntea la pământ, aceeași, puțin mai în urmă, după aceste ser-

O pereche de danțatori

bări, vor fi gata, hotărâți și în stare să fure și să asasineze cu cea mai deplină liniște și cruzime. Mexicanul care are ca prieten nedespărțit calul, s'a plimbat în aceste zile de sărbătoare națională—căci au fost câte-va—numai călare. Animalul acesta are un harnașament bogat. Un frumos postav îi acopere spinarea; în cele patru colțuri ale acestui postav e atârnat câte un clopoțel de aur sau de argint. Șeaua, întreagă proape, e de argint. Zăbalele de argint. Călare, mexicanul se aseamănă cu Cid, și cu orî care alt ilustru hidalgo.

Mexicanii, în serbările lor publice, sunt de asemenea bine în reprezentări de cortegii istorice și simbolice. Fie-care cortegiu desfășură o sumedenie de chipuri mărețe care au dispărut și cari se repet la fie-care solemnitate.

În timpul acestui somn avea să injecteze bolnavei din trei în trei ore câte-o mică cantitate de fier organic. Și trebuia să treacă cel puțin 24 de ore până la deșteptarea Arvei. Dar orî și cum grija cea mare trecuse. Targ știa că sora sa era robustă și nu se temea de nici un fel de complicație.

Acum toată atenția sa era încordată pentru a-și explica ce se petrecuse.

Oare Arva, care era totdeauna așa de atentă și de prevăzătoare, căzuse de la înălțimea postului de observație? Lucrul era puțin probabil.

Targ se întreba ce trebuia să facă acum; să rămăie pe loc până la completa vindecare a Arvei? Mai bine era să se întoarcă spre casă; aventura pe care o urmărea putea fi reluată fără nici o pagubă și mai târziu.

Se îndreptă spre marele Planetar și deslănțui undele de chemare. Dar ca și mai înainte, nu primi nici de astădată nici un răspuns. O emoțiune teribilă îl zguduî; repetă semnalele și le dădu cea mai mare intensitate posibilă. Atunci deveni lucru evident că dintr-o cauză oare-care Era și copiii, orî nu-l puteau auzi, orî nu erau în stare să-l răspundă. Targ văzu că există o legătură strânsă între accidentul Arvei și tăcerea planetarului.

O teamă chinuitoare nu-i mai dădea nici un moment de astămpăr; nu era în stare să ia o hotărâre.

Tatuși în cele din urmă examină cu atenție toate părțile aeroplanului său, o așeză pe Arva cum putu mai bine și plecă spre Oază.

Fu o călătorie din cale afară tristă. Nu se opri de cât o singură dată spre seară, spre a încerca să repete chemarea. Cum însă nimeni nu-i răspunde nici de astădată, o înveli pe Arva într-o cuvertură de lână și-i injectă o doză de cordial și mai puternică ca cea laltă. În leșinul ei adânc tânăra femeie abia dacă avu o ușoară înfiorare.

Toată noaptea aeroplanul despică văzduhul înstelat.

Era frig și Targ trebui să înconjoare muntele scheletului.

Din când în când tânărul își îndrepta ochii spre cer pentru a nu greși direcția; cât de frumos trebuie să fi fost cerul acesta când oamenii îl puteau privi printre frunzele copacilor și mai ales când norii își amestecau făgăduile lor fecunde cu licărirea micilor lămpi ale infinitului.

Se făcea ziuă; acum nu mai era mult până la Ecuatoriala Dunelor. Prin obiectivul lunetei aeriene Targ zărea cuprinsul oazei.

Arva dormea mereu și o nouă doză de cordial pe care i-o administră frațele ei, nu fu în stare să o deștepte. Totuși acum nu mai era așa de palidă, și nu mai avea în trăsăturile feței acea fixitate care trădează moartea.

PEIREA PAMÂNTULUI

— Povestiri din lumea timpurilor viitoare —

— de I. H. ROSNY —

— Urmare —

Înainte de a trimite o nouă chemare, aviatorul își determină mai întâi propria sa poziție cu cea mai mare exactitate. După aceea dădu undelor aeriene cea mai mare intensitate. Receptoarele trebuiau să fie lovite cu atăta putere, încât chiar dacă Arva ar fi fost adormită, tot trebuia să audă. Dar nici de astădată nu-i sosisi nici un răspuns.

Oare tânăra femeie părăsise locul de refugiu? Fără îndoială dânsa nu putuse lua asemenea hotărâre fără o cauză gravă.

Și fără să mai stea pe gânduri, Targ porni la drum cu toată viteza.

În mai puțin de trei ore, tânărul străbătu o mie de kilometri.

Acuma locul de refugiu începea să se lămurească în oculariile lunetei aeriene. Și Targ nu zărea pe nimeni acolo; așa dar Arva se îndepărtase? Dar pentru ce? În orî-ce caz nu putea fi departe, fiindcă aeroplanul ei era acolo.

Ultimele minute fură de o lungime nesfârșită; se părea că aeroplanul, care mergea cu cea mai mare viteză, stă pe loc; o ceață deasă acoperea ochii tânărului.

Însfârșit, ajunse. Descinse repede și când fu de cealaltă parte a refugului, nu-și putu stăpâni un strigăt. Arva zăcea întinsă la pământ și era tot așa de palidă ca și femeia care, cu puțin mai înainte, în Pământurile Roșii, suferise euthanezia. Targ văzu cu o-

roare o grupă de feromagnete. Ingrămădindu-se în jurul bieteii femeii.

Din două mișcări Targ fu lângă sora sa, pe care o ridică repede în brațe.

Arva rămase nemișcată. Targ îngenuchiă lângă dânsa și încercă să-i surprindă mișcările inimei.

Dar în zadar; misterioasa energie care ritmează existența părea că se evaporase.

Tremurând de emoție, paznicul apropiie hicroscopul pe buzele tinerei femeii. Delicatul instrument descoperi ceea ce auzul omenesc nu fusese în stare să facă: Arva nu era moartă.

Dar leșinul ei era așa de adânc și slăbiciunea îi era așa de mare, încât putea să moară dintr'un moment într'altul.

Cauza acestei stări era evidentă; era datorită dacă nu în totul, dar de sigur în cea mai mare parte, acțiunii feromagnetelor. Paliditatea bizară a Arvei anunța o foarte mare pierdere de hemoglobină.

Din fericire Targ nu călătorea niciodată fără să ia cu dînsul instrumentele și leacurile tradiționale.

El injectă bolnavei două doze dintr'un cordial puternic. După câteva secunde inima începu a bate din nou, deși destul de slab încă, și Arva, mișcându-și buzele, murmură:

— Copiii... Pământul....

După aceea căzu într'un somn, pe care Targ știa că nici nu putea, nici nu trebuia să-l întrerupă.

— Acum e în afară de primejdie, își spuse Targ.

Și siguranța aceasta îi mai micșora puțin chinul.

Acum toată atenția și-o îndrepta spre oază. Căuta să zărească casa familiei sale. De odată aviatorul lăsa să-i cadă din mână cârma aeroplanului, care se coborâ brusc, ca o pasăre rănită.

Intreaga curte, casa și clădirile înconjurătoare dispăruseră.

XVI

Aeroplanul ajunsese la o mică distanță de pământ și era să se sdobească dacă Targ din instinct n'ar fi apucat din nou cârma.

Atunci aeroplanul descrie o curbă grațioasă, și Targ aterisă ușor în fața unui șanț enorm. Acolo, în întinericul nepătruns al pământului, zăceau ființele cari îi erau dragi.

Multă vreme gândurile se ciocniră dezordonate în creerii bietului om. Nu se mai gândea acum la cauzele cataclismului; imaginile îi treceau pe dinaintea ochilor la întâmplare. Îi vedea pe ai săi așa cum îi părăsise cu o zi mai înainte; apoi siluetele acestea dispăreau prăbușindu-se într-o prăpastie grozavă. Pământul se deschidea și îi vedea cum dispăreau unul câte unul.

Și în momentul fatal toți îl chemau pe acela în care își pusese toată încrederea lor, și care poate în ceasul morții lor credea că va putea învinge fatalitatea...

Când putu în sfârșit să cugete, cel de pe urmă om, încercă să-și imagineze cum se petrecuse catastrofa.

Fusese oare o nouă zguduire planetară? Nu, pentru că nici un sismograf nu o înregistrase. De altfel restul oazei și al deșertului nu suferiseră nici cea mai mică atingere. Evenimentul de acum era prin urmare legat de altele anterioare.

Deci nenorocirea care ruina speranța a lui Targ, nu era o convulsie a naturii, ci un simplu accident, căruia altă dată nici nu i s'ar fi dat o importanță prea mare.

În durerea sa grozavă, Targ nu rămase neactiv. Cu privirea scrută luminile; ele nu-l mai lăsa să zărească nici o urmă de operă omenească. Toți acumulatorii de energie, toate mașinile de cultivat și de cercetat pământul toate casele și toate vehiculele fuseseră înghițite.

Oare în care punct era Era? În această privință orîce calcul ar fi fost aproape de prisos; trebuia prin urmare să lucreze la întâmplare.

Targ adună în partea de Nord toate aparatele necesare pentru săpat pământul și după ce condensă toată e-

nergia protoplasmică, atacă șanțul. Mașinile lucrau fără încetare timp de o oră. Blocurile de piatră erau ridicate cu ușurință și aruncate la o parte,

Targ zări mai întâi un aeroplan, apoi un planetar cu suportul său de granit, apoi o casă de arcum.

Tânărul se convinse că începuse săpăturile în direcția cea adevărată.

Presupunând că familia sa fusese surprinsă de catastrofă lângă locuință ar fi trebuit să sape spre Vest. Dacă Era și copiii ar fi putut să ajungă, după cum îl făcea să bănuiască accidentul Arvei, până la planetarul care comunica cu Pământurile Roșii, atunci trebuia să-și îndrepte cercetările spre Sud-Vest. Targ își îndreptă aparatele în această din urmă direcție.

Mereu transformate de eforturile continue a atâtor mii de generații, mașinile aveau puterea unor elemente și delicatețea unor mâini fine.

Blocuri întregi de pământ erau ridicate cu cea mai mare ușurință, și era destul cea mai ușoară apăsare pentru a imprimă aparatelor o nouă direcție pentru a le încetini orî a le accelera mișcările.

În mâinile celui de pe urmă om, mașinile acestea reprezentau o putere, așa cum n'avuseseră în erele primitive un trib sau o populație întreagă.

În sfârșit un acoperiș de arcum se arătă. Era turtit, aproape inform, dar totuși Targ îl recunoscu după anumite semne.

Sub acest acoperiș locuiseră ființele ce-i erau scumpe, speranța supremă a familiei omenești.

Ce enigmă se ascundea oare acum acolo? Ce dramă avea să descopere nenorocitul cercetător?

Timp de câteva minute Targ rămase nemiscat: apoi cu greutate, se lăsa să lungească prin una dintre deschizături.

Camera în care pătrunse era desartă. Putu deosebi un pat zdrobit lăneș, o masă sfărâmată, câte-va vase de aluminiu aproape prefăcute în pulbere.

Acest spectacol avea caracterul indiferent al distrugerilor materiale; dar nu se putea să nu te gândești la alte scene mai emotionante. Targ, tremurând ca o frunză, trecu în camera vecină: și aceasta era goală și devastată, ca și cea dintâi. Rând pe rând vizită toate colturile casei. Aiunse în ultima încăpere, fără să fi descoperit ceva.

— E foarte natural, murmură dansul, ca la primul semn de primejdie, să fi căutat cu toții un refugiu afară.

Atunci încercă să-și imagineze cum se produsese catastrofa: încercă să vadă imaginea Ereii, în momentul primejdiei.

Instinctul conduseseră de sigur familia spre planetarul Pământurilor Roșii. Prin urmare, logic era să-și îndrepte

cercetările în acea direcție. Oare reușise. Era să ajungă până la marele planetar, orî murise în drum? Atunci Targ își aduse aminte de cuvintele pe cari le bolborosise Arva. Era primul dintre copii, orî poate chiar toți reușiseră să ajungă până la planetar. Prin urmare, lucrul trebuia continuat.

Targ esi tot pe acoperiș și puse din nou masinile în mișcare, în direcția Sud-Vest.

În timpul acesta se mai ocună și de Arva, a căreia letargie lua puțin câte puțin înfățișarea somnului normal.

Apoi urmări cu atenție lucrul mașinilor. Din când în când le modifica mișcările, orî le oprea o clipă pentru a cerceta terenul.

În cele din urmă, marele planetar apărură.

Targ avu d'odată o plângere lugubră ca un strigăt de agonie. O lumină apărură; aceeași lumină flexibilă și vie pe care o zărise în ziua dezastrului, printre ruinele Pământurilor Roșii. Inima îi îngheță: dinții îi clăntăneau în gură. Apoi încetini toate mișcările aparatelor, nemaî lăsând să lucreze de cât mâinile de metal, cari erau mai delicate și mai dulci de cât mâinile oamenilor.

Apoi opri și aceste mișcări, și plângând cu hohote, strânse la pieptul său corpul pe care îl iubise cu atâta înflăcărare.

În primele momente, o nudă de speranță îi încălzi sufletul: i se părea că Era nu era încă rece. Tremurând de emoție puse higroscopul pe buzele palide ale soției sale...

Sărmana Era dispărură pentru totdeauna în noaptea eternă.

Mult timp Targ o contemplă. Femea aceasta îi descoperise toată poezia vieții omenești: de când o cunoscuse pe dansa, i se părea că visuri de tinerețe extraordinară transformau planeta. Era fusese pentru dansul dragostea, în intelesul ei cel mai curat, cel mai vast și mai etern.

Când o strângea în brațe, i se părea adesea că vede renăscând o rasă nouă și numeroasă.

— Era!... Era!... murmură dansul... Era, dulceața lumii!... Era, ultimul vis al oamenilor.

După aceea sufletul i se împietri. Denuse pe buzele tovarăseii sale o sărutare sălbatecă și începu din nou lucrul.

Rând pe rând îi scoase pe toți de sub dărâmături. Mineralul se arătase mai puțin sălbatec cu ei de cât cu Era. Îi crutase de o moarte lentă: avea craniile zdrobite, pentruile deschise.

Targ căzu în sfârșit, doborât de atâta durere, și plânse amar. Îi părea rău acum că luptase împotriva fatalității de neînving. Cuvintele femeii murinde din Pământurile Roșii îi ră-

suna în creier prin glasul imensității.

De odată cineva îl bătu ușor pe umăr.

Se întoarse și o văzu pe Arva, palidă ca o moartă, clătinându-se pe picioare.

Biata femeie nici nu mai putea plânge; dar ochii îi erau măriți de o groază fără margini.

— Trebuie să murim și noi, murmură dansa, cu vocea stinsă; trebuie să murim și noi!...

Fratele și sora se priviră. Se iubi-seră cu putere toată viața lor; avuseră în totdeauna aceleași gânduri, aceleași aspirații.

— Trebuie să murim! repetă Targ, ca un ecou.

Apoi se îmbrățișară, și pentru ultima oară două piepturi omenesti bătură unul lângă altul.

Arva ridică în tăcere tubul de iridium pe care îl păstrase fără încetare. Cum dăza pe care o înghiți fu mare, și slăbiciunea Arvei extremă, euthanasia nu dură de cât abia câteva momente.

— Moartea!... moartea!... murmură nenorocita; ne temeam atâtea vreme de dansa!

Ochii i se întunecară; o oboseală plăcută îi descreți fruntea. Muri.

Și acum, nu mai exista pe întreg cuprinsul pământului de cât un singur om.

Multă vreme rămase Targ nemiscat. Cu mintea revăzu întreaga viață a omenirii, întreaga viață a planetei.

... Și iată, acum era singurul om, singura ființă, care se mai mișca pe fața planetei.

...Inopla. Firmamentul începu să-și arate una câte una stelele, — stelele care fuseseră admirate de ochii atâtor oameni.

Targ contemplă constelațiile care îi plăcuseră totdeauna mai mult; într'un târziu își ridică brațele spre astrul luminos care în toate timpurile umpluse nopțile de lumină...

Avu un ultim suspin, apoi moartea îi intră în suflet, și nevoind să se sinucidă, eși dintre ruine și se duse în mijlocul oazei, unde se culcă printre feromagnetice.

Și somnul lui, din care n'avea să se mai deștepte, însemna somnul etern al omenirii.

— SFARȘIT —

FURNICILE

Sub scoarța pământului se ascund împărății minunate, căci felurite neamuri de vietăți, care de care mai meștere, își duc traiul în aceste locuri.

Furnicile lunecă în toate părțile pe

poteci bătătorite, purtând poveri grele cu care zidesc cetăți și palate, ori adună de ale mâncării pentru vreme de iarnă. Greerul țărăie în dosul gliei, ca unul care disprețuiește lăcomia și toate cele pământești. El cântă ziua, când se revărsă potopul razelor soarelui, cântă noaptea când clipește stelele în nemărginirea haosului, ca și cum tot rostul vieții s'ar mărgini la cântec.

Sobolul fuge neconștient pe sub bolte misterioase, îngrozit de o rază de soare, cu care l'a pus Domnul în dușmănie.

Coropeșnița se târește prin nămol, sporindu-și veninul.

Păduri nesfârșite, cu arbori plăpânzi, cresc sub coaja pământului. Pe unele locuri, ele sunt ca de chihlibar, într'altă parte de fildeș, ori de abanos. Și vezi cum rămurelele lor se îndoiesc și îmbrățișează grăunțele de nisip, ca unindu-și puterile, să crească și să sfredească mai departe, tot mai departe...

Șuvoale de apă colcăie pretutindeni și întreabă și lemnele și dobitoacele: „Știi voi unde-i marea?” Iar dacă le ajung apele acolo, întreabă pe soare: „Știi tu unde-i cerul?”

Și când el le cheamă sus și e aproape să vadă cerul, cad pe pământul negru și se fac tină.

„Ce nebunie să încerci a afla ce nu e dat să știi!” zice șopârla și se uită la soare.

Și acolo, sub pământ sunt dureri și necazuri, și acolo sunt lupte, asuprii, doruri, bogăție, sărăcie.

Iată, împărăția furnicilor.

Întreg norodul aleargă tăcut și trist la lucru. N'au vreme nici măcar să-și dea cornițele și să se întrebe de sănătate.

— Ce tot alergați de colo până colo, doar pentru pustia de gură? le întreabă fluturii, îmbătați de mirosul florilor.

— Dumnezeu nu ne-a lăsat pe pământ de cât să mâncăm tot ce-om a-gonisi.

— Tot așa cum ziceți Dumnezeu-voastră furnici, cred și eu, răspunse vrabia, apucând cât mai multe grăunțe în cioc și pornind cu ele către pușorii ei, cărora li-e necaz, că nu-s mai mari, să aibă ce alege dintr'ânsele.

Împăratul lor stă închis în palatele lui cele cu încăperi fără de număr, aster-nute cu praf de aur, în loc de covoare și acoperite cu coji de mugur, ca fața oțelului călit.

Pietre nestimate răspândesc luminile lor albastre, purpurii, verzi, galbene, care se împreună și tremură ca lumina curcubeului pe sub mulțimea boltelor.

Și se leagănă floricelele străvezi din grădinile palatelor împăratului furnicilor, schimbându-și culoarea, după jocul de lumină.

Împărăteasa și ficele lui, cu mijlocul mai subțire ca cel mai plăpând firicel de iarbă, cu brațele gingașe, ca firele de paianjen, cu sânii rotunzi, visează, cu miile de ochi pe jumătate închiși, la

vremile când vor dobândi aripi și vor putea să cânte.

Și când vraja visului acestuia pierde, prind a se juca prin praful de pietre scumpe, ce-i așternut pe alele din grădinile palatelor.

— De ce nu putem noi cânta și n'avem aripi, mamă? — întreabă o prințesă pe împărăteasa furnicilor.

— Ah! — oftă bătrâna rotind mulțimea de ochi împrejur, ca și cum ar fi vrut ca tot poporul furnicesc să-i audă și să-i înțeleagă durerea.

— Ce este? întreabă împăratul. Nu cum-va s'a întunecat cerul și e gata de furtună? Trebuie oare să dăm poruncă să se mute ouăle la loc sigur?

— Nu oftezi eu, împărate, când trebuie să dau porunci norodului meu!

— Femeile oftează totdeauna.

— De ce nu cântăm și noi, mamă, și n'avem aripi?

— Ne-a orânduit Domnul, copila mea, să ne ducem traiul în munca grea și fără de preget. Și pentru ca să nu simțim pustiul vieții, ne dăduse și nouă cântec, ne dăduse aripi să ne înălțăm spre cer. Eram ca și surorile noastre, albinele. Dar ne spusese să fim miloase și darnice. Și n'am fost.

Toate poamele, toate lucrurile dulci, însuși găngăniile mai mari decât noi, pe care le-am ucis, le-am păstrat numai pentru gurile noastre. Am mâncat și am ros tot. Chiar florile cele mai gingașe — stelele pământului — în loc să ne fie spre bucuria sufletului, le-am mâncat!

Dela poarta cetăților noastre n'a plecat nici un călător însălat.

Bietul greeraș, știi bine cât de rugător a țărâit la porțile noastre. Și nu l'a auzit nimeni.

— Și de ce n'au fost furnicile miloase și darnice, mamă?

— Pentru că au inimă de p'atră, pentru că ele nu iubesc, nu pot iubi pe celelalte gănganii. Cea d'întâi grije a lor a fost să adune bogății și să zidească cetăți puternice. S'au fost uitate în sus la bolta cerească, ce se rotunzea deasupra-le.

«Până acolo se ridicau cetățile noastre!» — strigau ele.

Și se ridicau mușuroaiele rotunzite, întocmai ca locul ce rămânea gol sub bolta cerului. Dar când îndrăznește furnici eșiau deasupra, pe cetate, mândre că vor pătrunde în cer, vedeau că bolta cea albastră se rotunzește și mai departe în văzduhuri și privește la ele bațjocitor. Atât de mult le-a fost împietrit lăcomia sufletul, că însuși furnicile care mor pe drum sunt aduse în cetate, spre a fi mâncate de celelalte!

Și într-o zi a chemat Domnul toate vietuitoarele, să vadă cum și-au folosit viața pe lume. Și steteră înainte-i albinele, fluturii — florile călătoare — greerii; toate spuneau ce-au făcut pe pământ.

— Tu, albină, — zise Domnul — ești cam lăcomă și pentru asta te pedep-

sesc ca îndată ce-ai înțepa pe cineva de la stupul tău, să mori.

«Dar voi, greueruși, ce-ați făcut?»

— O seară cu lună n'ar avea nici un faamec, fără de țărâitul nostru.

— Florile par și mai frumoase, când colindăm noi, prin ploaia razelor soarelui, printre ele, — ziseră fluturii.

Și dacă veni rândul furnicilor, le întreabă Domnul:

— Făcut-ați voi vr'un bine celorlalte vietăți?

Și t'cură.

— Din bogățiile voastre fără număr, dat ați voi cuiva să-î îndulciți viața?

Și iarăși tăcură.

— Ființe lacome! — zise Domnul. De acum încolo nu veți mai avea aripi. Bogățiile și comorile pe cari le strângeți numai pentru mulțumirea trupului, nu sunt în spre cer, ci jos, în tina pământului! Acolo să trăiți. Cântecul nu poate fi acolo unde lipsește frumusețea sufletului, deci nici cântecul nu-l veți mai avea.

Și se întoarseră furnicile înapoi, mute

și fără de aripi. De atunci cetățile lor sunt tăcute și în ele nu răsună decât zarva lucrului, cu toată sălbătăcia ei.

— Și n'o să mai dobândească furnicile aripele și cântecul niciodată, mamă?

— Cine știe! Dacă sufletul lor s'o schimba și vor începe să facă bine, poate că își vor recăștiga aripele și cântecul, precum le-au câștigat unele furnici.

— Cum au dobândit furnicile alea dăruirile pierdute?

— Domnul fusese judecat și osândit să-și poarte crucea pe Golgota. Lemnul de cedru, roșu ca fața aramei, era greu ca plumbul. Și când meșterul încheiase brațele crucii, câteva furnici negre se strecurară pe inima lemnului. Roaseră acolo și prefăcură cedrul cel tare și greu în praf. Veniră apoi tot mai multe și sfredeliră interiorul crucii în toate părțile.

Dacă luă Domnul crucea în spate și porni să ispășească binele ce făcuse oamenilor, ținut în cue pe Golgota, o simți prea ușoară. Trupul lui cel sfânt nu se încovoia sub greutatea lemnului.

Și grăi Domnul către furnicile acelea:

Fiind că în sufletul vostru s'a deșteptat mila, să vă crească aripele și să vă puteți înălța de pe pământul negru. De atunci, ele trăesc în scorborile arburilor. Iar când se îmbracă firea în haina mândră, sărbătorind sosirea primăverii, băzâe și ele, împreună cu albinele, și cu alte găgăni, veselindu-se de viața cea nouă.

— De ce nu încercăm și noi să fim miloase? Poate dobândim cântecul și aripele.

— Încercați voi, copilele mele. Noi, cei bătrâni, nu putem râvni altă viață, de cât aceasta de sub pământ. Încercați și veți dobândi ceea ce a pierdut neamul furnicesc.

Și prințesele cele cu mijlocul mai subțire ca cel mai plâpând firicel de iarbă, cu brațele gingașe ca firele de păianjen, cu sâni rotunzi, visează, cu miile de ochi, pe jumătate închise, la vremile când vor dobândi aripi și vor putea să cânte.

(Din revista «Ramuri»)

D. N. Ciotari

OBICEI DIN EXTREMUL-ORIENT

Ofrande funerare în Birmania

Un foarte ciudat obicei practicat în cele mai multe regiuni ale Birmaniei, face ca toți amicii unui decedat să ofere familiei acestuia felurite daruri, cum de exemplu facem noi cu prilejul nunței însuraților.

Aceste daruri sunt expuse dinaintea casei mortului până când funeraliile cari durează mai multe zile, se sfârșesc. Valoarea și importanța darurilor acestora depinde de starea

socială a donatorului ca și depozitia pe care defunctul a ocupat-o.

În cazul despre care vorbim aci mortul fusese un negustor bogat, de origină chinez, ceea ce explică faptul că darurile primite de familia sa, fură pe atât de numeroase și felurite cât și de bogate.

Pentru a se avea bine cu fiii mortului și cu ceilalți urmași ai lui, cei mai săraci clienți ai magazinului

aduseseră daruri sub formă de modeste coșulețe de pae, făcute probabil de femeile lor, sau evantaie de foi de palmier. Amicii bogați ai acestui negustor i-au oferit vase de aramă sau de porțelan prețios. Și o strălucită orchestră delectă, cu acest prilej, pe cei ce veniseră să contemple dinaintea casei mortului, ciudata și simbolică expoziție a darurilor funerare.

PIERRE MAEL

PIRAȚII SONDULUI

I

Pachebotul „Anadyr”

Pachebotul „Anadyr” al mesageriilor maritime se îndrepta sub o presiune moderată către Ceylan. În afară de echipagiul compus din o sută de oameni, mai erau și o mulțime de pasageri. Printre ei se deosebea un grup format de un tânăr de douăzeci și cinci până la douăzeci și opt de ani și un copil ca de douăsprezece ani. Copilul, blond și alb, gingaș și frumos ca o fetiță, era înscris în cartea bordului sub numele de Lucian de Lavour; însoțitorul său, cu o structură athletică, cu trăsături bărbătești, cu profilul de o puritate sculpturală, umbrit de o fină barbă neagră, răspundea la numele de Frideric Barthez. Era doctor în medicină și însoțea în Indii pe copilul pe a căruia soră trebuia să o ia în căsătorie. Aceasta era prima călătorie a lui Lucian.

Natură poetică și gingașe, se entusiasma de la vederea mării. Se interesa de tot ceea ce vede. Întrebări fără sfârșit una după alta. La această vârstă se suferă puțin de neajunsurile răului de mare. Astfel Lucian își petrecea vesel timpul între îndelungatele contemplații de pe punte și lecturile din salon.

Doctorul călătorise mult. El aparținea corpului de doctori ai marinei și, în această calitate, profita de un concediu spre a-și îndeplini cea mai dulce și mai sfântă dintre datorii. La întoarcere își va lua nevasta cu dânsul din fire grav și gândtor, lui Frideric Barthez îi plăcea și lui cum se desfășura sub ochi eterna mișcare a valurilor. Nu se mai sătura privind jocurile razelor pe fața verzue a apei, spintecând prizmele șoșotitoare cu scânteei scurte, feeria soarelui răsărind sau apunând într'un orizont de purpură iluminatiunea mării, noaptea, când din adâncimile abisurilor se ridicau la suprafață miriade de scânteei vii.

Anadyrul, un pachebot lung de o sută cincizeci și cinci metri, plutea bine, făcea cu înlesnire cele douăsprezece noduri și jumătate. Trebuia să se oprească la Pointe-de-Calles. Trecuse de mult de cea mai meridională insulă din grupul Meldivelor și era speranță, dacă nu va fi vre-o înpedecare, să sosească a doua zi dimineață. O boare răcoroasă pornită de pe uscat, modera căldura arzătoare a soarelui, îngăduind pasagerilor să petreacă o bună parte a zilei pe punte și să-și prelungească vegherea până noaptea târziu. Puntea de îndată ce

se întuneca se acopra de bănci și de scaune. Doamnele se lungeau lenevoase făcându-și vânt cu evantaliul atâta pe cât aveau nevoie; bărbații răspândiți în grupuri, se angajau în partide de diferite jocuri, fumând țigări parfumate, în timp ce copiii se jucau vesel pe dușumeaua lucie ca o oglindă.

Trecerea fu fericită. Nică pic de vreme rea sau cel mai ușor vânt; vesnic o suprafață întinsă, desmerdătoare, care legănase corabia în timpul celor douăzeci de zile de drum.

Cu toate acestea, dacă cineva ar fi observat cu atenție înfățișarea ofițerilor, ar fi putut descoperi în trăsăturile lor o ascunsă îngrijorare. Care era cauza acestei neliniști? Anadyrul era un escelent steamer, abia în vârstă de două ani și condus de corăbieri vrednici și îndrăzneți. Putea după voe să fugă de tempestă sau să o înfrângă, potrivit puterilor sale. De unde dar venea grija ofițerilor cari-l conduceau?

Pentru a-și da cineva pe deplin seamă, ar fi trebuit să cunoască sgomotele puțin precise de altmintealea, cari circulau de o bucată de vreme, și povestirile de atac ale piraților cari deveniseră cam dese prin aceste locuri. Era chiar și o legendă cu privire la îndrăzneala crescândă, la jafurile și resursele bandiților malaezi, cari populați această zonă periculoasă. Altă dată, stabiliți în mările Sondului, neîndrăznind nici cum de a eși dincolo de strimtoarea Malacca, briganzii luaseră de curând drumul spre golful Bengal. Fură văzuți nu departe de capul Comoriu urmărind corăbiile de comerț până în apele Adenului, cerând răscumpărări și prădând corăbiile încărcate cu cărbuni și arzându-le pe altele cu marfă cu tot una ori, iar adesea ori omorând echipagiul fără apărare. Și cum a trebuit să se dea acestor îndrăzneți hoțestii o explicare plausibilă, căpitaniți afirmau cu încredințare că malaezii erau constituiți într-o asociațiune formidabilă, un fel de francmasonerie și că ei ascultau de ordinile unui alb, marinar încercat, de o rară destăpăține. Americanul Phil Rover, tâlhar evadat, — dând crezare spuselor — își creiașe un întreg stat-major din cei mai îndemânateci vâslași, aleși dintre desertorii tuturor națiunilor civilizate.

Ce era adevărat în toate aceste povestiri în cari, după toate probabilitățile, și exagerarea își avea partea ei?

Numai vasele de război ar fi putut avea însemnări precise, prin faptul vânătorilor întreprinse împotriva bandelor de Utlawî, popor războinic. Oric

vasele de război farnceze, cele mai multe particulare și aparținând diviziunii navale a oceanului Indian, se perindați la intervale foarte depărtate de la Madagascar la Singapor.

Până atunci îndrăzneala tâlharilor nu mersese până acolo ca să încerce un atac împotriva unor corăbii de putere și tonajul Anadyrului. Dar neliniștea nu era mai puțin îndreptățită de către rapoartele oficiale ale unor șefi din serviciul mesageriilor. Steamerul care sosise înaintea Anadyrului semnalase prin golful insulelor Nicobar o intragă flotă de corăbii suspecte. Imprejurările favorabile și amenințarea mai mult aparentă de călăra a acestor două mici canonade, ferise pachebotul de ori-ce demonstrație dușmănoasă.

De aceea, ofițerii de pe Anadyr erau foarte îngrijați din pricina posibilității unei întâlniri neașteptate cu sălăteci Tagali.

Această tuburare generală nu scăpă din vedere tânărului doctor Barthez. El observă atitudinea ofițerilor, urmărirea cu luare aminte toate mișcările lor și, grație obișnuinței sale cu cele de pe mare, traducea întocmai ordinele și intențiunile lor.

Or, în ziua aceea doctorul Frederic Barthez părăsise o clipă pe tânărul său însoțitor, pe care îl lăsase plăcerilor unei sieste întăritoare. Prea ocupat el însuși de ceea ce auzea și vedea, sta retras și era în prada unei emoțiuni care semăna a presimțire. Această turburare a echipagiului, aceste frunți încrățite, toate prevesteau, după expresia obicinuită, că era ceva în aer.

Pe când se gândea astfel, o mână îl atinse pe umăr, și Lucian îl întrebă cu o voce dulce:

— La ce te gândești, Frederic?

Tânărul doctor, puțin surprins, se întoarse.

— Dar, nu mă gândesc la nimic, copile; contemplez, după cum mi-î obiceiul, și — adăogă el surâzând — după cum e și al tău.

Lucian lăsă capul său buclat în jos.

— Nu, nu, nu-î așa. Parî preocupat astăzi, chiar neliniștit.

Doctorul încercă să suradă. El luă pe copil de mână și-l atrase încetîșor în direcțiunea camerei ofițerilor.

De frică întemeiată sau inchipuită, tânărul doctor dorea să-și pue protejatul la adăpost în cazul unor eventualități amenințătoare cari mai mult se bănuiau de cât se prevedeau.

Sfârși prin a-l convinge să se reintoarcă în cabina sa, pentru a-și relua somnul întrerupt. Lucrul acesta făcut, Barthez se preumbla în lung și în larg pe punte, întrebând pe departe matelotii de la cari obținând niște stiri vagi, se silea să le coordoneze pentru a scoate o concluzie practică.

Află deci că Phil Rover, despre care se spunea lucruri minunate, ser-

visă multă vreme în marinele comerciale ale Statelor-Unite, Angliei și Franței.

Un fel de aureolă îl înconjură, glorie nefastă datorită îndrăznelei sale și crimelor sale. Cutare matroz povestea că l-ar fi văzut comandând o întreagă flotilă cu care întrecuse cele mai iuți încrucișătoare engleze din India. Un altul asigura că numărul făcătorilor de rele evadați în fiecare an din Botany-Bay și Sidney, veneau să mărească banda îndrăznețului tâlhar.

Din ce în ce mai preocupat, tânărul doctor își ducea sarcina gândurilor sale peste tot locul.

În cele din urmă scoborâ scara de pe punte.

Noaptea sosise fără traziție, ca de obicei în zona tropicelor. Discul plin al lunii strălucea de o incomparabilă lumină pe cerul cu totul senin.

Barthez se apropie de ofițerul de serviciu, pe care îl găsi neliștit la bord cu luneta îndreptată în spre un punct la orizont.

II

Năvălirea Tagalilor. — Răpirea.

— Ce este acolo, locotenente? întrebă Frederic Barthez.

— Proastă afacere, doctore; am fost zăriți de către pirăți. Bărcile lor sunt îndreptate în spre noi.

În depărtare, în alba strălucire a lunii, pe care valurile o sfărâmau în mișcarea lor monotonă, marea se părea oarecum acoperită de pete negre. Mai mult încă, ascultând, ofițerul de serviciu și doctorul putură să audă distinct zgomotul lăptășilor lovind apa. Acest sgomot creștea.

— I-auzi domnule, zise ofițerul încet. Nu-i o părere. Sunt Tagalii, teribili pirăți ai Sondului. Într-o clipă vor fi aici.

Ca și cum ar răspunde acestor vorbe, omul care sta la ancoră dădu alarma. Strigătul său fu urmat de o serie de șuerături și de ordine.

Căpitanul apărură în chioșc, El dădu ordine pentru apărare.

Mateleții de pe punte și mecanicii, cărora li se distribuise în grabă securi, săbii și carabine, ocupară intrările, așezați pe cele două laturi ale punții. Matrozii pregătiră scările de frînghie și prinseră solid pânzele. În sfârșit tunurile pachebotului fură încercate și gata de luptă.

Anadyrul sub presiunea cea mai mare își iuțise cursa. Enorme valuri de fum împodobeau hogeacul, iar mișcările elicele dădeau vasului o viteză de cincisprezece noduri pe oră. Se încerca fuga în fața primeidiei.

Dar trebuia să înconjoare un cap și, înainte ca pachebotul să fi putut evolua în așa mod ca să se reîntoarcă, era clar că bărcile, admirabil conduse, îi vor tăia drumul.

Manevra pe care bărcile o executau, făcu să dispară pe dată indoiala care ar mai fi putut-o avea cineva asupra intențiunilor celor cari le conduceau, dovedind în același timp ofițerilor de pe *Anadyr* că atacul lor ingenios trebuie să fi fost combinat de către un marinăr stăpân pe toate resursele tacticei navale.

Într'un șir de o regularitate ireproșabilă, imbarcațiunile pirăților se desfășură de la țarm. Ele mergeau unele lângă altele, având vântul prielnic, pe când *Anadyrul* care făcea eforturi pentru a intra în larg, avea vântul dintr-o parte. Pentru ca să ajungă pachebotul, bărcile trebuia deci să cârmească, ceea ce și făcură, și după ce își întoarseră pânzele desfășurate într'un mod convenabil, putură să se abată cu totul împotriva flancurilor corăbiei.

Anadyrul se afla atunci la o depărtare de o jumătate milă. De odată se auzi o comandă tare, pe bordul uneia din imbarcațiunile din mijlocul flotilei.

Un om de o statură înaltă strigase: „Cârmiți!”

Pe bordul pachebotului ofițerii și marinarii înțelesesă ce trebuia să urmeze. Un sentiment de satisfacțiune se zugrăvi pe figurile bronzate ale acestor voinici. Nu era pentru întâia dată când aveau să se găsească în fața unor astfel de adversari.

După câte-va minute, întâia comandă fu urmată de pe bordul bărcii, de a doua inevitabilă: „Plecați!”

Pânzele fură pe rând schimbate pe toate bărcile, astfel ca vântul să le împingă de la spate. Apoi cu o iuteală foarte mare abordară *Anadyrul*.

Corabia, cu toată silința sa, nu putu să scape manevrei pirăților și se găsi deci prinsă între bărcile lor și coastă.

Tunurile făcură o oare-care desordine printre tâlhari. Mai mulți dintre dâșii fură uciși. Dar o șuerătură stridentă se auzi și o voce de tunet, aceea a comandantului, strigă: „Înainte!” Cârligele de abordaj fură aruncate și mai nainte ca mateleții să fi avut timp să ia apărarea, peste o sută de malaeji înarmați cu săbii, sulite și topoare, năvăliră pe punte.

O luptă teribilă se porni. Ea înu puțin. Malaejii se repezeau ca tigrii. Trei împotriva unuia, loveau sigur răzând de tăeturile securilor mateleților.

Unii dintre ei cari vârase mai adânc topoarele în piepturile mateleților, neputându-le scoate, și rămânând desarmați, mușcău pe francezii de gât. Mai la fie-care dată cădea câte un bandit cu craniul sfărâmat, dar și el scotea din luptă un om. Căpitanul văzând că oamenii săi nu vor mai putea susține lupta multă vreme, dădu ordin să se încarce tunurile. Trebuia încercat totul, căci altminterlea ar fi trebuit să se lase în mâinile pirăților una din părțile cele mai principale ale corăbiei, camera mașinelor.

Malaejii nu întârziară să profite de aceasta. Ascultători vocii stentorului care le comandase: „Stop!” uciseră pe mecanici la postul lor și stinseră focul.

De aci înainte pachebotul nu mai era de cât un adăpost lăsat în voia valurilor. Fără vre-o intervenție miraculoasă nu putea scăpa, căci vântul îl împingea spre țarm.

Insuflețiți de o furie bestială, dar simțind că le descresc puterile, Tagalii ezitau, întrebându-se dacă mai trebuie să încerce o ultimă efortare, asaltul camerei ofițerilor.

De odată un grup mai îndrăzneț se avântă înainte.

Zece oameni, goi și plini de sudoare, se aruncară întru cucerirea celor din urmă retrașamente.

Până atunci tânărul de Lavaur, protejatul lui Frederic Barthez, care manifestase o mare frică chiar de la începutul acțiunii, se ținuse la distanță. El părăsise cabina sa și la cele dintâi împuscături alergă lângă doctor. Înfațișarea sa serioasă, distincția trăsăturilor sale atraseră luarea aminte a Malaezilor. Văzându-i că se apropie de el, se retrase înspăimântat. Printr-o mișcare naturală de generozitate, Barthez se aruncă în fața lui acoperindu-l cu corpul său. El pricepu că bardiții încercau să răpească copilul.

Cel dintâi care urcă scara căzu mutilat.

Al doilea și al treilea avură aceeași soartă.

În clipa aceasta se făcu o mișcare printre năvălitori.

Un om voinic, îmbrăcat într'un chip ciudat, un alb, pe umerii căruia atârna o mare mantie neagră, apărură pe punte, escortat de vre-o douăzeci de tâlhari înveșmântați fantastic.

La vederea lui copilul tresări. Își reaminti că-l văzuse când-va pe acest corsar, și atunci ca și astăzi tot în mijlocul unui măcel.

Frideric Barthez înțelese spaima sa.

Se întoarse către căpitan și mateleții săi zicând:

— Iată șeful acestor tâlhari: dacă îl vom uide, vom sfârși și cu dâșii.

— Ați dreptate, răspunse ofițerul.

— Și adunându-și oamenii:

— Înainte! strigă el.

Mică trupă se aruncă asupra tâlharilor, cari se retraseră înspăimântați.

O duzină de cadavre căzură împrejurul apărătorilor.

Într-o clipă șeful își adună cel puțin o sută de bandiți, pentru a-i trimete de odată asupra voinicilor apărători ca să sfârșească odată cu ei.

Dar privirea sa sonoră fu ținută în loc. Privi orizontul și ridică mâna în sus.

Dintr'o săritură urcă treptele scării, răsturnând totul în cale, vine până în fața grupului format de Lucian de Lavaur și Frederic Barthez și mai nainte

ca acesta să fi avut vreme să prevină tentativa, apucă copilul și-l trage la sine.

Frederic apucă o carabină; să o-chiască pe mizerabil și să-l impuște; nu fu de cât o afacere de o secundă.

— Stângaci ce ești, strigă o voce aspră, eu nu te-aș fi greșit!

La rândul său doctorul tresări... Această voce și el o auzise când-va aiurea.

O bubuitură de tun se auzi.

Vietătorii de pe corabia *Anadyr* priviră. În urma lor, mănătă de aburi, o corabie de război, purtând bandiera franceză înainta spre ei.

III

Corsarul Phil Rover

Corabia aceasta era *Bissonul*, comandată de către locotenentul de vas Jak de Kerbarr.

Jak Kerbarr reprezenta în toată frumusețea sa bărbătească tipul marinărului francez.

Breton de naștere și de sânge, blond cu ochii de un gris curat, care aveau o răceală pătrunzătoare a oțelului, părul din fire buclat, o bărbie pronunțată, semn a unei voințe tenace, lat în spate, voinic, bucurându-se de o putere herculiană, realiza capod'opere a forței elegante. Trăsături fine, mâini și picioare de femei, dedea pe față rasa, o rasă de viteji armoriani.

— Iarăș! acești câini de Tagali, zise el.

Apoi dădu ordin să se descarce un tun asupra bărcilor care se risipeau în depărtare. Călătorii de pe *Anadyr* luați de pe vaporul *Bisson*, apucară drumul spre punctul Galilor.

Doctorul Barthez se îmbarcase când-va pe acelaș bastiment, cu locotenentul Jak de Kerbarr. Ei se cunoșteau, se apreciau. Auzind de răpirea lui Lucian, locotenentul vasului, făcându-i prietenului său că-l va ajuta din toate puterile sale pentru a regăsi pe sărmanul copil.

În timpul acesta corabia îi ducea. Noaptea sosi. Un revărsat de zor de mică durată, precedă răsăritului soarelui. O fâșie de lumină se agită ca o cordea de aur pe valurile ondulate. Astrul-rece se ivi pe orizont. Astrul-rege sbucni pe orizont.

— Încă o zi! o zi frumoasă! zise entusiastul Breton. Trebuia să o prevăd, dragă amice, căci v'am scos din mâinile acelor tâlhari.

Fu o bucurie geneală, căci la două mile spre est se vedea Ceylanul, vechiul Taproban. Ceylanul, insula miraculoasă, paradisul pământesc, smaragdul Pacificului, întinzându-și conturul său verzui. Deasupra, cu vârful în norașii rozalbi, piscul lui Adam apărea ca o minunată columnă așezată cu baza într-un boschet verde și cu vârful pierdut în azur. În golfule-

tele cu apa transparentă ca safirul, se lăgănau mulțimi de bărci cu pânze strânse, ciudate luntrii cu un echilibru ciudat, pe care pescarii de măgean și de mărgăritare le conduce cu o îndemănare de adevărați mateloti. Ici și colo, ținute de ancoră, se văd legându-se unele șlepurii mai grele, sau corăbiile europene. Niște sunete veneau din spre țarm, dulci, aproape muzicale, transformate încă în niște șoșotiri ușoare de desmerdările valurilor ondulate.

Kerbarr zise către doctor:

— În trei ceasuri cel mai târziu, ne vom scălda în apele din fața Punctului Galilor.

Bissonul începu să treacă în revistă peisagiul minunat. Pasagerii și matelotii se lăsară pradă frumoaselor priveliști; chiar Barthez care era așa de trist se lăsă cuprins de marea poezie a naturei, în fața acestui ținut fără pereche, a acestui juvaer al tropicelor pe care toți navigatorii îl abordează fără frică.

A! Cât de bine trebuie să fie să trăiești la adăpostul acestor livezi parfumate, cu ochii pierduți în viitor. Soarele are niște fermecări supranaturale: el încălzește inima și pământul: însufletește liniștea, populează pustul.

Dar după aruncarea ancorei, se dădu marinarilor o libertate de câte-va ceasuri. Dealtmintearea din punctul acesta urma despărțirea; vaporul nu se opri de cât să permită pasagerilor de pe *Anadyr* să aștepte un alt pachetot.

Kerbarr și Barthez trebuiau să se despărtească după câte-va momente de intimitate scumpă, pentru ca să a-lerge și unul și altul înspre pericolele unor cariere aventuroase.

Înainte de a se despărți, cei doi tineri se așezară împreună la umbra unui boschet vorbind de toate cele. Aducerea aminte a lui Lucian fu aproape miezul conversației.

Totuși gândindu-se la întâlnirea lor neașteptată, reveniră asupra întâmplărilor care o aduseseră.

— Ai venit cu dinadinsul prin locurile aceste? îl întrebă Barthez.

— De sigur, răspunse Kerbarr. De trei luni facem o adevărată vânătoare împotriva acestor pirați.

— De trei luni?

— Da. Diviziunea mării Indiilor a primit de la această epocă un ordin precis de a supraveghea golful Bengal și marea Oman.

„Nu trece o zi fără ca să nu mi se semnaleze un nou atentat săvârșit de acești tâlhari de negăsit. S'a observat chiar că bandiții se folosesc de o tactică minunată, părând că ascultă de un șef capabil, și în ori-ce caz, obișnuit cu manevrele și navigațiunile europene.

— Drace! zise Barthez, nu-i nimic surprinzător. În momentul când inter-

venția voastră așa de bine-venită, ne-a scăpat de la moarte, noi nu ne luptăm împotriva malaezilor, ci împotriva albilor ne apărăm viața.

Kerbarr îl întrerupse.

— Albii zici tu?

— Da, albi. După cât i-am putut număra, trebuie să fi fost vre-o două-sprezece sau cincisprezece. Ei asculta de unul dintre dâșii, conducătorul lor după aparență.

Și tânărul doctor povestiră ofiterului episoadele atacului *Anadyrului*, opoziția necunoscutului și răpirea lui Lucian.

— Pentru mine nu mai e nici o îndoială, zise Kerbarr, banditul care conduce pe Tagali și care a răpit pe Lucian de Lavour nu poate fi de cât acel faimos Phil Rover... Sunt plătit pentru ca să-l descopăr; abia douăzeci de zile sunt de atunci, acest răufăcător a fost prizonierul meu. El nu-și datorește scăparea de cât clemenței mele... Dar... dacă aș fi știut... n'ar fi pierdut pe sărmanul copil, iar trupul lui Phil Rover, după ce s'ar fi balansat spânzurat de catargul corăbiei mele, ar fi servit apoi de cină rechiniilor.

Barthez părea mirat:

— Zici, scumpul meu Kerbarr, că Rover nu-și datorește scăparea de cât clemenței tale? Dispuți oare de vre-o putere discreționară?

Locotenentul vasului surâse:

— Nu! M'am abătut numai de la principiile stabilite în asemenea împrejurări. Oricare pirat prizonier trebuie să fie spânzurat de catarg. Dar în împrejurarea de față, omul acesta a beneficiat de o aducere aminte, care îmi impunea o datorie.

— Ah! zise Barthez, în cazul acesta îți cer scuze pentru indiscreția mea.

— Nu-i nici o indiscreție, amicul meu, reluă Kerbarr. Nu am nimic de ascuns pentru tine. Mai la urma urmei, nu regret indulgența mea de cât din acest punct de vedere că existența acestui mizerabil ar putea deveni fu-nestă și altor călători.

„Dealtmintearea îmi place mai bine, adăogă el să-ți povestesc cazul. Dacă nu vrei să judeci, vei pricepe, de fapt, complicitatea mea. Fii cu luere aminte.

Barthez strânse mâna ofiterului.

— Consimt bucuros să împărtășesc responsabilitatea unui om ca tine. Vorbește dar fără jenă.

— O! istorisirea nu-i lungă, vei vedea.

— Ascult.

Se așezară amândoi pe o cioată.

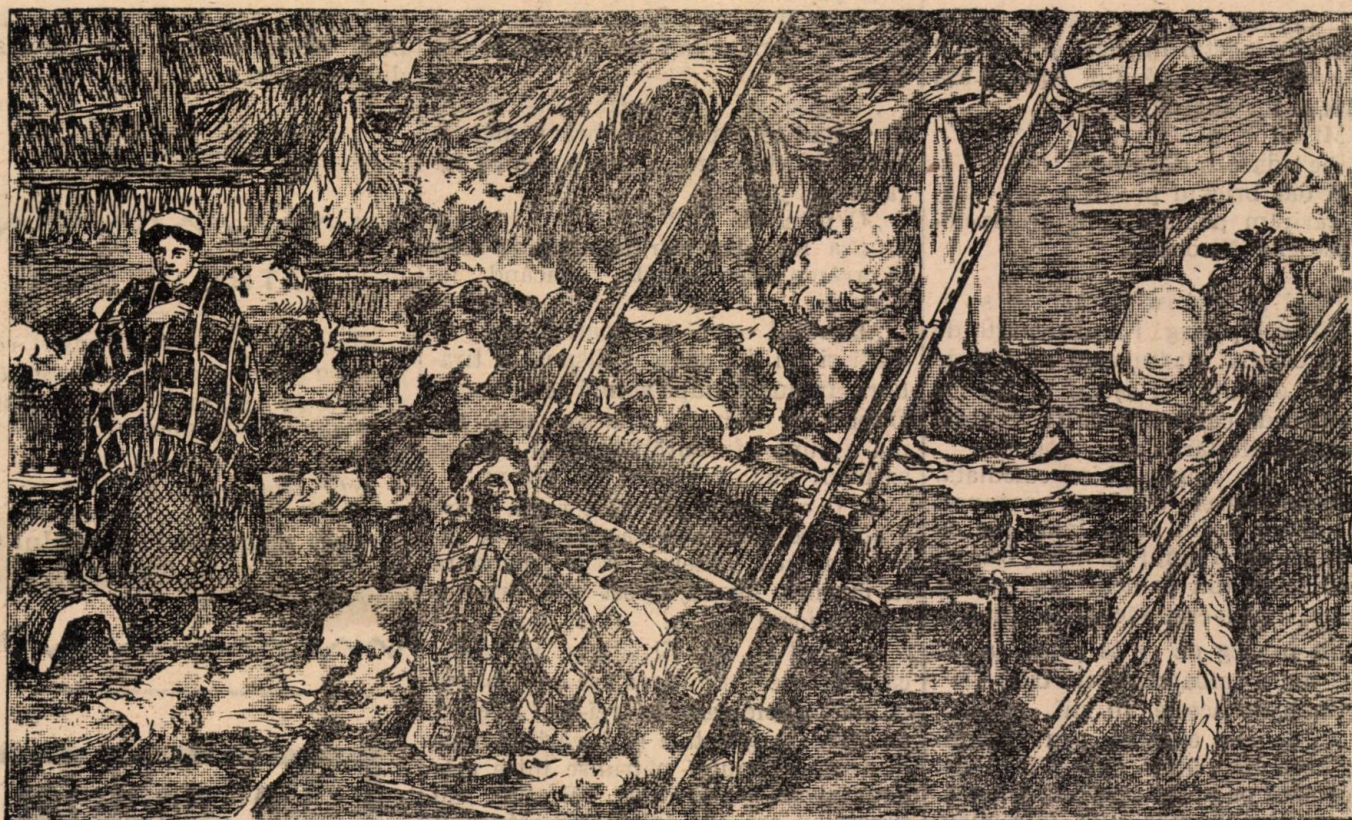
Kerbarr începu:

— Pentru că ai călătorit pe aici vei fi auzit vorbindu-se despre Corăbierii Negri...

— De sigur! zise Barthez. Aceștia sunt niște mari ticăloși. O adunațură eterogenă de toate felurile de rău-facă-

O FAMILIE DE AROCANI

În sudul chilian, numit impropriu „frontera“, fiind-că frontiera lui Chili este la capul Horn, vechile familii arocane mai trăiesc în stare de trib sub locuințele lor numite „ruka“. Sunt acestea

niște căscioare primitive, mai mult niște colibe, acoperite cu un fel de stuf. O singură încăpere le ajunge pentru toate trebuințele, complicate de altfel.

Pe când bărbații merg la câmp, la

culturile lor foarte variate, femeile rămân acasă unde îngrijesc de copii. Cele bătrâne țin în mod primitiv, confecționând astfel îmbrăcămintea trebuincioasă.

tori. Se zice că au o adevărată organizație.

— Așa este. Ei bine! o asociație la fel, poate chiar o ramificațiune a puterii lor, părea că se formase la nordul Pacificului întinzându-se până în vecinătatea Sandului. Crez că-i fi știind ce ascunzători de nepătruns asigură brigandajului țărmurilor păduroase ale Sumatrei, Jaca, golfurile insulei Porneo și a Nouei Guineei. Dela Nicobar și până la Ceylan nu-i ținut care să nu le ofere, la nevoie, un adăpost în caz de urmărire. Din fundul acestor retrageri ei se aruncă asupra corăbiilor de comerț pe care le pradă și le înecă după ce omoară echipajul. Ei bine, această asociațiune are conducători Europeni.

— Și cu acești Europeni ai de furcă? În rândurile lor ai găsit pe Phil Rover?

— Da, și iată cum:

„Pluteam de mai multe zile în fața punctului Galilor, când semaforu*) ne înștiință că corabia care aducea cărbuni la Modros, sub pavilion en-

glez, fuse atacată de pirați între Ceylan și Nicobar. *Bissonul* era singurul vas de război în împrejurimi. Era deci de datoria mea să ridic ancora și să pornesc înspre locul cu pricina. Aveam, dealtminte, o dorință mare ca să regăsesc urmele Malaezilor cari fuseseră așa de îndrăzneți în cât să atace o corabie cu o încărcătură de 1600 tone.

„Două zile după ce perdurăm din vedere coasta Ceylanului, zărirăm fugind către Est o barcă ale căreia vintre nu semănau nici cu ale bărcilor malaeze nici cu ale celor indiene. Cărgurile păreau a fi americane și engleze. Era vădit că un european dăduse planul și că asistasă la construirea ei. Modelul era jumătate malaez, jumătate chinez.

„Intrigat mă pusei în urmărire ei. — Dar această barcă trebuia să aibă pavilion?

— Nu, scumpul meu. Și tocmai pentru acest motiv fui foarte surprins. Nu puteam să am înaintea mea decât un pirat, pentru că în asemenea locuri corabia sa plutea fără pavilion.

IV.

— La zece mile am pus să se tragă un tun în vânt, ceea ce înseamnă, după cum știți, ordin să se ridice pavilionul.

„Nici un răspuns decât oare-care agitațiune pe bordul brikului, care alerga împins de vânt. Pânzele fură desfășurate și deci mersul iuțit.

— Ai tras a doua lovitură regulamentară?

— Da, fără îndoială. Dar cum cetățeanul nu ar fi putut avea dorința ca să mă evite de cât de frica de ai plăti fantazia că a abordat steamerul încărcat cu cărbuni, îl luai în urmărire activând mersul.

— Nu ți-a trebuit mult timp ca să-l ajungi, comandante?

— Mai mult de cât îți închipui, doctore.

„Tălharul zbura pe apă. Vântul îi era favorabil și deci nenorocire, ca câteva zile mai înainte, sârmanul meu *Bisson* își deranjase un braț al elicei în drumul spre Maldive.

„Piratul făcea câte opt noduri și jumătate și eu abea ajunsei la zece.

*) Un fel de telegraf așezat pe țărm.

— Drace! înțeleg că ți-a fost greu să-l ajungi!

Dar pentru ce nu l-ai vânat cu tunul?

— O dorință deosebită, doctore. Voiam să am cugetul împăcat și să prind viu pe căpitanul brikului. Apoi e așa de plăcut un abordaj!

— Mișcător, poate vrei să zici.

— Fie! dacă o dorești.

„Așa dar brickul plutea mereu curând zărirăm pământ. Era archipelagul insulelor Nicobar.

„Piratul își strânse pânzele și se afundă în arhipelag. Eram departe de el ca la o milă. Distingeam bine toate mișcările de luptă și așezai în baterie opt tunuri de calibru mic. Toate acestea erau manifestările unei opunerii.

— Și încă o opunere bine calculată.

— Asemenea și eu, imi ascunsei ciuda; dădui ordin să se înarmeze de război șalupa și tunul cel mare, împărții la o parte din oamenii mei, ca la șase-zeci, revolvere, săcuri și săbii.

— Nu înțeleg de ce te pregăteai să puți pe mare imbarcațiunile tale.

— Cu toate acestea, tu știi, amicul meu, că joncile chineze, cu fundul drept, reclamă puțină apă și deci pot să plutească pe apele cele mai scăzute. Ori, insulele Nicobar sunt întretăiate de mici cursuri de apă de care nu se pot atinge corăbiile cari au mărimea vasului vostru.

— Ah! înțeleg. Pirații se îndreptau spre coastă și tu voiai să-i urmărești cu orice preț.

— Tocmai! Imbarcațiunea mea curând intră într'un râu.

Vântul de mare o mâna mereu.

— Și cum s'a isprăvit afacerea?

— Foarte simplu, dădui ordin să mi se pue șalupa pe apă și tunul cel mare, dădui ordin secundului meu să a-lunge drept spre brick și a-l ataca.

— Tânărul ofițer de colo care are brațul legat?

— Chiar el, o sburătură trimisă de bandiți. Dar nu-i nimic. El a văzut și va mai vedea multe de aceste...

— Cred că ai avut de lucru.

— Așa și așa. Mateloții vâsleau mereu și în două ceasuri ajunseră la destinație. Brickul era formidabil armat așa după cum ți-am povestit mai sus, cu toată artileria bordului.

„Pirații în număr ca de o sută cinci-zeci, uimiră pe oamenii mei cu o împușcătură generală. Impușcăturile lor nu ne costară tocmai scump, gloanțele trecură pe deasupra imbarcațiunilor, dar tunurile ne ucise doi oameni și ne răniră șase sau șapte.

— Mă mir că acest Phil Rover nu a putut ținti mai bine cu tunurile.

— Dec! Nu poți să ceri unui vechi căpitan de corăbii de curse să știe să se servească de arme ca un ofițer brevetat de pe canoniera Suveran.

— Ah! e un vechi căpitan al serviciului de mesagerii?

— Da, și vei vedea îndată când îți voi povesti interogatorul lui că a navigat când-va în această calitate. Pentru un moment imi reiașu firul povestirei.

„Văzând pe unii dintre dâșii răniți de gloanțele Malaezilor, bravi mei făcură o sfortare eroică și într-o clipă fură lângă joncă.

„O ploae de mitraileze se revărsă asupra lor, dar într'un strașnic elan să avântară pe punte, atacând pe Malaezi.

„Bandiții erau înarmați până în dinți și un detașament dispus în tiraliori, împușcă după voință pe agresori. După zece minute, partea din urmă a punții fu curățită. Unul dintre secunzii mei, Piarrick, un gigant...

— Il cunosc și eu. El e acela care a oprit pe patru-zeci ca să se lupte împotriva mea; puterea sa e legendară în marină. Acesta a fost un frumos gest în jocul vostru.

— Cred și eu. El singur prețuiește cât douăzeci. Se înarmase cu o bână de pe corabie cam de trei-zeci și cinci de livre în greutate și învărtind-o pe de-asupra capului pătrunse între cele două șiruri de tiraliori. Brațul său herculian era cu totul gol. Muschii săi păreau a fi niște odgoane în sfortările pe care le făcea, și produse asupra piraților un efect zdrobitor.

— Faptul este că el trebuie să fi avut înfățișarea unui monstru.

Numai mulțămîntă lui, secundul meu a câștigat victoria. Cinci-spre zece di noamenii săi fură scoși din luptă când Piarrick, invulnerabil, se puse să sfarme capetele Tagalilor. În mai puțin de trei minute, curăți spațiul de pe punte dintre catargul cel mare și postul din față, pe când tovarășii lui, la un semn dat, încărcând bateria o îndreptară în spre cei din urmă corsari.

Șeful piraților Phil Rover să bari cadase cu restul oamenilor săi pe când tiraliorii săi îl amușau pe Piarrick.

— I-au costat scump, această plăcere, comandante?

— Ah! da; și cred că, oricât de abil chirurg ai fi, doctore, tot nu ai putea să izbutești să așezi capetele demonilor acelora.

„Ori cum ar fi, postul fu atacat, dărâmat și la strigătul de: „Trăiască Franța!“ cei din urmă viețuitori fură trecuți pe sub secure.

— Și care a fost atitudinea lui Phil Rover?

— Părea că se apără ca un leu, cu o sabie în mână dreaptă și cu o secure în mâna stângă. Chiar atunci când toți Malaezii fură uciși el tot se mai apăra cu încăpățănare, desprețuind toate atacurile.

— Aveai poruncă să-l prinzi viu?

— De sigur. Gândește numai că cu aceasta, cu toată bravura sa, oamenii mei, au făcut un bun târg. Tălharul mai sparse capul unuia dintre cei mai buni vâslași ai mei și-mi răni secundul la umăr.

(Va urma).

CĂTRE CITITORI

Anunțăm pe cititorii noștri că vom publica ori-ce articole interesante privitoare la călătorii sau vânători, în țară sau străinătate, ce ne vor fi trimise.

Articolele, scrise pe o singură parte a hârtiei, în scrisori francate, vor fi adresate direcțiunei „Ziarului Călătoriilor“, strada Brezoianu, 11, București.

De inchiriat

in calea Victoriei, 113
in etaj. I. un splendid apartament confortabil cu prețul de 2.500 anual.
Una prăvălie cu cameră și pivniță cu prețul de 1600 lei anual.

In strada LABIRINT 87
2 apartamente construcție nouă, modernă, confortabile, cu parchete, sobe de porțelan, teracotă, apă, tot la canal, fie-care având curte separată, cu prețul de 3000 și 2000 lei.

Amatorii se vor adresa d-lui
N. D. Cămpina
str. Brezoianu No. 11,
la ziarul
„UNIVERSUL“

Ocaziune Rară

De vânzare două scări de piatră cu preț foarte redus. A se adresa la ziarul „UNIVERSUL“.